

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

31/2015. (XI. 18.) AB határozat	a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 216. §-ával kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról	1516
32/2015. (XI. 19.) AB határozat	a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló 2015. évi XXXIX. törvény egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	1528
3226/2015. (XI. 23.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1557
3227/2015. (XI. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1561
3228/2015. (XI. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1564
3229/2015. (XI. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1566
3230/2015. (XI. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1568
3231/2015. (XI. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1572
3232/2015. (XI. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1574
3233/2015. (XI. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1576
3234/2015. (XI. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről	1579
3235/2015. (XI. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről	1580

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 31/2015. (XI. 18.) AB HATÁROZATA

a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 216. §-ával kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában – *dr. Balsai István, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Salamon László, dr. Sulyok Tamás és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 216. §-ában nem szabályozta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményének megfelelően a cselekmény elkövetési magatartását. Ezért az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2016. június hó 15. napjáig tegyen eleget.
2. Az Alkotmánybíróság a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 216. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság az indítványt az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 40/A. §-a vonatkozásában visszautasítja.
4. Az Alkotmánybíróság az eljárást a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 6. §-át érintően megszünteti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa indítványában azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság – jogszabály alkotmányellenessége utólagos vizsgálatára irányuló eljárás keretében – vizsgálja meg a gyülekezési jogról szóló 1989. évi II. tv. (a továbbiakban: Gytv.) 6. §-ának és az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: régi Szabs. rend.) 40/A. §-ának az Alkotmánnyal való összhangját. A Gytv. 6. §-át érintően az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítson meg alkotmányos követelményt, és abban adjon a jogalkalmazókra nézve kötelező értelmezést arra vonatkozóan, hogy a Gytv. 6. §-ában foglalt bejelentési határidő be nem tartása önmagában megalapozhatja-e a gyülekezési jog gyakorlására vonatkozó bejelentés érdemi vizsgálat nélküli elutasítását, illetőleg a be nem jelentett – de békés jellegű – rendezvény feloszlását. A régi Szabs. rend. 40/A. §-át érintően az indítványozó azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság álla-

pítsa meg a törvényhely alkotmányellenességét, mivel az nem felel meg a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményének és ellentétes az alkotmányos büntetőjog elveivel is.

- [2] 1.1. Az indítvány előterjesztését megelőzően az országgyűlési biztos önálló alapjogi projekt keretében vizsgálta a békés gyülekezéshez való jog gyakorlásának egyes aspektusait. Ezen vizsgálat keretében tárt fel visszasságokat a rendőrség gyakorlatában azzal összefüggésben, hogy mikor tekinthető a Gytv. 6. §-ában rögzített „legalább” három napos bejelentési határidő megtartottnak. A BRFK gyakorlatában ugyanis az a módszer körvonalazódott, hogy a felkészülési időre – annak megtartására vagy elmulasztására – hivatkozva egyes késve bejelentett rendezvényeket a rendőrség tudomásul vett, míg más bejelentéseket érdemi vizsgálat nélkül elutasított. Ezen döntések alapjául az objektív időbeli korlát mellett szubjektív szempontok is szolgáltak. Ez a gyakorlat az országgyűlési biztos álláspontja szerint magában hordozza az önkényes eljárás lehetőségét, és ellentétes a gyülekezési jog gyakorlásával összefüggésben a diszkrimináció tilalmával. Az országgyűlési biztos álláspontja szerint az alkotmányellenes helyzet a szabályozás hiányosságaira vezethető vissza.
- [3] 1.2. Azonos alapjogi projekt keretében értékelte az országgyűlési biztos a rendőrség gyülekezésekkel kapcsolatos gyakorlatának az Alkotmány követelményeivel való összhangját is. Ennek során arra a következtetésre jutott, hogy a régi Szabs. rend. 40/A. §-ában foglalt tényállás több alkotmányossági aggályt is felvet. Ezek közül a legsúlyosabbnak azt tartotta, hogy a jogalkotó a tényállás megfogalmazásának általánosságával túlzottan széles körben határozta meg a büntethetőség feltételrendszerét. Az utalt tényállás az indítványozó álláspontja szerint nem felel meg a normavilágosság és az egyértelműség követelményének, így kiszámíthatatlan helyzetet teremt a norma címzettjei számára. Ez a jogalkotói megoldás az országgyűlési biztos álláspontja szerint ellentétes a jogbiztonsággal.
- [4] Nem tartja továbbá összeegyeztethetőnek az országgyűlési biztos a támadott rendelkezést az alkotmányos büntetőjog követelményrendszerével sem. Álláspontja szerint az ún. kriminális jellegű szabálysértéseknél, amilyen a jelen tényállás is, érvényesülnie kell az alkotmányos büntetőjog jogállamiságból fakadó azon tartalmi követelményének, amely szerint valamely magatartás büntetendővé nyilvánításának szükségességét szigorú mércével kell mérni, az alapjogokat szükségszerűen korlátozó büntetőjogi eszközrendszert csak a feltétlenül szükséges esetekben és arányos mértékben lehet alkotmányos módon igénybe venni.
- [5] Az indítványozó gyakorlati tapasztalatai a fent kifejtett aggályokat igazolják. Példaként említi, hogy a gyülekezési jog hatálya alá tartozó rendezvények rendőri biztosítása során jellemzően megvalósultnak tekintik a rendőrök a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenséget, ha a rendezvény résztvevői nem hagyják el kellő gyorsasággal a rendőri felszólítást követően a helyszínt, függetlenül attól, hogy az intézkedésnek nem próbálnak ellenállni (pl.: nem hallották a felszólítást, vagy kérdést intéznek az eljáró rendőrhöz). Az indítványozó szerint az ilyen magatartás semmiképpen sem lenne az adott tényállás keretei között értelmezhető, a jogszabályhely túlzottan elvont megfogalmazása azonban erre lehetőséget teremt, így az önkényes jogértelmezés veszélyével is jár.
- [6] Ellentétesnek tartja az országgyűlési biztos a régi Szabs. rend. 40/A. §-át a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 18. § (3) bekezdésével is, amely azt a garanciális tételt rögzíti, hogy az azonos vagy hasonló életviszonyokat általában ugyanabban a jogszabályban, illetőleg azonos vagy hasonló módon kell szabályozni, a szabályozás nem lehet indokolatlanul párhuzamos vagy többszintű. Ezen megállapításával összefüggésben az indítványozó utal a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: régi Szabs. tv.) 142. §-ában rögzített rendzavarás tényállására. Álláspontja szerint a két jogszabályhely szövegének összevetésével megállapítható, hogy „a jogszerű rendőri intézkedésnek való ellenszegülés a rendzavarás speciális, kiszélesített alakzata”. Ezért úgy véli, hogy a szabályozás indokolatlanul többszintű, ennél fogva ellentétes a jogbiztonság követelményével.
- [7] 2. Az alapvető jogok biztosa az Alkotmánybíróság felhívására úgy nyilatkozott, hogy mivel a Gytv. 6. §-ával összefüggésben az Alkotmánybíróság – jelen indítvány érkezése és szignálása közötti időszakban – elfogadta a 75/2008. (V. 29.) AB határozatot, eredeti indítványát csak az utalt döntéssel nem érintett részében kívánja fenntartani.
- [8] 3. Az alapvető jogok biztosa az Alkotmánybíróság végzésére hivatkozva 2012. február 16-án előterjesztett kérelmében megerősítette a korábbi levelében foglaltakat arról, hogy indítványát a Gytv. 6. §-ával összefüggő

részében – okafogyottság miatt – nem kívánja fenntartani, tekintettel az Alkotmánybíróság 75/2008. (V. 29.) AB határozatára. Fenntartotta ugyanakkor a régi Szabs. rend. 40/A. §-ának megsemmisítésére vonatkozó kérelmét, amivel összefüggésben megjelölte a sérülni vélt alaptörvényi rendelkezést, vagyis az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.

- [9] Kérelmében az országgyűlési biztos az indítványát kiegészítette, mivel az Országgyűlés elfogadta az új szabálysértési törvényt (a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény, a továbbiakban: Szabs. tv.) azzal, hogy 2012. április 15-én lép hatályba. Utalt rá, hogy ezzel megegyező időpontban hatályát veszti a régi Szabs. rend. egésze, így az indítványban támadott 40/A. § is. Tekintettel azonban arra, hogy a Szabs. tv. 216. §-a tartalmazza a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés tényállását, és a régi, valamint az új rendelkezés tartalma azonos, kérte, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálatát az új szabály kapcsán is folytassa le, és semmisítse meg a Szabs. tv. 216. §-át az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköző jellege miatt. Az Abtv. 61. § (2) bekezdésére hivatkozással kezdeményezte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a döntés meghozataláig függessze fel a Szabs. tv. 216. §-ának a hatálybalépését.

II.

- [10] Az Alkotmánybíróság eljárása során a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:

- [11] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

- [12] 2. A Szabs. tv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„170. Jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség

216. § (1) Aki a rendvédelmi szerv vagy a vámszerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.”

III.

- [13] Az indítvány nem megalapozott.

- [14] 1. Az indítvány utólagos normakontroll kérelmet tartalmaz, amivel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat, hogy hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) és (2) bekezdése alapozza meg, mivel az alapvető jogok biztosának határozott kérelmet tartalmazó indítványa szerint a jogszabály alaptörvény-ellenes.

- [15] 1.1. Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy a régi Szabs. rend. 40/A. §-a a Szabs. tv. hatálybalépésével 2012. április 15-étől hatályát veszítette.

- [16] Az Abtv. 41. § (3) bekezdése értelmében „[a]z Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene”.

- [17] Az Abtv. 64. § e) pontja alapján továbbá az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja az indítványt, ha a vizsgált jogszabály hatályvesztését állapítja meg. Az Abtv. e rendelkezése alól csak a bírói kezdeményezés és az alkotmányjogi panasz alapján indult eljárás jelent kivételt.

- [18] Tekintettel arra, hogy jelen indítvány absztrakt normakontrollra irányul, az Alkotmánybíróság az indítványnak azokat a részeit, amelyek a hatályukat veszített jogszabályi rendelkezés felülvizsgálatát kezdeményezték, visszautasította.

- [19] 1.2. Az alapvető jogok biztosa az indítvány előterjesztését követően – az Alkotmánybíróság felhívására – úgy nyilatkozott, hogy mivel a Gytv. 6. §-ával összefüggésben az Alkotmánybíróság elfogadta a 75/2008. (V. 29.) AB határozatot, eredeti indítványát csak az utalt döntéssel nem érintett részében kívánja fenntartani, azt a Gytv. utalt rendelkezése vonatkozásában visszavonja.
- [20] Az indítvány kivizsgálására irányuló eljárást az Alkotmánybíróság az indítványozó nyilatkozatára figyelemmel a Gytv. 6. §-át érintően Ügyrendjének 67. § (1) bekezdése, valamint (2) bekezdésének e) pontja alapján eljárva megszüntette.
- [21] A fentiek alapján jelen eljárásban az Alkotmánybíróság csak a Szabs. tv. 216. §-ának Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálta.
- [22] 2. Az Alkotmánybíróság először az indítvány tartalmával összefüggő hazai jogi szabályozást és annak elméleti hátterét tekintette át.
- [23] 2.1. A Szabs. tv. támadott 216. §-a 2012. április 15-én lépett hatályba, szövegét a jogalkotó az azóta eltelt időben nem módosította.
- [24] A jogszabályhelyhez fűzött indokolás mindössze annyit rögzít, hogy az új jogszabály a régi Szabs. tv. és a régi Szabs. rend. szabálysértési tényállásait veszi alapul, a jelen ügy alapjául szolgáló tényállás kapcsán azonban nem tartalmaz egyediesített megállapítást.
- [25] A régi Szabs. rend. 40/A. §-át és az azt megelőző alcímét a 32/2007. (III. 6.) Korm. rendelet 3. §-a iktatta be, a rendelkezések 2007. március 11-én hatályba léptek.
- [26] A Szabs. tv. 216. §-ának szövege a régi Szabs. rend. 40/A. §-ának a szövegétől annyiban különbözik, hogy a Szabs. tv. a rendvédelmi szerv hivatásos állományú tagjai mellett a vámszerv hivatásos állományú tagjaira is alkalmazhatóvá teszi a tényállás alkalmazását.
- [27] A Szabs. tv.-hez fűzött indokolás utaló megállapítása, valamint a régi és az új tényállás szövegének minimális eltérése okán az Alkotmánybíróság a Szabs. tv. 216. §-ának vizsgálatakor figyelembe vette a régi Szabs. rend. 40/A. §-ához kapcsolódó értelmezéseket és joggyakorlatot is.
- [28] 2.2. A tényállás tömör megfogalmazása ellenére rendkívül összetett tartalommal bír. Értelmezéséhez és alkalmazásához számos egyéb jogszabály rendelkezéseinek az ismerete szükséges. Ezek között említhető például:
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.),
 - a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Ttv.),
 - a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény (a továbbiakban: Bvt.),
 - a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: NAV. tv.),
 - a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat.tv.).
- [29] A passzív alanyi oldal egyrészt a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Jogáll.tv.) segítségével határozható meg. Ezen jogszabály 1. § (5) bekezdése értelmében a rendvédelmi szervek körébe tartozik a rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok. Másrészt ugyanakkor a passzív alanyi kör behatárolásához szükséges ismerni a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény 3. §-át és 4. §-át a vámszervek meghatározásáról.
- [30] Azt, hogy mi minősül a rendvédelmi szerv vagy a vámszerv hivatásos állományú tagja intézkedésének, a fent utalt jogszabályok rendelkezései eltérően határozzák meg. Ennek megfelelően eltérések tapasztalhatók a tényállás szempontjából releváns intézkedések típusai és fajtái között is.
- [31] Az intézkedéssel szembeni engedelmséget a kapcsolódó jogszabályok közül csupán kettő: az Rtv. és a NAV tv. írja elő.
- [32] Az intézkedéssel szembeni engedetlenség a szakirodalmi álláspontok értelmében számos magatartásban testet ölthet. Megvalósítható passzív engedetlenséggel, vagyis mulasztással (pl.: az intézkedés alá vont nem tesz eleget a felszólításnak, nem távozik a helyszínről, nem ad választ stb.), illetőleg aktív ellenszegüléssel is (pl.: az intézkedés alá vont a tilalom ellenére folytatja a tilalom alá eső megkezdett tevékenységet, így mondjuk elhúzza a kordont, vagy ahelyett, hogy a neki címzett felszólításnak egyszerűen engedelmeskedne, kérdést fogalmaz meg az intézkedő felé stb.). Ez utóbbi magatartások, vagyis az aktív engedetlenség kapcsán azonban követel-

mény, hogy az nem valósíthat meg a rendőr személye elleni támadást, mert ebben az esetben fennáll a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 310. § szerinti hivatalos személy elleni erőszak bűncselekmény gyanúja megállapításának a lehetősége.

- [33] További kritérium, hogy a jogszabály csak a jogszerű, vagyis a törvényi előírásoknak megfelelő intézkedés végrehajtóját részesíti védelemben. A tényálláshoz fűzött magyarázatok ezt azzal egészítik ki, hogy a jogszerűségi követelménynek nem feltétele az, hogy az intézkedés minden elemében kielégítse az anyagi és az eljárási jogi rendelkezéseket, az előírások kisebb megsértése a védelmet nem szünteti meg.
- [34] A tényállás megkívánja továbbá a szabálysértés elkövetője oldalán a felróhatóságot. Ez azt a további követelményt állítja fel, hogy az intézkedő személy az engedelmességre való felszólítást világosan, érthetően, egyértelműen közölje, továbbá a felszólítást az intézkedés alá vont személy felfogja, megértse. Nem róható ugyanis senkinek a terhére az engedetlenség, amely olyan felhíváson alapul, amit nem hallott, nem értett vagy nem értett meg.
- [35] 2.3. A vizsgált szabálysértési tényállás alkalmazásának gyakorlata jól körvonalazható a rendőrség fellépésével összefüggő panaszmechanizmusok segítségével. A Szabs.tv. 216. § (2) bekezdése értelmében ugyanis az (1) bekezdés szerinti szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.
- [36] 2.3.1. Az alapvető jogok biztosja – aki egyúttal jelen beadvány indítványozója – számos olyan jelentésében rögzítette a támadott szabálysértési tényállással kapcsolatos álláspontját (lásd pl.: az alapvető jogok biztosának jelentését az AJB 730/2012. számú ügyben, az alapvető jogok biztosának jelentését az AJB-5662/2012. számú ügyben, az állampolgári jogok országgyűlési biztosának jelentését az OBH 2452/2008. számú ügyben, az állampolgári jogok országgyűlési biztosának jelentését az AJB 4721/2009. számú ügyben), amelyekben a rendőrség fellépésének jogszerűségét érintően folytatott vizsgálatot. Következésképpen fenntartotta azon véleményét, hogy „a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenállás szabálysértési tényállása is több alkotmányos aggályt vet fel. Ezeket az »absztrakt« aggályokat pedig a jogalkalmazói gyakorlat nem cáfolja, hanem messzemenően igazolja, erősíti. [...] Mind a Kr. (értsd: régi Szabs. rend.) 40/A. §-a, mind pedig az azt tartalmában megismétlő új Sztv. (értsd: Szabs. tv.) 216. §-a álláspontom szerint sérti a jogállamiság elvét, a belőle levezethető jogbiztonság követelményét, amely magában foglalja a normavilágosság követelményét, továbbá megköveteli a jogi szabályozás egyértelműségét. A rendőrségi intézkedésekkel összefüggő ombudsmani gyakorlat során számomra egyértelművé vált, hogy a szóban forgó, általános szankcionálási lehetőséget adó rendelkezésen önkényes jogértelmezés alapulhat.” (az alapvető jogok biztosának jelentése az AJB 730/2012. számú ügyben)
- [37] 2.3.2. A rendőri intézkedések jogszerűségének felülvizsgálatára létrehozott szervezet, a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) is több állásfoglalásában számol be arról, hogy az eljárásában vizsgált rendőri intézkedés alapja vagy következménye a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértési tényállás megvalósulása volt [lásd pl.: 30/2008. (VII. 9.) számú állásfoglalás, 192/2009. (VI. 24.) számú állásfoglalás, 283/2013. (X. 9.) számú állásfoglalás, 189/2014. (IX. 18.) számú állásfoglalás]. Az elkövetési magatartást érintően a Panasztestület több állásfoglalásában kifejtette, hogy a tényállás megvalósulásához „egyrészt szükséges egy rendőri intézkedés, amely nem nyilvánvalóan jogszerűtlen, másrészt az, hogy ezzel az intézkedéssel szemben valaki ellenszegülést tanúsítson. Utóbbi tényállási elem (az ellenszegülés) megállapításához pedig a Panasztestület álláspontja szerint vagy aktív, tevőleges, az intézkedés céljának ellenszegülő – de a rendőr személyét fizikailag nem támadó – magatartás szükséges, vagy egy intézkedés végrehajtását gátló passzív magatartás, szándékos nem cselekvés.” [189/2014. (IX. 18.) számú állásfoglalás]
- [38] 2.4. Az Alkotmánybíróság eljárása során megvizsgálta a támadott szabálysértési tényállással összefüggő jogszabályi környezetet.
- [39] A Szabs. tv.-ben kapcsolódó tényállások: a 169. § szerinti rendzavarás és a 170. § szerinti garázdaság. Mindkét tényállás a közrend, a köznyugalom elleni magatartást feltételez. A rendzavarás szabálysértése a 169. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a hatóság vagy az eljáró hivatalos személy intézkedésével szemben tanúsított engedetlenség esetén is megvalósulhat, megállapításának azonban csak akkor van helye, ha az engedetlenséget ugyanazon vagy más személy magatartásával egyidejűleg megvalósuló további rendzavaró vagy garázda cselekmény kapcsán tanúsítják. A (2) bekezdés b) pontja szerint rendzavarást valósít meg az is, aki a rendőrség biztonságára vonatkozó felhívásának, rendelkezésének nyilvános rendezvényen nem tesz eleget. Látható, hogy

a Szabs. tv.-ben szereplő kapcsolódó tényállások és a vizsgált jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség alkalmazási körében lehetnek átfedések, azonban a kapcsolódó tényállások nem alternatívái a támadott szabálysértésnek.

- [40] A Btk. értelmező rendelkezése alapján a támadott szabálysértési tényállás szerinti rendvédelmi szervek és vámszervek tagjai hivatalos személynek minősülnek. A törvénykönyvben önálló fejezetben kaptak helyet a hivatalos személy elleni bűncselekmények, amelyek a hivatalos személy elleni erőszak, a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak, a hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak és a nemzetközileg védett személy elleni erőszak.
- [41] A hivatalos személy elleni erőszak (Btk. 310. §) bűncselekmény olyan módon valósulhat meg, ha a hivatalos személyt akadályozzák, intézkedésre kényszerítik, vagy őt eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazzák. Akadályozásnak az olyan magatartást minősül, amely gátolja, nehezíti, késlelteti a hivatalos személy jogszerű eljárásának a végrehajtását. Intézkedésre kényszerítésről abban az esetben lehet szó, ha az erőszak, vagy fenyegetés alkalmas arra, hogy a hivatalos személyt olyan tevékenység kifejtésére készítse, amelyre egyébként is jogosult volna. Megvalósítja továbbá a bűncselekményt az is, aki a hivatalos személyt eljárása alatt, illetve emiatt bántalmazza. Bántalmazás alatt a sértett testét érintő erőszakos magatartást értjük. A hivatalos személy elleni erőszak bűncselekménye csak erőszak vagy fenyegetés mint elkövetési mód alkalmazása esetén tényállásszerű. Az erőszaknak vagy a fenyegetésnek személy ellen kell irányulnia.
- [42] Említést érdemel a Btk. különös részi tényállásai közül a rendbontás (Btk. 340. §) és a garázdaság (Btk. 339. §) is, amelyek a köznyugalom megzavarására irányuló, ugyancsak erőszakos cselekmények. Ezekhez képest ugyanakkor a hivatalos személy elleni erőszak speciális bűncselekmény, mivel utóbbi meghatározott alanyi kör sérelmére valósítható meg.
- [43] A támadott szabálysértési tényálláshoz a büntetőjogi tényállások közül a hivatalos személy elleni erőszak olyan módon kapcsolódik, hogy ha a rendvédelmi szerv vagy vámszerv tagja elleni magatartás személy ellen irányuló erőszakot vagy fenyegetést valósít meg, a büntetőjogi tényállás alkalmazásának van helye, míg ha az engedetlenség mértéke ezt a szintet nem éri el, a szabálysértési minősítés alkalmazható.
- [44] Említhető továbbá a hatósági eljárás megzavarása (Btk. 279. §) büntetőjogi tényállás, amelynek célja annak biztosítása, hogy az eljárásban részt vevő hatóságok az eljárást zavartalanul le tudják folytatni. A Btk. nem határozza meg a hatóság fogalmát, a 459. § 9. pontja mindössze azt rögzíti, hogy hatóságnak kell tekinteni a bíróságot és az ügyészt is. A megzavaró magatartás vagy kihívóan közösségellenes, de nem erőszakos, vagy erőszakos cselekmény lehet, de mindenképpen olyan súlyú, amellyel szemben nem elegendő az egyébként igénybe vehető eljárásjogi szankciók alkalmazása. Az eljárás megzavarása és megakadályozása egyaránt az eljárás folytatásának átmeneti megakasztását jelenti. Ez a büntetőjogi tényállás a támadott szabálysértési tényállástól elsődlegesen abban különbözik, hogy csak valamely hatóság által megindított eljárás ideje alatt követhető el, mindenképpen az adott eljárás folytatásának az időleges megakadályozását eredményezi, továbbá az elkövetési magatartás tekintetében a megvalósulás feltétele a kihívó közösségellenesség vagy az erőszakos cselekedet.
- [45] 3. Az indítványozó alkotmányossági kifogásait az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapította. Álláspontja szerint a Szabs. tv. 216. §-a ellentétes az utalt alaptörvényi rendelkezésben rögzített jogállamiság elvével, valamint a jogbiztonság abból fakadó követelményeivel, közülük is különösen a normatartalommal szemben támasztott elvárásokkal.
- [46] Az indítványban támadott törvényi rendelkezések vizsgálatánál az Alkotmánybíróság az Alaptörvény negyedik módosítása (2013. március 25.), valamint a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatában a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontok figyelembe vételével járt el. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény jogbiztonságra vonatkozó B) cikk (1) bekezdésének és az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális megfelelése, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele alapján arra jutott, hogy a jogbiztonság követelményével kapcsolatos korábbi megállapításai alkalmazhatóságának a konkrét ügyben nincs akadálya.
- [47] 3.1. Azt, hogy a szabálysértési felelősségre vonás erős szálakkal kötődik a büntető igazságszolgáltatáshoz, és „[a] szabálysértési felelősség – legyenek bár az elkövetett jogsértések igazgatásellenesek vagy kriminális jellegűek – alapvetően »bűnfelelősség«, azaz természetes személy múltban elkövetett jogsértésére válaszol, s a felróhatóság alapján meghatározott – represszív jellegű – joghátrányt helyez kilátásba”, elsőként a 63/1997.

(XII. 12.) AB határozatban rögzítette az Alkotmánybíróság. (ABH 1997, 365, 371.) Ezt a gondolatmenetet a 176/2011. (XII. 29.) AB határozatban vitte tovább azzal, hogy a szabálysértési jogban a jogellenes cselekmények két fajtája különböztethető meg: az ún. közigazgatás-ellenes cselekmények és a kriminális cselekmények. „Akár közigazgatás-ellenes, akár kriminális cselekményről van szó, a szabálysértés a büntető anyagi jog talaján áll, s a felelősségi szabályok terén a büntetőeljárás egyes elemeiből építkezik.” (ABH 2011, 622, 625.) Ezt követően átfogó elemzését végezte el a 2012 áprilisában hatályba lépett szabálysértési szabályozásnak az Alkotmánybíróság a 38/2012. (XI. 14.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.). Rámutatott, hogy „[a] Szabs. tv. alapvetően változtatta meg a szabálysértés intézményének funkcióját, helyét a jogrendszerben.” (ABH 2012, 185, 194.) A Szabs. tv. az Abh. szerint kizárólag a „kriminális cselekmények” elleni fellépés eszközeként szabályozza a szabálysértést. A törvény preambuluma „[a] társadalmi együttélés általánosan elfogadott szabályait sértő vagy veszélyeztető, a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükséges kockázatokkal és veszélyességgel azonban nem rendelkező kriminális cselekmények elleni hatékony fellépés” biztosításában határozza meg a törvényi szabályozás célját. Az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy „[a] Szabs.tv. mind felelősségi dogmatikájában, mind az eljárás szabályozásában büntetőjogi és büntető eljárásjogi megoldásokat alkalmaz. (Pl. A Szabs. tv. 29. §-a kimondja, hogy a szándékosság és a gondatlanság, a kísérlet, a felbujtó, a bűnsegéd, a hozzátartozó, a csoportos elkövetés, a nagy nyilvánosság fogalmára, valamint a büntethetőséget kizáró okokra a Büntető Törvénykönyvről szóló törvény által meghatározottakat a szabálysértésekre is alkalmazni kell. De ebbe a körbe tartozónak lehet tekinteni a halmazati büntetésre, az ismételt elkövetésre vonatkozó szabályozást, vagy a szabálysértési nyilvántartás szabályait is.)” Azáltal pedig, hogy a szabálysértéseket kriminális cselekményként értékeli, a Szabs. tv. az új szabályozást a „bagatell” büntetőjog irányába mozdította el. [38/2012. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2012, 185, 194–196.]

- [48] A szabálysértési jog jogrendszerben elfoglalt helyének meghatározása azért különös jelentőségű, mert irányt mutat az Alkotmánybíróság számára arra vonatkozóan, hogy valamely szabálysértési rendelkezés alkotmányossági vizsgálata során mennyiben alkalmazandók az alkotmányos büntetőjogból, azaz a büntetőjog alaptörvényi garanciáiból származó követelmények. A szabálysértési jog és a büntetőjog szoros összefüggésére, továbbá a szabálysértések és a szabálysértési eljárás kriminális jellegére tekintettel a szabálysértési kódex egyes rendelkezéseinek felülvizsgálata során az Alkotmánybíróság alkalmazza a büntetőjog Alaptörvényben rögzített garanciáiból fakadó követelményeket.
- [49] 3.2. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó normavilágosság követelménye a büntetőjogi – mint eleve alapjog-korlátozó – normák tekintetében különösen fontos.
- [50] A büntetőjogi tárgyú normák tartalmával szembeni alkotmányos követelményekre vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlat értelmében a büntető jogszabály alkotmányosságának megítélése során vizsgálni kell, hogy a Btk. konkrét rendelkezése mértéktartó és megfelelő választ ad-e a veszélyesnek, nemkívánatosnak ítélt jelenségre, azaz az alkotmányos alapjogok korlátozása esetén irányadó követelménynek megfelelően a cél eléréséhez a lehetséges legszűkebb körre szorítkozik-e. A büntetőjog alaptörvényi garanciáiból származó követelmények szerint a büntetőjogi szankció kilátásba helyezésével tilalmazott magatartást leíró diszpozíciónak határozottnak, körülhatároltnak, világosan megfogalmazottnak kell lennie. Alkotmányossági követelmény a védett jogtárgyra és az elkövetési magatartásra vonatkozó törvényhozói akarat világos kifejezésre juttatása. Egyértelmű üzenetet kell tartalmaznia, hogy az egyén mikor követ el büntetőjogilag szankcionált jogsértést. Ugyanakkor korlátoznia kell az önkényes jogértelmezés lehetőségét a jogalkalmazók részéről. {Az alkotmánybírósági gyakorlatból ld. ehhez: 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 176.; 12/1999. (V. 21.) AB határozat, ABH 1999, 106, 110–111.; 95/2008. (VII. 3.) AB határozat, ABH 2008, 782, 786.; 4/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [59]}
- [51] A normatartalom értelmezése szempontjából sajátos megítélést igénylő kerettényállások kapcsán az Alkotmánybíróság elvi éllel szögezte le, hogy a büntetőjogi normák esetében a kerettényállásos kodifikációs technika alkalmazása, vagyis az, hogy a büntetni rendelt magatartás egy-egy elemének tartalmát nem maga a büntető törvény, hanem más jogág törvényei, vagy alacsonyabb szintű jogszabályai határozzák meg, „önmagában és általánosságban” nem ellentétes a jogbiztonság követelményével. „A keretdiszpozíció bizonyos esetekben elkerülhetetlen megoldás. Lehet kívánatos cél, de semmiképpen nem lehet minden bűncselekmény esetén alkotmányosan előírt követelmény, hogy a Különös Részben szereplő bűncselekményi diszpozíció minden elemét maga a büntetőtörvény határozza meg.” A jogbiztonság elvéből fakadó követelmény ugyanakkor, hogy „a büntetőjog által védett jogtárgy és a szankcionált magatartás a jogalkalmazó számára határozottnak, világosan, és körülhatároltan kiderüljön”. [1026/B/2000. AB határozat, ABH 2003, 1296, 1299.]

- [52] 4. A fentiek alapján a jelen ügyben az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértési tényállása eleget tesz-e a normatartalommal szemben az Alaptörvényből fakadóan fennálló követelményeknek, egyúttal megfelel-e a büntetőjog alaptörvényi korlátainak, azaz a tényállás határozottan, körülhatároltan és világosan jelöli-e ki a büntetendő magatartások körét. Ennek során szem előtt tartotta azon korábbi megállapítását, amely szerint a jogbiztonság szempontjából aggályos határozatlanság az önkényes jogértelmezés és jogalkalmazás lehetőségében jelentkezik. {4/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [63]}
- [53] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott szabálysértési tényállás védett jogi tárgya a közigazgatás, közelebbről a rendészeti igazgatás rendje és a jogszerű intézkedések végrehajtásához fűződő érdek. Mivel a rendészeti igazgatás működése és működtetése a közrend és a közbiztonság fenntartása szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bír, az adott jogtárgy védelme érdekében a szabálysértési jog eszközeinek alkalmazását az Alkotmánybíróság legitim célnak tekinti. Így alkotmányosan elfogadható, ha a jogalkotó szabálysértési szankcióval sújtja azon magatartások tanúsítóit, akik a rendészeti igazgatásban részt vevő szervek tagjainak eljárását, feladataik végrehajtását akadályozzák vagy ellehetetlenítik. A szankció kilátásba helyezésével tilalmazott magatartást leíró diszpozíciónak ugyanakkor határozottnak, körülhatároltnak és világosan megfogalmazottnak kell lennie. Alkotmányossági követelmény a védett jogtárgy meghatározásán túl az elkövetési magatartásra vonatkozó törvényhozói akarat világos kifejezésre juttatása, továbbá az önkényes jogértelmezés lehetőségének korlátozása a jogalkalmazó oldalán.
- [54] A védett jogtárgy a vitatott szabálysértési tényállás adott jogszabályon belüli elhelyezése, valamint elnevezése alapján a rendészeti igazgatás rendje, azon belül a jogszerű intézkedések végrehajtásához fűződő érdek. A szabálysértési tényállás ezen jogi tárgyak védelme érdekében alkalmazható.
- [55] A szabályértés elkövetési magatartását érintően az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításokat teszi.
- [56] A támadott rendelkezés szerint a szabálysértés engedetlenség tanúsításával, „nem engedelmességgel” valósítható meg. Az engedetlenség fogalmát a Szabs. tv. sem a támadott tényállással összefüggésben, sem általánosan nem határozza meg, annak értelmezéséhez a jogalkotó az adott jogszabály keretei között semmiféle támpontot nem nyújt. Az Alkotmánybíróság ezért megvizsgálta, hogy az adott kifejezés milyen magatartásokat ölelhet fel.
- [57] A hatályos magyar joganyagban a Szabs. tv.-en kívül mindössze egyetlen törvény, a Btk. tartalmazza az engedetlenség kifejezést. A Btk.-ban kizárólag a katonai bűncselekmények között, a parancs iránti engedetlenség (Btk. 444. §) és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak (Btk. 445. §) tényállásokban szerepel az engedetlenség tényállási elemként. Habár értelmező rendelkezést a Btk. sem tartalmaz, a jogszabály indokolása, valamint a katonai szolgálati viszonyok hierarchikus rendje és részletes szabályozása megfelelő iránymutatásul szolgál ezen tényállások esetében az elkövetési magatartás értelmezéséhez. Az említett két törvényen kívül a kifejezés csak oktatási tárgyú kormányrendeletekben és az oktatási miniszter rendeleteiben olvasható, ami a szabálysértési jogi értelmezés kapcsán nyilvánvalóan nem bír relevanciával.
- [58] Az intézkedéssel szembeni engedetlenség a fentebb bemutatott jogalkalmazói gyakorlat értelmében számos magatartásban tetten érhető. Megvalósítható passzív engedetlenséggel, vagyis mulasztással (pl.: az intézkedés alá vont nem tesz eleget felszólításnak, nem távozik a helyszínről, feltett kérdésre nem ad választ stb.), illetőleg aktív ellenszegüléssel is (pl.: az intézkedés alá vont a tilalom ellenére folytatja a tilalom alá eső megkezdett tevékenységet, így mondjuk elhúzza a kordont, vagy ahelyett, hogy a neki címzett felszólításnak engedelmeskedne, kérdést fogalmaz meg az intézkedő felé stb.). Az aktív engedetlenség korlátozza, hogy nem valósíthat meg a rendőr személye elleni támadást, mert ebben az esetben fennáll a lehetősége a hivatalos személy elleni erőszak bűncselekmény gyanúja megállapításának.
- [59] Az engedetlenség kifejezés értelmezése vizsgálható a Panasztestület gyakorlatában. A Panasztestület adatszolgáltatása értelmében a vizsgált ügyek többségében a szabálysértési tényállás alkalmazása valamely rendőri intézkedést akadályozó magatartás szankcionálására irányult, tehát az engedetlenség a rendőri intézkedés végrehajtásának – többnyire időleges – megakasztásában nyilvánult meg [lásd például: 49/2013. (II. 6.) számú állásfoglalás, 89/2014. (X. 16.) számú állásfoglalás].
- [60] Ugyanakkor olyan esetek is előfordultak, amelyeknél a szabálysértési tényállás alkalmazásával a rendőr helyszíni eljárását zavaró körülményt (például: kiabálás, trágár szavak használata, folyamatos kérdésfeltevés) igyekezett elhárítani. Ez utóbbi esetekben az intézkedés alá vont, illetőleg az intézkedés helyszínén tartózkodó személyek olyan magatartására is gondolni kell, amely megzavarta ugyan a rendőr feladatainak a teljesítését,

annak végrehajtását ugyanakkor nem akadályozta meg, nem tette lehetetlenné [lásd például: 117/2013. (IV. 30.) számú állásfoglalás, 353/2013. (XI. 26.) számú állásfoglalás], ezáltal nem akadályozta az intézkedések végrehajtásához és a rendészeti igazgatás rendjének a fenntartásához fűződő érdekek érvényesülését sem.

- [61] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a szankció kilátásba helyezésével tilalmazott magatartást leíró norma tartalmával szemben fennálló alapvető alkotmányossági követelmény a védett jogtárgy és az elkövetési magatartásra vonatkozó jogalkotói akarat világos meghatározásán túl az önkényes, szubjektív jogértelmezés lehetőségének korlátozása a jogalkalmazó oldalán. Az önkényes jogalkalmazás lehetősége vetődik fel, ha a norma a jogalkotó által elérti kívánt céltól eltérő értelmezésre is lehetőséget teremt.
- [62] Az Alkotmánybíróság szerint nemcsak a túlzottan általánosan (elvontan) megfogalmazott szabályok sértik a jogbiztonság elvét, de az is, ha a jogalkalmazói döntés jogszabályi kereteit a jogalkotó egyáltalán nem, vagy olyan túlzottan tágan határozza meg, hogy a jogalkalmazó szinte teljes egészében saját belátása szerint hozhat döntést. Ez ugyanúgy megnyitja az utat a szubjektív, önkényes jogalkalmazás előtt, mint mikor a jogalkotó a normavilágosságot sértő módon alkotja meg az alkalmazandó norma szövegét. [109/2008. (IX. 26.) AB határozat, ABH 2008, 886, 913].
- [63] Jelen esetben az Alkotmánybíróság azt tapasztalta, hogy az elkövetési magatartás megfogalmazása a védett jogtárgy szerinti jogalkotói célhoz mérten túlzottan tág kereteket biztosít a jogalkalmazás számára azzal, hogy az engedetlen magatartásokat túl széles körben engedi szankcionálni. A rendvédelmi szerv vagy vámszerv intézkedésével összefüggésben tanúsított engedetlen magatartások ugyanis nem feltétlenül, nem minden esetben irányulnak a rendészeti igazgatás rendje, illetőleg a jogszerű intézkedések végrehajtása ellen. Így például a rendvédelmi szerv vagy vámszerv tagja fellépésének szóbeli minősítése, az arról alkotott vagy azzal összefüggő vélemény kinyilvánítása – még ha emelt hangon és nem megfelelő hangnem, stílus használatával történik is – nem szükségszerűen jelenti akadályát az intézkedés végrehajtásának. A jogtárgy védelmi igényének hiányában pedig a tényállás alkalmazása adott magatartással szemben a jogalkotó által elérti kívánt céltól eltérőnek, vagyis önkényesnek minősül.
- [64] A tényállás hatályos szövege azáltal, hogy az engedetlen magatartásokkal szemben parttalanul helyezi kilátásba szabálysértési szankció alkalmazását, és nem követeli meg a jogalkalmazótól, hogy azok védett jogtárggyal ellentétes jellegét értékelje, teret enged a szubjektív jogalkalmazói értelmezésnek.
- [65] Az Alkotmánybíróság szerint a jogalkalmazó által elérti kívánt céltól eltérő, önkényes jogalkalmazásra lehetőséget teremtő norma nem áll összhangban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadóan a normatartalommal szemben fennálló követelményekkel.
- [66] 4.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Szabs. tv. 216. §-ába foglalt jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértési tényállás megfogalmazása nem tesz eleget az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető, a szankciót kiszabó norma határozottságára, körülhatároltságára vonatkozó követelménynek. Teret enged ugyanis olyan jogalkalmazói értelmezésnek, amely alapján a tényállás az általa védett jogi tárgy körén kívül eső érdekek védelmére is alkalmazható.
- [67] Az Abtv. 46. § (1) bekezdése felhatalmazza az Alkotmánybíróságot, hogy ha a hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. A törvényhely (2) bekezdésének c) pontja alapján a jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, ha a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.
- [68] Jelen esetben úgy ítélte meg az Alkotmánybíróság, hogy a vizsgált szabálysértési tényállás esetében lehetőség van arra, hogy az Abtv. 46. §-ában biztosított jogköre alapján, a hatályos jog kíméletével járjon el. Az Alkotmánybíróság észlelte ugyanis, hogy a szabályozás alaptörvény-ellenessége abból fakad, hogy a jogalkotó nem kellő körültekintéssel határozta meg a szankcionálandó magatartást. Ezért úgy ítélte meg, hogy az Alaptörvénnyel való összhang helyreállítása nem a vitatott tényállás megsemmisítését, sokkal inkább a hatályos szöveg pontosítását, kiegészítését teszi szükségessé. Ilyen módon biztosíthatóvá válik, hogy a tényállás csak azon elkövetési magatartások szankcionálására legyen alkalmazható, amelyek a rendészeti igazgatás rendjének fenntartását és a jogszerű intézkedések végrehajtását gátolják.
- [69] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a Szabs. tv. 216. §-ában nem szabályozta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményének megfelelően a cselek-

mény elkövetési magatartását. Ezért az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2016. június hó 15. napjáig tegyen eleget.

- [70] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a jogalkotói mulasztás megállapításával és a jogalkotónak címzett felhívással megteremthető az összhang az Alaptörvény és a Szabs. tv. 216. §-a között. Ezért az Alkotmánybíróság a Szabs. tv. 216. §-a alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában elutasította.
- [71] 5. Az Alkotmánybíróság a fenti megállapításain túl szükségesnek tartja felhívni a jogalkalmazó figyelmét az alábbiakra.
- [72] A Panasztestület gyakorlatát vizsgálva megállapítható, hogy a tényállás alkalmazását, vagyis a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértési tényállás miatti felelősségre vonást az intézkedő rendőrök számos esetben valamely rendőri felszólítással szembeni engedetlenségre alapították. A jogalkalmazási és jogértelmezési probléma ezen esetekben abból fakad, hogy az Rtv. a rendőri felszólítást, felhívást, utasítást önálló intézkedésként nem nevesíti, így ezen rendőri magatartások jogszerűségi kritériumai a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekben nem szerepelnek. A vizsgált tényállás alkalmazásában ez különös jelentőséggel bír, ugyanis abban tényállási elem, hogy a jogszabály csak a jogszerű, vagyis a törvényi előírásoknak megfelelő intézkedés végrehajtóját részesíti védelemben.
- [73] Az Alkotmánybíróság szerint erre figyelemmel elvárható az intézkedő rendőröktől, hogy a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szankcionálásakor a felelősségre vonás kezdeményezésével egy időben jelöljék meg az érintett intézkedés típusát és annak konkrét jogszabályi alapját. Ilyen módon kiküszöbölhetővé válik a jogalkalmazói gyakorlat bizonytalansága.
- [74] Az Alkotmánybíróság felhívja a jogalkalmazó szervek figyelmét, hogy feladataikat ezen követelményekre is figyelemmel teljesítsék.
- [75] 6. Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2015. november 10.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [76] A határozat rendelkező részének 1. pontjában foglalt mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításával nem értek egyet.
- [77] Álláspontom szerint az indítvánnyal érintett „jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség” szabálysértés tényállását éppen a lehetséges elkövetési magatartások határozatban is hivatkozott sokfélesége okán nem lehetséges, de legalábbis nem indokolt kazuisztikusan meghatározni. A törvényyszöveg az indítványban támadott

szabálysértés megvalósulásával összefüggő valamennyi lényeges tényállási elemet meghatározza; a szabálysértési eljárás megindításához – és az elkövetési magatartásnak a Szabs. tv. 7–8. §-ában meghatározott büntetésekkel és intézkedésekkel történő szankcionálásához – az szükséges, hogy a magatartás elkövetője 1) a rendvédelmi szerv (vagy vámszerv) 2) hivatásos állományú tagja 3) jogszerű intézkedésének 4) ne engedelmeskedjen. A fenti négy tényállási elem mint feltétel megkövetelése a határozat Indokolásának III.4.1. pontjában (Indokolás [53]–[65]) írt védett jogi tárgy, a rendészeti igazgatás rendjének és a jogszerű intézkedések végrehajtásához fűződő érdek érvényesülésének biztosításához – tekintettel az egyes eljáró szervek intézkedései során kialakulható számtalan élethelyzetre, érintetti magatartásra is – szükséges és elegendő előírásnak tekinthető.

[78] Mint az a határozat Indokolásának III.3.2. pontjából (Indokolás [49]–[51]) is kitűnik, a keretdiszpozíciós tényállások alkalmazása és a jogbiztonság alkotmányos elvének érvényesülése kapcsán „az, hogy a büntetni rendelt magatartás egy-egy elemének tartalmát nem maga a büntető törvény, hanem más jogág törvényei, vagy alacsonyabb szintű jogszabályai határozzák meg, »önmagában és általánosságban« nem ellentétes a jogbiztonság követelményével.”, sőt, „[a] keretdiszpozíció bizonyos esetekben elkerülhetetlen megoldás”. [1026/B/2000. AB határozat, ABH 2003, 1296, 1299.]

[79] A szabálysértést megvalósító lehetséges magatartások és más, adott esetben akár büntetőjogilag is értékelhető magatartások elhatárolhatóságának nehézségeit jól mutatja a határozat Indokolásának III.2.4. pontjában (Indokolás [38]–[44]) foglalt áttekintés is.

[80] Mindezekre tekintettel álláspontom szerint kijelenthető, hogy a határozatban részletezett, illetve az indítványban megfogalmazott kérdések nem a jogalkotást, hanem a jogalkalmazást érintően merülhetnek fel. Ezzel összefüggésben hangsúlyozni kell, hogy az eljárás alá vont, vagy az egyes intézkedések során esetlegesen érintett más személyek alapjogainak – a körülmények által lehetővé tett – legteljesebb érvényesülése szempontjából az intézkedést foganatosító hatósági (hivatalos) személyek egyéni preferenciáinak, toleranciájának, szakmai-jogi képzettségének, illetve az intézkedést szükségessé tevő helyzet jellegének, stb. is különleges szerepe lehet.

[81] Természetesen az egyes konkrét intézkedések kapcsán e téren esetlegesen megjelenő különbözőségek sem eredményezhetik a támadott jogszabályhely önkényes értelmezését, alkalmazását. Amennyiben ennek lehetősége mégis felmerülne, a hatályos jogi szabályozás alapján az eljárás alá vont személyek számára a szabálysértési eljárás során megfelelő garanciális szabályok biztosítottak, az eljárás során meghozott döntésekkel szemben pedig (hatósági, illetve bíróság előtti) jogorvoslati lehetőség áll rendelkezésre. Mindezek alapján álláspontom szerint a jogalkalmazás, a joggyakorlat az, amely hivatott és alkalmas a tényállás alkalmazásával összefüggésben a való életben esetlegesen megjelenő új kihívásokra (pl. a gyülekezési jog gyakorlásával kapcsán megjelenő problémák, társadalmilag feszült helyzetekben történő intézkedési kötelezettség, állampolgári engedetlenség, vagy általános elégedetlenség, stb.) megoldást találni. A fentiekből következően indokolatlannak tartom a kerettényállásos kodifikációs technika elvetését, illetve a kazuisztikus szabályozási kötelezettség előírását.

Budapest, 2015. november 10.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

[82] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2015. november 10.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

[83] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2015. november 10.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

- [84] A különvéleményhez azzal csatlakozom, hogy többször kifejtett álláspontom szerint jogalkalmazói hiba nem lehet ok jogszabály megsemmisítésére vagy mulasztás megállapítására, így ebben az esetben sem, amikor a jogszabály kellően világos: rendvédelmi szerv jogszerű intézkedésével szembeszegülni tilos.

Budapest, 2015. november 10.

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró különvéleménye

- [85] A határozat rendelkező részének 1. pontjában foglalt mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításával nem értek egyet.
- [86] A határozat indoklása szerint a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítására azért van szükség, mert a „rendvédelmi szerv vagy vámszerv intézkedésével összefüggésben tanúsított engedetlen magatartások [...] nem feltétlenül, nem minden esetben irányulnak a rendészeti igazgatás rendje, illetőleg a jogszerű intézkedések végrehajtása ellen. Így például a rendvédelmi szerv vagy vámszerv tagja fellépésének szóbeli minősítése, az arról alkotott vagy azzal összefüggő vélemény kinyilvánítása – még ha emelt hangon és nem megfelelő hangnem, stílus használatával történik is – nem szükségszerűen jelenti akadályát az intézkedés végrehajtásának.” A többségi álláspont szerint a jogalkotói kötelezettség teljesítése után a szabálysértés kizárólag olyan magatartással lesz megvalósítható, amely a rendészeti igazgatás rendjének fenntartásához és az intézkedések kikényszerítéséhez fűződő érdek érvényesítését valóban gátolja.
- [87] Nehezen tudok elképzelni olyan elkövetési magatartást, amely intézkedés végrehajtását úgy gátolná (és nem csupán zavarná), hogy eközben nem valósítana meg egyetlen más – a Szabs. tv. 216. §-a körén kívül eső – szabálysértési vagy büntetőjogi tényállást sem. Gyakorlatiasabban megfogalmazva: nem tudok elképzelni olyan hangnemet vagy szidalmat, amely egy rendvédelmi szervet intézkedése végrehajtásában ténylegesen meggátolna (és nem csak zavarna). Azaz véleményem szerint fizikailag lehetetlen az olyan szóbeli aktus, amely az intézkedés végrehajtását szükségszerűen megakadályozná. Ha pedig a többségi határozat indokolásában használt „gátló” és „akadályozó” fogalmakat azok köznapi jelentésével eltérően „zavaró”-ként értelmezzük, és így a jogalkalmazó feladata a jogalkotói kötelezettség teljesítése után is „csupán” az lenne, hogy különbséget tegyen az intézkedését kisebb és nagyobb mértékben zavaró aktusok között, semmivel sem léptünk előrébb az aktuális állapothoz képest. Azaz az Alkotmánybíróság határozata indokolásában lényegében nem ad világos szempontokat a jogalkotónak a rendelkező rész 1. pontjában foglalt kötelezettsége teljesítéséhez. Így a többségi határozat által kifogásolt jogalkalmazásbeli bizonytalanság nem, hogy mérséklődni nem fog, hanem éppen súlyosabbá válhat.
- [88] Azonban a határozat rendelkező részének 1. pontjával szemben nem ez a legsúlyosabb aggályom. Legfőbb aggodalmam az, hogy a többségi határozat nem ismeri fel a jelen ügy által felvetett valódi alkotmányjogi problémát, és ennek következtében nem is képes hatékonyan orvosolni azt.
- [89] Álláspontom szerint az indítványból, illetve az abban ismertetett, az alapvető jogok biztosa által készített jelentésekből az tűnik ki, hogy az ügy által felvetett valódi alkotmányjogi probléma nem abban áll, hogy a rendvédelmi szervek a Szabs. tv. 216. §-át túl tágan alkalmazzák, és olyan magatartásokat is pönalizálnak, amelyek csak zavarják, de nem akadályozzák intézkedésük végrehajtását. A tényleges alkotmányjogi probléma meglátásom szerint az, hogy a rendvédelmi szervek a Szabs. tv. 216. §-a alapján járnak el akkor is, amikor egy harmadik, az adott pillanatban intézkedés alá (még) nem vont személy őket valamely jogszerű intézkedésük közben zavarja.
- [90] A Szabs. tv. 216. §-ában foglalt szabálysértést csak az intézkedés alá vont személy követheti el, harmadik személy nem. Így a jogalkotó hiába tesz eleget a határozat rendelkező rész 1. pontjában foglalt jogalkotói kötelezettségének, és tesz különbséget az intézkedés végrehajtását csak zavaró és azt valóban akadályozó magatartások között, mindezzel még nem orvosolja az ügyben felvetett lényeges alkotmányjogi problémát.
- [91] A jelen ügyben nem a szankcionálandó magatartások körének tágassága aggályos alkotmányjogi szempontból, hanem az, hogy a rendvédelmi szervek alaptörvény-ellenes módon kiterjesztik a Szabs. tv. 216. §-ában megfogalmazott szabálysértés alanyi körét. Azt ugyanis nem kizárólag csak azon személyek ellen alkalmazzák, aki jogszerű intézkedésüknek nem engedelmeskedik, hanem azon személyek ellen is, akik zavarták őket, miköz-

ben valaki mással szemben jogszerű intézkedést folytattak le, illetve azokkal szemben is, akik miután a velük szemben folytatott jogszerű intézkedés már lezárult, a korábbi intézkedést nem megfelelő hangnemben vagy stílusban minősítették.

- [92] A rendvédelmi szervek ezen gyakorlata egyértelmű ellentétben áll a Szabs. tv. 216. §-ával, amelynek értelmében a szabálysértést csak az intézkedés alá vont személy követheti el, harmadik személy nem. Az a jogalkalmazói gyakorlat, amely az érintett rendelkezést harmadik személyekre is kiterjeszti, az alkotmányos büntetőjog egyik alapelvébe, az analóg jogalkalmazás, illetve a kiterjesztő értelmezés tilalmába ütközik.
- [93] A rendvédelmi szervek nyilvánvalóan azért folytatják ezen alaptörvény-ellenes gyakorlatukat, mert nincs megfelelő jogalapjuk arra, hogy az őket jogszerű intézkedésükben zavaró harmadik [azaz intézkedés alá az adott pillanatban (még) nem vont] személyek ellen a rendészeti igazgatás rendjének védelmében fellépjenek.
- [94] Véleményem szerint ezen jogcím hiányában áll az ügy lényegét jelentő alkotmányjogi probléma, illetve a valódi mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség. Az Alkotmánybíróságnak döntésével ezen alkotmányjogi problémát kellett volna helyesen felismernie és orvosolnia. Az Alkotmánybíróság jelenlegi határozata alapján azonban a rendvédelmi szervek tovább folytathatják alaptörvény-ellenes gyakorlatukat, illetve továbbra sem bírnak majd jogcímmel arra, hogy a rendészeti igazgatás rendjének védelme érdekében bizonyos személyek ellen fellépjenek.
- [95] Összegezve, véleményem szerint a Szabs. tv. 216. §-ában foglalt tényállást az intézkedés alá nem vont harmadik személy nem követheti el. Ha egy ilyen „kívülálló” személy akadályozza a mással szemben jogszerűen folyó hatósági intézkedést, és ezt a hatályos jogszabályi környezet (Btk., Szabs. tv.) nem szankcionálja, akkor ez felvethet mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet, de véleményem szerint a határozat rendelkező részének 1. pontja ezt a problémát nem orvosolja.

Budapest, 2015. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/1175/2012.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2015. évi 176. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 32/2015. (XI . 19.) AB HATÁROZATA

a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló 2015. évi XXXIX. törvény egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panaszok tárgyában – *dr. Kiss László, dr. Salamon László és dr. Stumpf István* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Balsai István, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Juhász Imre, dr. Pokol Béla, dr. Szívós Mária és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló 2015. évi XXXIX. törvény 1. §-a alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló 2015. évi XXXIX. törvény 4. § (5)–(9) bekezdése, a 6. § *d)* pontja és a 13. §-a alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisíti.

3. Az Alkotmánybíróság a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló 2015. évi XXXIX. törvény egésze, 4. § (1)–(4) és (10) bekezdései, a 10. § (6)–(7) bekezdései és a 11. § (1)–(3) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat elutasítja.

4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszokat egyebekben visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján három jogi személy, a Befektető-védelmi Alap (a továbbiakban: BEVA) tagja lényegében egyező tartalmú alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló 2015. évi XXXIX. törvény (a továbbiakban: Tv.) egészével, illetve egyes rendelkezéseivel szemben, mivel álláspontjuk szerint e szabályok az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, a C) cikk (1) bekezdésébe, M) cikkébe, az I. cikk (3) bekezdésébe, a XIII. cikk (1) és (2) bekezdéséibe, valamint a XV. cikk (1) és (2) bekezdéséibe ütköznek. Ezen túlmenően egy BEVA tag indítványozó a törvény egészével összefüggésben (konkrét jogszabályi rendelkezések megjelölése nélkül) terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, az I. cikk (3) bekezdésének, a XII. cikk (1) bekezdésének, a XIII. cikk (1) és (2) bekezdésének valamint a XV. cikk (1) és (2) bekezdésének a sérelmét állítva.
- [2] Emellett Buda-Cash károsult magánszemélyek is indítványozták a Tv. 1. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. A támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét a magánszemély indítványozók az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmére alapozzák.
- [3] 2. A BEVA tagok indítványukban elsősorban azt sérelmezték, hogy a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító alapba (a továbbiakban: Quaestor Alap) a Tv. befizetési kötelezettséget keletkeztet számukra.
- [4] 2.1. A Tv. egyes rendelkezéseivel összefüggésben az alábbiakat adták elő.
- [5] Álláspontjuk szerint a Tv. 14. §-a – amelynek értelmében a Tv. a kihirdetést követő napon lépett hatályba – nem biztosít kellő felkészülési időt az érintettek részére, ezért sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését. Az indítványozók a kellő felkészülési idő követelményének megsértését egyfelől a Tv. egésze, másfelől az előlegfizetés [4. § (5)–(6) bekezdései] tekintetében, konkrétan pedig a 2015. évre vonatkozó előlegfizetési kötelezettséget megállapító 4. § (8) bekezdésével összefüggésben látták megalapozottnak. A rendelkezések hatálybalépését figyelembe véve – mint érintett pénzügyi intézmények – nincs lehetőségük a fizetési kötelezettség megfelelő előirányzására, a teljesítésre való felkészülésre. Az indítványozók előadták, hogy a pénzügyi intézményeknek az üzleti évet számos körülményt figyelembe véve kell megtervezniük. Különösen sérelmes a szabályozás módosítása a 2015-ös év vonatkozásában. E rendelkezésekkel összefüggésben az indítványozók a jogállami jogbiztonság alaptörvényi rendelkezésének [B) cikk (1) bekezdés] a sérelmét is állították.
- [6] 2.2. A Tv. 1. § (1) és (2) bekezdéseivel, 4. §-ával, valamint a 10. § (1)–(4) bekezdéseivel és a 11. §-ával kapcsolatban az indítványozó BEVA tagok a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértését is állították.
- [7] 2.2.1. Az indítványozók arra hivatkoztak, hogy a Tv. a megkárosított befektetők közül egy csoportot (a Quaestor károsultakat) kiemelte és a Tv. alanyi hatálya miatt a BEVA által nyújtott kártalanítás mértékéhez képest megemelt összegű kártalanítás kizárólag rájuk vonatkozik (pozitív diszkrimináció). Ugyanakkor az indítványozók szerint a 2014–2015. évek folyamán több más befektetői csoport is sérelmet szenvedett különböző befektetési szolgáltatók (a Hungária Értékpapír Zrt., a Buda-Cash Brókerház, a DRB Bank, az Orgovány és Vidéke Takarékszövetkezet, vagy az ALBA Takarékszövetkezet) fizetésektelen helyzete miatt.

- [8] 2.2.2. A biztosított követelések körének meghatározása (a törvény tárgyi hatálya) is szokatlan az indítványozók szerint. A tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvénytől (a továbbiakban: Tpt.) eltérően, a Tv. szerint a kártalanítás a Quaestor által ki sem bocsátott értékpapírokra, azaz az érvénytelen jogügyletekre is kiterjed.
- [9] 2.2.3. A kárrendezés mértékét is a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközőnek vélték az indítványozók. Arra hivatkoztak ugyanis, hogy a Tv. 11. § (1) bekezdése szerint a kárrendezés a BEVA által kifizetendő kártalanítást meghaladó követelésre vonatkozik, annak összege személyenként legfeljebb 30 millió forint lehet a BEVA által fizetett kártalanítással együtt. [A Tpt. 217. § (2) bekezdése értelmében a BEVA egyébként a kártalanításra jogosult befektető részére követelését – személyenként és Alap tagonként összevontan – legfeljebb húszezer euró összeghatárig (kb. 6 millió forint) fizeti ki kártalanításként.]
- [10] 2.2.4. A kárrendezés időpontja sem egyértelmű az indítványozók szerint. Utaltak arra, hogy a Tpt. 216. §-a szerint a BEVA kártalanítási kötelezettsége akkor következik be, amikor a bíróság elrendeli az érintett társaság felszámolását, ugyanakkor a Quaestor károsultak a Quaestor felszámolásánál korábbi időpontban kaphatnak kártalanítást.
- [11] 2.2.5. A Tv. 4. §-a szerinti előlegfizetési kötelezettséget is sérelmezték a BEVA tag indítványozók. E rendelkezés szerint a BEVA tagoknak előlegfizetési kötelezettsége áll fenn, az Európai Unió más tagállamában engedéllyel rendelkező és Magyarországon befektetési szolgáltatási tevékenységet folytató szolgáltatóknak azonban ilyen kötelezettségük nincs, amely a Tpt.-hez képest a BEVA tagoknak kedvezőtlenebb helyzetet eredményez.
- [12] 2.3. Az indítványozók a tulajdonhoz való jog [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét abban látták, hogy a Tv. alapján a BEVA tagok a Quaestor Alap működéséhez – a 4. § „(4) bekezdés szerinti hitel törlesztő részleteinek (lejáratának) megfizetése céljából” – előleg fizetése formájában adott esetben hozzájárulni kötelesek. Ezáltal a jogalkotó lényegében kölcsön nyújtására kötelezi az érintett befektetési szolgáltatókat és hitelintézeteket úgy, hogy bár a visszafizetés kötelezettségét a Tv. rögzíti, ennek garanciáit azonban nem tartalmazza. Sőt, a Tv. 13. §-a kifejezetten számol annak a lehetőségével, hogy az előleg visszafizetésére nem fog sor kerülni (erre az esetre adóból történő levonást irányoz elő, később megalkotandó külön törvény alapján). Az indítványozók szerint még visszafizetés esetében is tulajdonkorlátozásról van szó, amennyiben pedig ez elmarad, már tulajdonelvonásról, mely alaptörvény-ellenes, hiszen az alapjog-korlátozást sem más alapjog vagy alkotmányos érték védelme, sem pedig a közérdek nem indokolja. E körben az indítványozók több törvényi rendelkezést is megjelöltek az indítvány különböző részeiben [2. oldal: Tv. 4. § (4)–(7) bekezdés; 16. oldal: Tv. 4. § (4)–(8) bekezdés, 6. § d) pont, 11. §; 17. oldal: Tv. 4. § (5)–(6) bekezdés, 6. § d) pont, 13. §; 19. oldal: Tv. preambuluma, 1. §, 4. §, 5. § és 13. §, illetve a Tv. egéssze].
- [13] 2.4. A Tv. egyes szabályai [1. §, 2. § (1) és (2) bekezdések, 3. § (1) és (3)–(4) bekezdések, a 4. § (4)–(8) bekezdések, a 10. § (1)–(7) bekezdések, a 11. § (1)–(3) bekezdések, valamint a 13. §] az indítványozók szerint a jogbiztonság (normavilágosság, egyértelműség) követelményét is sértik. A visszafizetés szabályai nincsenek kidolgozva, a befizetők e szabályokat nem ismerik, erre vonatkozó garanciális szabályt a rendszer nem tartalmaz. A Tv. tárgyi hatálya sem állapítható meg pontosan és egyéb értelmezési problémák is felvetődnek a Tv. alkalmazása során. Ilyen például az, hogy a Tv. a kártalanítás, kárrendezés, kártérítés fogalmakat következetlenül használja.
- [14] 2.5. Végül az indítványozók azt állították, hogy a Tv. egyes rendelkezései [1. §, 4. §, 10. § (6)–(7) bekezdések, valamint a 11. § (1)–(3) bekezdések] a vállalkozáshoz való jogot is sértik [Alaptörvény M cikk], ugyanis a vállalkozás működése a speciális előleg-biztosítási kötelezettség miatt elnehezül. Nem derül ki a jogszabályból – állították az indítványozók –, hogy a vállalkozáshoz való jog korlátozása milyen másik alapjog érvényre juttatását célozza, valamint az sem, hogy a korlátozás arányos-e.
- [15] 3. A magánszemélyek indítványai a következőket tartalmazzák:
- [16] 3.1. Az indítványozók valamennyien a Buda-Cash Brókerház Zrt. károsultjai, amely társasággal szemben – az indítvány szerint – 2015. március 5. napján felszámolási eljárás indult. A megindult felszámolási eljárásban az indítványozók valamennyien hitelezői igényt nyújtottak be.

- [17] Az indítványozók álláspontja szerint a támadott rendelkezés (a Tv. 1. §-a), amely a Tv. személyi hatályát határozza meg, ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített megkülönböztetés tilalmával, mivel a jogalkotó nem kezelte egyenlő méltóságú személyekként a mind időben, mind jogalap szempontjából azonos problémával küzdő károsultakat.
- [18] Az indokolatlan és diszkriminatív megkülönböztetés alátámasztásaként az indítvány az alábbi körülményekre hivatkozik.
- [19] A Quaestor támadott jogszabályhely által meghatározott károsultjainak a Tv. rendelkezései alapján – soron kívül – térítik meg a veszteségüket, míg a Buda-Cash károsultjainak ki kell várniuk a felszámoló vizsgálatát arra vonatkozóan, hogy ténylegesen milyen mértékű pénzügyi és pénzeszközök állnak rendelkezésre.
- [20] A Buda-Cash károsultjait csupán a BEVA kártalanítja, amely kártalanítás mértéke maximum 20 000 Euró (6 105 400 Ft), míg a Tv. szerint a Quaestor meghatározott károsultjai 30 000 000 Ft erejéig kapnak kártalanítást. Az indítvány szerint köztudomású tény, hogy a Quaestor által forgalmazott, kiemelten magas kamatozású kötvényt nem biztosította a BEVA sem, azaz valamennyi ügyfél tisztában volt azzal, hogy a magasabb hozam reményében nagyobb kockázatot vállal, mint ha más befektetési szolgáltatóhoz fordult volna.
- [21] További indokolatlan megkülönböztetésként hivatkozik az indítvány arra, hogy a Tv. olyan befektetések esetére biztosítja a jelentős összegű további kártalanítást, amelyre egy bróker cég vállalt garanciát, míg az egyéb károsultaknak, akik például a Magyar Állam által garantált államkötvénybe, vagy diszkont kincstárjegybe fektettek be, csak a BEVA által biztosított kártalanítás áll rendelkezésükre.
- [22] Az alaptörvény-ellenesség további indokaként hivatkozott az indítvány arra, hogy a Quaestor károsultak döntő hányada soron kívül és teljes mértékben hozzájut a követeléséhez, szemben a Buda-Cash károsultjaival, akik kénytelenek lesznek a BEVA által nem rendezett káruk érvényesítése érdekében további jelentős többletköltséggel járni, és valószínűsíthetően több évig elhúzódó peres eljárás keretében érvényesíteni igényüket, amelynek kimenetele és eredménye bizonytalan.
- [23] 3.2. Egy másik alkotmányjogi panasz indítványozója, aki szintén a Buda-Cash ügyfele, az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján elsődlegesen a Tv. egészének, másodlagosan a Tv. 1. § (1) és (2) bekezdései, 3. § (1) és (3)–(4) bekezdései, 10. § (1)–(7) bekezdései, 11. § (1)–(3) bekezdései, 13. §-a, illetve 14. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. A támadott rendelkezések alaptörvény-ellenességét illetően az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, C) cikk (1) bekezdésének, I. cikk (3) bekezdésének, XIII. cikk (1) és (2) bekezdésének, valamint XV. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmére hivatkozott.
- [24] Az indítvány szerint a Quaestor károsultak körének a befektetői-betételhelyezői károsultak homogén csoportján belüli kiemelése olyan alkotmányellenes megkülönböztetés, amelyet más alapvető jog érvényre juttatása nem indokol, illetve tárgyilagos mérlegelés szerint nincs ésszerű indoka.
- [25] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint a Tv. 1. §-a által meghatározott, a kárrendezéssel biztosított követelés fogalma lényegesen szélesebb kört fog át, mint a Tpt. által meghatározott követeléskör. A Tpt. 213. § (2) bekezdése szerint ugyanis a BEVA által fedezett kártalanítás csak az érintett társaság birtokába került és a befektető nevében nyilvántartott vagyon (értékpapír, pénz) kiadására vonatkozó követelésekre terjed ki, további követelésekre – így különösen a kibocsátó fizetéseképtelensége miatti nemfizetésből fakadó kockázatra – nem. A Tv. hatálya alá tartozó követeléskör viszont kiterjed nem csak a teljességbe ment (a társaság által ténylegesen kibocsátott és előállított kötvényeken alapuló), hanem az érvénytelen jogügyletekre is, amelyek esetében kötvény, mint dematerializált értékpapír tényleges kibocsátására és előállítására nem került sor. A jogalkotó tehát a Tpt. szabályaitól eltérően kibocsátói (fizetéseképtelenségi) kockázatbiztosítást teremt utólag a ténylegesen kibocsátott kötvényekre, azaz érvénytelen jogügyletekre vonatkozóan is, amely azonban más kötvénykibocsátók vonatkozásában nem áll fenn, illetve a jogalkotó ilyen típusú biztosítást más kötvénykibocsátók esetében korábban sem biztosított.
- [26] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint a Tv. 10. § (1)–(4) bekezdései alapján nem egyértelmű a kárrendezés kifizetésének időpontja, mivel maga a Tv. egyáltalán nem rendelkezik annak konkrét időpontjáról.
- [27] Az indítványozó szerint – a pénzügyi intézmények által előterjesztett érveléshez hasonlóan – a Tv. 11. §-ában meghatározott kártalanítási határ súlyosan sérti a nem Quaestor károsultak tulajdonhoz való jogát is.
- [28] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság részét képező normavilágosság követelményének sérelmét állította az indítvány a Tv. 1. §-a, 3. § (1), (3)–(4), bekezdései, 10. §-a, 11. §-a és 13. §-a tekintetében, hasonló érvek mentén, mint a BEVA tag indítványozók. A Tv. 1. § (1) bekezdése szerint a Quaestor károsultak követelése akkor is a Tv. hatálya alá tartozik, ha a jogügylet érvénytelen. Ebben az esetben azonban nem

világos, hogy a Tv. 1. § (2) bekezdése szerinti „követelés”-nek mi a jogalapja, érvénytelen jogügyletből semmiféle „követelés” nem keletkezik, így a Tv. 1. §-a nem tesz eleget a normavilágosság követelményének, mivel így a Tv. tárgyi hatálya nem állapítható meg. Minthogy azonban az 1. § alaptörvény-ellenessége az egész Tv.-re kihat, ez a jogbizonytalanság a Tv. egészének alaptörvény-ellenességét vonja maga után.

- [29] A Tv. 1. § (2) bekezdése szerint a Tv. alanyi hatálya – kárrendezésre jogosultként – kiterjed „egyéb szervezetek”-re is anélkül, hogy ezek meghatározását a Tv. tartalmazná. Az alanyi hatály meghatározásának bizonytalansága sérti a normavilágosság követelményét, a jogbiztonságot, ezért – az indítványozó álláspontja szerint – a Tv. 1. § (2) bekezdésének alaptörvény-ellenessége megállapítható.
- [30] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszokat az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.
- [31] 5. Az alkotmányjogi panaszokkal kapcsolatban az Alkotmánybíróság beszerezte a Magyar Nemzeti Bank véleményét.

II.

- [32] 1. Az Alaptörvény alkotmányjogi panasszal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.”

„M) cikk (1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.
(2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.
(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

- [33] 2. A Tv.-nek az alkotmányjogi panaszokkal támadott rendelkezései:

„1. § (1) A törvény hatálya azokra az ügyletekre terjed ki, amelyeknél az ügyfél jognyilatkozata a QUAESTOR FINANCIAL HRURIRA Tanácsadó és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság által kibocsátott, vagy ilyenként megjelölt, a QUAESTOR Értékpapírkereskedelmi és Befektetési Zártkörűen Működő Részvénytársaság vagy annak a számviteli jogszabályok szerinti kapcsolt vállalkozása által értékesített kötvények vásárlására irányult, és az ügyfél az ellenérték fizetési kötelezettségének eleget tett, függetlenül attól, hogy a jogügylet érvényesen létrejött-e, illetve teljesedésbe ment-e.

(2) Kárrendezésre jogosultak azok a magánszemélyek, jogi személyek és egyéb szervezetek, akik az (1) bekezdés szerinti kötvénykibocsátásából eredően az (1) bekezdésben említett gazdasági társaságokkal szemben e törvény hatálybalépésének napján fennálló követeléssel rendelkeznek.”

„2. § (1) Az 1. § szerinti követelésekből eredő igények rendezése érdekében e törvény erejénél fogva létrejön a Quaestor Károsultak Kárrendezési Alapja (a továbbiakban: Alap).

(2) A kárrendezésre jogosultak követeléseinek ellenérték fejében e törvény alapján az Alapra történő átszállása nem érinti a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Tpt.) 213. §-a szerinti kártalanítást.”

„3. § (1) Az Alap feladata a kárrendezés, amely során az 1. § szerinti követelések – e törvény erejénél fogva az Alapra történő átszállása esetén – ellenértékét kifizeti, és a rá szállt követelésekre vonatkozóan az igényeket érvényesíti. Az Alap a honlapján közzéteszi az 1. § szerinti gazdasági társaságok számviteli jogszabályok szerinti kapcsolt vállalkozásainak listáját.

[...]

(3) A kárrendezésre a követelés pénznemében kerül sor.

(4) A kárrendezés mentes a közteherfizetés alól.”

„4. § (4) Az Alap működésének biztosítása érdekében – az állam kezességvállalása mellett – legfeljebb 10 éves futamidőre kötvényt bocsáthat ki, hitelintézetől legfeljebb 10 éves futamidőre kölcsönt vehet fel, és az MNB-től – az állam kezességvállalása mellett – legfeljebb 3 hónapos futamidejű áthidaló kölcsönt vehet fel.

(5) Az Alap igazgatósága a Befektető-védelmi Alap (a továbbiakban: BEVA) tagjaitól a (4) bekezdés szerinti hitel törlesztő részleteinek (lejáratának) megfizetése céljából, saját forrásainak kiegészítéséhez visszafizetési kötelezettséggel előleget igényelhet.

(6) Az előleg fizetésére a BEVA tagok a 2014. naptári évben a BEVA felé fennálló éves díjfizetési kötelezettségük arányában kötelesek. Az éves előleg megállapításakor az arány kiszámítása során

a) a BEVA felé fennálló éves díjfizetési kötelezettségét figyelmen kívül kell hagyni annak a BEVA tagnak,

aa) amely jogutód nélkül megszűnt, valamint

ab) amelynek felszámolását jogerősen elrendelték,

b) a 2015. április 10-e után keletkezett BEVA tagság esetén e tagok éves tagdíjfizetési kötelezettségét 2014-es éves tagdíjfizetési kötelezettségként kell figyelembe venni.

(7) E törvény alkalmazása során BEVA tagnak minősül az a nem BEVA tag vállalkozás is, amely 2015. április 10-én még a BEVA tagja volt, valamint azon vállalkozások jogutódai is, amelyek 2015. április 10-én vagy azt követően a BEVA tagjai voltak.

(8) A naptári évben fizetendő előleget évente egyszer, legkésőbb a naptári évet megelőző év december 15-ig kell megállapítani. A 2015. naptári évben fizetendő előleget e törvény hatálybalépését követő 150. napig kell megállapítani. Az éves előleg megállapítását követően létrejött BEVA tagság esetén csak az új tag előlegét kell – a tagság létrejöttét követő 60 napon belül – megállapítani, a már megállapított előlegeket nem kell újra meghatározni.

(9) Egyebekben az előleg megfizetésére az BEVA tagdíj fizetésére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(10) Az Alapra átszállt 1. § szerinti követelések megtérülését, valamint az Alap vagyonának hozamát az Alap köteles a (4) bekezdés szerinti hitel előtörlesztésére és a kibocsátott kötvények lejárat előtti visszavásárlására fordítani. A (4) bekezdés szerinti hitel felvételekor csak olyan szerződés köthető, ami a kibocsátott kötvények lejárat előtti visszavásárlását, a felvett hitel előtörlesztését legalább félévente egy alkalommal, korlátlan összegben lehetővé teszi.”

„6. § Az igazgatóság

[...]

d) meghatározza a BEVA tagok által fizetendő éves előleg összegét, és rendelkezik az előleg visszatérítéséről, [...]

„10. § (1) Az Alap a kérelmet annak kézhezvételétől számított 30 napon belül megvizsgálja, e határidő a kárrendezés feltételeinek megállapítása érdekében meghosszabbítható.

(2) A kárrendezés feltételeinek megállapítása érdekében az Alap jogosult a kérelmezők BEVA által nyilvántartott személyes adatait és a kérelemben megadott követeléseire vonatkozó adatait kezelni, és ennek érdekében az 1. § (1) bekezdése szerinti gazdasági társaságoktól adatszolgáltatást kérni. Az adatszolgáltatást soron kívül kell teljesíteni.

(3) A 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti kizáró feltétel ellenőrzése érdekében az Alap jogosult a kizárt személyek megállapításához az érintett szervezetektől – ide értve az állami adóhatóságot is – adatszolgáltatást igényelni. Az adatszolgáltatást soron kívül kell teljesíteni.

(4) Ha a kérelem megfelel a kárrendezés feltételeinek, az Alap erről tájékoztatja a kárrendezésre jogosultat. Az Alap a tájékoztatást követő 30 napon belül teljesíti a kifizetést a kárrendezésre jogosultnak.

(5) A kifizetés teljesítését követően a BEVA által teljesített kártalanítás erejéig a követelés jogosultjává a BEVA válik.

(6) A kárrendezésre jogosult követelésének biztosítékai, illetve a követeléshez kapcsolódó igények – ide értve a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése, illetve az egyéb kártérítés iránti igényeket is – a tájékoztatással egyidejűleg, e törvény erejénél fogva az Alapra szállnak át.

(7) Az 1. § szerinti jogügyletekkel összefüggésben a pénzkövetelések és a kötvények Alapra való átszállási aránya megegyezik az összes követeléseken belül a pénzkövetelések és a kötvények arányával.”

„11. § (1) A kárrendezés a BEVA által kifizetendő kártalanítást meghaladó követelésre vonatkozik, annak összege személyenként nem haladja meg az 1. § szerint fennálló követelések összegét, legfeljebb azonban a BEVA által fizetett kártalanítással együtt a harmincmillió forintot.

(2) A harmincmillió forintot meg nem haladó összegű, 1. § szerinti követeléseket tőkeértéken, a kötvényeket pedig névértéken kell figyelembe venni.

(3) Ha a befektető követelése e törvény szerint átszáll az Alapra, az (1) bekezdésben foglaltakon kívül a BEVA az Alap útján fizeti ki a Tpt. alapján a befektetőt az 1. § szerinti követelés alapján megillető kártalanítást is.”

„13. § Az Alap záró beszámolóját követően az Alapba előleget befizetőik által megelőlegezett, de az éves visszafizetésekből meg nem térült követeléseinek adóból történő levonásáról külön törvény rendelkezik.”

„14. § Ez a törvény a kihirdetését követő napon lép hatályba.”

III.

[34] Az alkotmányjogi panaszok részben megalapozottak.

[35] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az indítványok megfelelnek-e az Abtv.-ben előírt formai és tartalmi feltételeknek.

[36] A formai feltételek teljesítése körében azt kellett megvizsgálni, hogy az alkotmányjogi panaszok határidőben érkeztek-e [Abtv. 30. §], illetve, hogy azok a határozott kérelem Abtv. 52. §-ában írt feltételeinek eleget tesznek-e.

[37] 1.1. Az Abtv. 30. §-a szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a jogszabály hatályba lépésétől számított 180 napon belül kell benyújtani. A Tv. a kihirdetését követő napon, tehát 2015. április 18-án lépett hatályba. Az alkotmányjogi panaszokat 2015. június 1-jén, 4-én, 12-én és július 15-én, tehát határidőben adták postára, illetve érkeztek közvetlenül az Alkotmánybíróságra.

[38] 1.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a benyújtott panaszok egy része az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelő, határozott kérelemnek minősülnek, mivel tartalmazzák az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó indokolt hivatkozást, az eljárás megindításának az indokait és a jogsérelem lényegét, a támadott rendelkezések alaptörvény-ellenességére vonatkozó részletes okfejtést, továbbá a panasz kifejezett kérelmet fogalmaz meg az alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály(i) rendelkezések megsemmisítésére.

[39] Ugyanakkor az egyik indítvány a törvény egészének megsemmisítését kérte, ezzel összefüggésben azonban pontos jogszabályi rendelkezéseket nem jelölt meg. A fent kifejtetteknek megfelelően ezen indítvány nem felel meg a határozott kérelem feltételeinek, így az Alkotmánybíróság ezt az indítványt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

- [40] 2. Az alkotmányjogi panaszok tartalmi vizsgálata során a testület az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti érintettséget és a jogorvoslat kimerítését vizsgálta.
- [41] 2.1. Az alkotmányjogi panaszt benyújtók az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti hatáskörben kérték az Alkotmánybíróság eljárását. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen kezdeményezhető, abban az esetben, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvosolása. [...] a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek. {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62], [66]}” {3367/2012. (XII. 15.) AB végzés; Indokolás [13], [15]}. Tehát „[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától. [Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (rég. Abtv.) 20. § (2) bekezdés]” {3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}.
- [42] 2.2. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróságnak azt kellett megvizsgálnia, hogy az indítványozók (BEVA tagok, illetve magányszemélyek) érintettsége megállapítható-e, illetve milyen indítványi elemek tekintetében megalkalmazott.
- [43] 2.2.1. Először a BEVA tag indítványozók érintettségét vizsgálta az Alkotmánybíróság.
- [44] Az indítványozók a Tv. 1. § (1) és (2) bekezdéseivel, a 4. §-ával, valamint a 10. § (1)–(4) bekezdéseivel és a 11. §-ával kapcsolatban azt sérelmezték, hogy azok sértik a hátrányos megkülönböztetés tilalmát (csak a Quaestor károsultakra terjed ki a jogszabály hatálya, a követelések köre a Tpt.-ben foglaltaktól eltér, a kártérítés mértéke a BEVA-kártalanításhoz képest jóval magasabb, a kárrendezés időpontja nem egyértelmű, és más károsultakhoz képest kedvezőbb.) Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozók érintettsége ebben az összefüggésben nem áll fenn. A Quaestor Alap részére teljesítendő befizetési kötelezettség ugyanis az a körülmény, mely az indítványozó BEVA tagok érintettségét megalapozza, az azonban, hogy a Quaestor Alap milyen szabályok szerint teljesíti a kifizetéseket a károsult befektetők számára, az indítványozókra nézve nem bír relevanciával. A BEVA tagok érdekeltsége azzal összefüggésben áll ugyanis fenn, hogy a Quaestor Alap részére a befizetést (valójában hitelt vagy kölcsönt) teljesít, illetve, hogy ezen pénzügyi részére történő visszafizetése, jóváírása milyen szabályok szerint valósul meg. Az azonban, hogy a Quaestor Alap az indítványozók által előlegezett pénzügyi összegből kinek és milyen rendelkezések alapján juttat, a befizetésre kötelezettet nem érinti. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványok ezen részét érintettség hiányában az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [45] 2.2.2. A megjelölt jogszabályi rendelkezések közül csak a Tv.-nek a BEVA tagok előlegfizetésével összefüggő szabályai hozhatók összefüggésbe az indítványozó BEVA tagok tulajdonhoz való jogával [Tv. 4. § (5)–(9) bekezdés; 6. § d) pont, 13. §]. A Tv. egésze, illetve egyéb, támadott rendelkezései a kérelemben megjelölt indokok alapján az indítványozó tulajdonhoz való jogát nem érintik. Ezért az Alkotmánybíróság a Tv. egésze, preambulum, 1. §-a, a 4. § (1)–(4) és (10) bekezdése, 5. §-a, illetve 11. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló, az Alaptörvény XIII. cikkére alapított alkotmányjogi panaszokat az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [46] 2.2.3 Az indítványozó BEVA tagok alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét állították a Tv. egyes rendelkezéseivel [1. §, 2. § (1) és (2) bekezdések, a 3. § (1) és (3)–(4) bekezdések, a 4. § (4)–(8) bekezdések, a 10. § (1)–(7) bekezdések, a 11. § (1)–(3) bekezdések, valamint a 13. §] összefüggésben.
- [47] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai alapján csak Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi pa-

naszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]] – lehet alapítani. Az indítványozók a felkészülési idő hiányát sérelmezték, e tekintetben tehát nincs akadálya az érdemi vizsgálatnak, ugyanakkor az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított – alkotmányjogi panaszban megfogalmazott – további kifogások (pl. normavilágosság) alkotmányossági vizsgálatára az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján folyó eljárásban nincs mód. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszokat ebben a vonatkozásban is az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

- [48] 2.2.4. A BEVA tagok indítványai kapcsán a Tv. egészével, a 4. § (5), (6) bekezdésével, valamint a 14. §-ával összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításokat teszi.
- [49] A Tv. egészének megsemmisítésére irányuló kérelem előterjesztésére a szűkebb körű érintettségre tekintettel az indítványozóknak nincs lehetősége. A Tv. hatálybalépését megállapító 14. §-a – ugyanezen okból – jelen esetben szintén nem támadható az alkotmányjogi panasszal, mivel annak alkotmányos megítélése szükségképpen kihat a Tv. egészére.
- [50] A Tv.-nek az indítványozók által támadott 4. § (5) bekezdése teremti meg az előleg igénylésének alapját, míg a (6) bekezdése arról rendelkezik, hogy az előlegfizetést kiknek, milyen mértékben kell teljesíteni. E rendelkezések ugyanakkor nem hozhatók érdemi kapcsolatba a kellő felkészülési idő követelményével, mivel csak megteremtik az előlegfizetés igénylésének – az előlegfizetési kötelezettségnek – a jogi alapjait.
- [51] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványok ezen részét egyrészt az érintettség hiányára tekintettel az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította, illetve az érdemi összefüggés hiánya miatt elutasította.
- [52] 2.2.5. A magánszemély indítványozók valamennyien egy, a Tv. hatálya alá nem tartozó befektetési szolgáltató ügyfelei, érintettségüket az indítványhoz csatolt egyenlegközlőkkel, számlakivonatokkal illetve szerződéssel igazolták. A Tv. támadott, 1. §-ába foglalt rendelkezés a Tv. hatályát állapítja meg, és ez nem terjed ki az indítványozókkal kapcsolatban álló befektetési szolgáltatóra. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy egy adott, valamely előnyt juttató jogszabály személyi hatályával összefüggésben a hátrányos megkülönböztetés sérelmét az a homogén csoportba tartozó jogalany is állíthatja, akire az adott jogszabály hatálya csak közvetve terjed ki. Alaptörvény-ellenes diszkrimináció ugyanis azáltal is megvalósulhat, hogy a jogalkotó meghatározott személyeket – kifejezett rendelkezéssel vagy hallgatással – kizár egy adott jogszabály alkalmazásából (a jogszabály által nyújtott előnyökből). Az ezzel ellenkező értelmezés nem állna összhangban az Alaptörvény XV. cikke által biztosított jogegyenlőség követelményével és az alapjogi sérelmek orvoslása érdekében intézményesített alkotmányjogi panasz céljával. Amennyiben az alapul fekvő norma alkotmányossági vizsgálatától az Alkotmánybíróság elzárkózna, a diszkrimináció alaptörvényi tilalma kiüresíthetővé válna. Az Alaptörvény XV. cikkének vonatkozásában az indítványozók jogsérelmét éppen az eredményezheti, hogy a Tv. által biztosított kedvezőbb feltételek és körülmények nem terjednek ki az azonos, vagy hasonló helyzetűnek állított más személyekre. Ennek alapján a Tv. hatályát meghatározó 1. §-a tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította az indítványozóknak az Abtv. által megkövetelt személyes, közvetlen és aktuális érintettségét.
- [53] Ugyanakkor a Tv. azon rendelkezései tekintetében, amelyek a Quaestor Károsultak Kárrendezési Alapjára, a kárrendezésre, illetve a Quaestor Alapba befizető BEVA tagokra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazzak, a magánszemély indítványozók érintettsége nem állapítható meg. Ezért a Tv. egésze, valamint 3. § (1), (3)–(4) bekezdései, 10. §-a, 11. §-a, 13. §-a és 14. §-a tekintetében az Alkotmánybíróság a magánszemély indítványozók alkotmányjogi panaszait az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

IV.

- [54] Ezt követően az Alkotmánybíróság az indítványok tartalmát az alábbiak szerint vizsgálta meg.
- [55] 1. Először azt bírálta el érdemben, hogy a Tv. 4. § (8) bekezdése vonatkozásában – a Tv. hatálybalépését megállapító 14. §-át figyelembe véve – a kellő felkészülési idő biztosított volt-e.

- [56] 1.1. Az Alkotmánybíróság a BEVA tag indítványozók kérelmével összefüggésben áttekintette eddigi, a kellő felkészülési idő követelményével összefüggésben kialakított, a jelen határozatban figyelembe vett gyakorlatát.
- [57] Az Alkotmánybíróság működésének kezdete óta a jogállamiság, illetve a jogbiztonság szerves részeként tekintett a kellő felkészülési idő követelményére. Az Alkotmánybíróság a 28/1992. (IV. 30.) AB határozatában összegezte a kellő felkészülési idő értelmezésének legfőbb kritériumait. A határozat szerint: „[a] demokratikus jogállam [...] – sok egyéb mellett – abban is különbözik a diktatúrától, hogy [...] garanciákkal megteremti annak a reális lehetőségét, hogy a jogalanyok valóban megismerhessék a rájuk irányadó jogszabályi rendelkezéseket s módjukban álljon magatartásukat azokhoz igazítani. [...] [a] jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon
- a) a jogszabály szövegének megszerzésére [...] és áttanulmányozására;
 - b) a jogalkalmazó szervek számára a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez;
 - c) a jogszabállyal érintett személyek és szervek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéseire” (ABH 1992, 156–157.). Az Alkotmánybíróság ezen kritériumokat újfent rögzítette az Alaptörvény Negyedik módosítását követően is, többek között a 34/2014. (XI. 14.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [58].
- [58] Az Alkotmánybíróság gyakorlatát (Abh. Indokolás [57]–[59], 6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [241], 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [122]) összegezve: a kellő felkészülési idő követelményének való megfelelés vizsgálata minden esetben az adott körülmények – a jogszabály kihirdetése és hatálybalépése, vagy a szabályozás normatív tartalmának kifejtése között eltelt idő, a szabályozás új kötelezettséget előíró vagy többletkötelezettséget megállapító jellege – figyelembevételével történik. Alaptörvény-ellenesség megállapításának pedig akkor van helye, ha az előbbiekre tekintettel a felkészülési idő oly mértékben rövid, hogy az új szabályozáshoz való alkalmazkodás rendkívüli nehézségekkel járna, lehetetlen, vagy felkészülési idő egyáltalán nincs biztosítva.
- [59] 1.2. Az Alkotmánybíróság a Tv. támadott rendelkezéseit megvizsgálva megállapította, hogy a Tv. ugyan nem közvetlenül rendel el előlegfizetési kötelezettséget a BEVA tagok részére, azonban nemcsak megteremti a kötelezettség előírásának a lehetőségét, hanem azzal valójában számol. A Tv. 4. § (5) bekezdése a „előleget igényelhet” megfogalmazást tartalmazza, ugyanakkor az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az „igényelhet” kifejezéssel a Tv. nem csupán lehetőségként tekint a BEVA tagok általi előlegfizetésre, hanem azt burkoltan, normatív módon írja elő. Az „igényelhet” kifejezés ugyanis magában foglalja, hogy azt az érintett nem vitathatja, tehát számára az teljesítendő kötelezettség. Tovább erősíti az előző megállapítást a Tv. 4. § (8) bekezdése, amely a Tv. hatálybalépése évében, majd az azt követő években is számol az előlegfizetési kötelezettséggel (lásd: „kell megállapítani” szóhasználat).
- [60] 1.3. A Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló T/4347. számú törvényjavaslat 2015. április 10-én került benyújtásra. A törvényjavaslatot 2015. április 14-én fogadta el az Országgyűlés, majd az 2015. április 17-én kihirdetésre került. A Tv. – annak 14. §-a értelmében – a kihirdetését követő napon, 2015. április 18-án lépett hatályba.
- [61] A törvényjavaslat benyújtása és a Tv. hatálybalépése között tehát rövid idő telt el, ez a körülmény azonban – tekintettel az Alkotmánybíróság gyakorlatára – önmagában még nem alapozza meg az alaptörvény-ellenesség kimondását. {lásd például: Abh., Indokolás [60]}.
- [62] 1.4. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az előlegfizetés a Tv. szerint lényegében kötelezettségként jelentkezik a BEVA tagokra – így az indítványozókra – nézve. Az előlegfizetés tehát egy korábban nem létező, a befektetési szolgáltatókat csak a Tv. hatályba lépését követően terhelő többletkötelezettség. A kellő felkészülési idő megtartása szempontjából így annak van jelentősége, hogy a többletkötelezettség pontos mértékét és időtartamát az indítványozók megismerhették-e, illetve a teljesítésre megfelelő idő volt-e számukra biztosítva.
- [63] A Tv. 4. § (5) bekezdése rögzíti, hogy a Quaestor Alap igazgatósága a BEVA tagoktól a (4) bekezdés szerinti hitel törlesztő részleteinek megfizetése céljából – saját forrásainak kiegészítésére –, visszafizetési kötelezettséggel előleget igényelhet. A 4. § (6) bekezdése értelmében az előleg fizetésére a BEVA tagok a BEVA felé a 2014. évben fennálló éves díjfizetési kötelezettségük arányában kötelesek. A Tv. 4. § (9) bekezdése alapján a Tv.-ben nem rendezett kérdésekben a Tpt.-nek a BEVA tagdíj fizetésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. A BEVA tagok által megfizetendő éves díj konkrét mértékét a Tpt. 222. § (4) és (5) bekezdése határozza meg.

A Tv. ugyanakkor akként rendelkezik, hogy az előleg összegét nem a BEVA tagok éves díjfizetésének konkrét összege, hanem az egyes BEVA tagot terhelő díjfizetési kötelezettség aránya alapján kell megállapítani. A Tv. az előlegfizetés pontos mértékéről nem rendelkezik, csupán annyit állapít meg, hogy azt a BEVA tagok a BEVA tagdíjfizetési kötelezettségük arányában, a Quaestor Alap igazgatóságának megállapítása szerint fizetik meg. Ez tehát azt jelenti, hogy a BEVA tagoknak kizárólag a fizetési kötelezettségük egymás között fennálló arányáról van információja, azt azonban, hogy e kötelezettségnek mekkora a mértéke, nem tudják meghatározni, ez ugyanis kizárólag a Quaestor Alap igazgatóságának a döntésétől függ, ami olyan mértékű jogbizonytalanságot eredményez, mely a kellő felkészülési idő alkotmányos követelményét is sérti. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a teljesítendő kötelezettség nincs egyértelműen – az érintettek, így az indítványozó által – pontosan kalkulálható módon meghatározva. Adott esetben az előlegfizetési kötelezettség jelentős is lehet, amely különösen sérelmessé válhat az érintetteknek, mivel olyan rendkívüli, törvény által előírt fizetési kötelezettségként jelentkezhet, amellyel nem számolhattak a gyakorlatukban megszokott pénzügyi év megtervezésekor. A Tv. szerinti előlegfizetés tehát azt várja el a BEVA tagoktól, hogy egy egyértelműen meg nem határozható pénzügyi összeget tartsanak rendelkezésre, amelyből az igényelt összeget teljesíteni tudják. Az előlegfizetés mértékének bizonytalansága ennél fogva kérdésessé teszi, hogy az érintettek pontosan milyen kötelezettség teljesítésére kell, hogy felkészüljenek.

- [64] Összefoglalóan: a BEVA tagok oldalán az előlegfizetés *praestare* kötelezettségként jelenik meg, annak lehívása nyitott, ami azt eredményezi, hogy azzal előre nem tudnak számolni, üzleti évük megtervezését ez megnehezíti. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor figyelembe kellett vennie, hogy a Tv. által felállított Quaestor Alap működése, illetve a kárrendezési mechanizmus eleve bizonytalanná teszik, hogy az előlegfizetési kötelezettséggel terhelt BEVA tagok megismerhessék a teljesítendő fizetési kötelezettség mértékét. A Tv. ugyanis az előlegfizetést a Quaestor Alap működése biztosítása érdekében felvett hitel törlesztésére irányozza elő [4. § (5) bekezdés]. Az előlegfizetési kötelezettség tehát eleve a kár – a Tv. hatálybalépéséig fel nem mért – nagyságától, a Quaestor Alap által kibocsájtott kötvények lejegyzésének arányától, ezen felül pedig legfőképpen, a Quaestor Alap működéséhez felvett hitel mértékétől függ [4. § (4) bekezdés].
- [65] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a BEVA tagok részére a BEVA igazgatósága rendkívüli befizetést a Tpt. 222. § (7) bekezdése értelmében jelenleg is elrendelhet. Ezen rendelkezés lényege, a rendkívüli befizetés lehetősége (különböző módosításokkal ugyan, de) a Tpt. hatálybalépése óta a normaszöveg része. Az érintett BEVA tagok tehát a BEVA igazgatósága által elrendelhető rendkívüli befizetési kötelezettséggel számolhattak és azzal számolniuk is kellett. A Tv.-en alapuló előlegfizetési kötelezettség viszont nem egyezik meg az esetleges BEVA rendkívüli befizetési kötelezettséggel, ezért az nem fedezhető az erre – előre – elkülönített vagyonelemekből. A 2015. évre vonatkozóan tehát az érintett BEVA tagok számolhattak rendkívüli BEVA befizetéssel, a Tv. általi előlegfizetéssel ugyanakkor nem. Az Alkotmánybíróság rámutat továbbá arra, hogy a rendkívüli befizetés mértéke a Tpt.-ben maximalizált, pontosan meghatározható összeg (lásd: Tpt. 222. § (7) bekezdése), míg az előlegfizetésre ez a szabály nem alkalmazandó, így a befizetendő összegnek a vizsgált esetben felső határa nincsen.
- [66] 1.5. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az érintettek – így az indítványozók – számára a Tv. szövege alapján nem egyértelmű, hogy pontosan milyen mértékű, milyen ütemezésű és időtartamú fizetési kötelezettséget jelent a Quaestor Alap igazgatósága által igényelt előlegfizetés. Az érintetteknek kizárólag akkor lesz lehetőségük megismerni az őket terhelő kötelezettség pontos tartalmát, amikor az előlegfizetést a Quaestor Alap igazgatósága igényli, illetve azt megállapítja. A kötelezettség tartalma a Tv. szövegéből nem vezethető le, azt legfeljebb becsülni lehet. A kellő felkészülési idő követelményéből – figyelembe véve az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatát – az is következik, hogy az új norma által bevezetett többletkötelezettséget pontosan kell meghatározni. A kellő felkészülési idő követelményének a sérelme ennél fogva nem csak egyértelmű szabályozás viszonylatában állapítható meg, hanem akkor is, ha a kötelezettség nincs pontosan meghatározva. Az Alkotmánybíróság a kellő felkészülési idővel kapcsolatosan kialakított gyakorlata során eddig csak egyértelműen meghatározott kötelezettség tekintetében folytatta le eljárását. A normatartalom és – kizárólag e vonatkozásban – a kellő felkészülési idő vizsgálata azonban elválaszthatatlan, egymást feltételező kritériumok. A Tv. által megállapított előlegfizetést szabályozó normatartalom pontatlansága – mind a 2015., mind az azt követő évekre vonatkozóan – azt eredményezi, hogy az érintettek adott esetben csak rendkívüli nehézségek árán tudnák kötelezettségüket teljesíteni, arra csak (akár jelentős) érdeksérelem mellett vagy – a kötelezettség mértékének meghatározatlansága miatt – egyáltalán nem tudnának felkészülni. A jogállami jogalkotásba vetett bizalom – ami jelen esetben nem az Alkotmánybíróság által korábban kibontott, az úgynevezett „bizalomvédelem” elvé-

re való utalást jelenti – megköveteli, hogy egyfelől egy újonnan megállapított kötelezettség pontosan meghatározható legyen, másrészt, hogy vonatkozásában biztosított legyen az alkotmánybírói gyakorlatban lefektetett elveknek megfelelő kellő felkészülési idő. Különösen igaz az előbbi megállapítás olyan többletkötelezettségek bevezetése esetén, amelyek nem minősülnek köztehernek, de olyan probléma megoldását szolgálják, amit nem a kötelezettek idéztek elő.

- [67] A Tv. 4. § (8) bekezdése – a Tv. egészével azonos módon – 2015. április 18-án lépett hatályba. A rendelkezés azonban az előlegfizetési kötelezettséget több lépcsőben írja elő, mivel a 2015. évre vonatkozóan azt a Tv. hatálybalépésétől számított 150. napig, míg ezt követően az éves mértéket az előző év december 15-ig állapítja meg a Quaestor Alap igazgatósága. Jelen esetben az Alkotmánybíróságnak nem a rendelkezés hatálybalépését, hanem normatív tartalma kifejtésének időpontját kellett figyelembe vennie. A Tv. ugyanis hiába lépett hatályba a kihirdetését követő napon, az előlegfizetési kötelezettség csak később, a 4. § (8) bekezdése szerint terheli az érintett BEVA tagokat, így az indítványozókat is. A 4. § (8) bekezdése csupán az előlegfizetési kötelezettség megállapításáról rendelkezik, azonban a bekezdés egésze egyértelművé teszi – mivel az előlegfizetést évenkénti bontásban szabályozza –, hogy annak ténylegesen is meg kell történnie az adott évben. A 2015. évre vonatkozó előlegfizetési kötelezettséget a Quaestor Alap igazgatóságának a Tv. hatálybalépésétől számított 150. napig kell megállapítania. A Tv. megfogalmazása bizonytalanná teszi azt, hogy egy eleve pontatlan kötelezettséget mikor kell az érintetteknek teljesítenie. A Tv. szövegéből következik, hogy az előlegfizetés megállapítására ugyan nem közvetlenül a Tv. hatálybalépését követően kerül sor – mivel megelőzi a Quaestor Alap felállítása, kár meghatározása, a kötvénykibocsátás, valamint a hitelfelvétel –, azonban az akár rendkívül szűk időkereten belül is megtörténhet. Az előbb kifejtetteket figyelembe véve – összevetve azzal, hogy az előlegfizetés akár jelentős érdeksérelmet is jelenthet – a Tv. nem biztosít kellő felkészülési időt az érintettek számára a 2015. évre vonatkozó előlegfizetés vonatkozásában.
- [68] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tv. 4. § (8) bekezdése – a kötelezettség pontatlansága miatt a bekezdés egésze, a 2015. évre vonatkozóan pedig a tényleges felkészülés lehetőségének hiánya miatt – nem biztosít kellő felkészülési időt az érintettek számára, ezért alaptörvény-ellenes.
- [69] 2. Másodszor az Alkotmánybíróság a Tv. 1. §-a alaptörvény-ellenességét állító indítványi elemet vizsgálta meg, amelyet magánszemélyek terjesztettek elő a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmével összefüggésben.
- [70] 2.1. A pénzügyi befektetők védelmének alapvető intézménye a Tpt.-ben szabályozott Befektető-védelmi Alap (BEVA). A BEVA célja, hogy a befektetési szolgáltató tevékenységet végző vállalkozások felszámolása esetén a befektetők részére részleges kártalanítást biztosítson. [A Tpt. 210. (1) bekezdés szerint rendszeres gazdasági tevékenység keretében, pénzügyi eszközre vonatkozóan végzett megbízás felvétele és továbbítása, megbízás végrehajtása az ügyfél javára, sajtószámlás kereskedés, valamint portfóliókezelés (a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdéi szolgáltatásokról, valamint az általuk végezhető szolgáltatásokról szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény 5. §) csak a BEVA tagjaként végezhető]. A BEVA kártalanítási kötelezettsége abban az esetben következik be, ha a bíróság a BEVA tagjának felszámolását rendeli el [Tpt. 216. § (1) bekezdés], a kártalanítás mértéke pedig legfeljebb húszezer euró [Tpt. 217. § (2) bekezdés]. (A BEVA által fizetett kártalanítás mértéke egymillió forint összeghatárig száz százalék, egymillió forint összeghatár felett egymillió forint és az egymillió forint feletti rész kilencven százaléka.) A BEVA által kifizetett kártalanítás mértékéig a befektető követelése az ügyfélről a BEVA-ra száll át, és követelését a felszámolási eljárás során érvényesíti [Tpt. 220. § (2)–(3) bekezdés].
- [71] A BEVA által biztosított kártalanítás a fenti formában tehát a pénzügyi befektetők teljes körére kiterjed, tekintettel arra, hogy a befektetési szolgáltatási tevékenység csak a pénzügyi szolgáltató BEVA tagsága mellett végezhető.
- [72] A BEVA által történő, Tpt. szerinti kártalanítás rendszerét a Tv. a hatálya alá eső szabályozási körben is fenntartja, amikor kimondja azt, hogy az általa biztosított kárrendezés a BEVA által kifizetendő kártalanítást meghaladó követelésre vonatkozik [Tv. 11. § (1) bekezdés]. Ezen túlmenően (e mellett) azonban a Tv. sajátos kártalanítási rendszert tartalmaz.
- [73] A Tv. személyi hatályát a károsult pénzügyi befektetők egy meghatározott csoportjára, az indítványozók által támadott 1. § által meghatározott személyi körre szűkíti. Ez a károsult személyi kör meghatározott befektetési szolgáltatókkal (Quaestor vállalatcsoport tagjai) kötött meghatározott ügyletek (kötvénykibocsátás) alapján fennálló követeléssel rendelkező pénzügyi befektetőket fog át. Az így meghatározott károsult kör részére a Tv.

- a BEVA által biztosított (kb. hatmillió forintig terjedő) kártalanítással együtt – harmincmillió forint összegig terjedő kártalanítást biztosít. Ezt a kártalanítást a Tv. a Quaestor csoport egyik tagja által kibocsátott, vagy ilyenként megjelölt, és a csoport egy másik tagja által értékesített kötvények befektetői (vásárlói) számára biztosítja, függetlenül attól, hogy a jogügylet érvényesen létrejött-e, illetve teljesedésbe ment-e. A Tv. tehát az említett kártalanítást egyaránt biztosítja a befektetők részére a ténylegesen ki nem bocsátott (fiktív) kötvényekkel összefüggő, és érvénytelen jogügyletek alapján is. Ezzel szemben a BEVA által fizetendő kártalanítás kizárólag olyan követelés alapján állapítható meg, amely a befektető és a pénzügyi szolgáltató között létrejött megállapodás teljesítése érdekében a szolgáltató birtokába került és a befektető nevén nyilvántartott vagyon (értékpapír, pénz) kiadására vonatkozó kötelezettségen alapul [Tpt. 213. § (2) bekezdés].
- [74] További sajátossága a szabályozásnak, hogy az általa konstituált igények érvényesítésére naptárilag meghatározott határidőt állapít meg [Tv. 9. § (4) bekezdés], valamint a kérelem vizsgálatára és a kárigény teljesítésére vonatkozóan is speciális szabályokat tartalmaz [Tv. 10. § (1) és (4) bekezdés].
- [75] A Tv. 9. § (1) bekezdése szerint a törvény alapján érvényesített követelések – ellenérték fejében – a törvény erejénél fogva átszállnak a Tv. 2. § (1) bekezdése szerinti Quaestor Alapra. Megismétli azonban a hivatkozott szabály a Tpt. 220. § (2) bekezdésének azt a rendelkezését, amely szerint a BEVA által teljesített kártalanítás erejéig a követelés jogosultjává a BEVA válik [Tv. 10. § (5) bekezdés]. A további követelések azonban nem csak a teljesített kárigény erejéig szállnak át a Quaestor Alapra, hanem teljes egészükben, sőt a kárrendezésre jogosult követelésének biztosítékai, illetve a követeléshez kapcsolódó igények – ide értve a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése, illetve az egyéb kártérítés iránti igényeket is – a törvény erejénél fogva a Quaestor Alapra szállnak át [Tv. 10. § (6) bekezdés].
- [76] 2.2. A Tv. tehát a Quaestor vállalatcsoport kötvények kibocsátásával érintett, károsult befektetői számára egy kárrendező és követeléskezelő alapot hoz létre, amely a Tv.-nek az indítványok által támadott 1. §-ában meghatározott jogosultak számára a BEVA kártalanításával együtt harmincmillió forintig garanzálja a befektetők számára befektetéseik megtérítését. Ez az összeg – a Tv. javaslatának indokolása szerint – lényegesen nagyobb arány, mint amihez egy egyedi perben, illetve a felszámolási eljárásban az ügyfelek reálisan juthatnának.
- [77] A befektetési szolgáltatók fizetési képtelensége illetve felszámolása estére vonatkozó – teljes vagy részleges – kártalanításra egyetlen befektetőnek sincs alanyi joga. A pénzügyi intézményrendszer akár törvényes, akár jogszabálysértő működéséből adódó kockázatok mérséklése érdekében az állam sajátos intézményrendszert hozhat létre, és természetesen meghatározhatja ezek működésének szabályait, feltételeit is. Tekintettel arra, hogy a kártalanításra az érintetteknek nincs alanyi joguk, a kártalanítás intézményrendszerének létrehozása, és működésének szabályozása méltányossági alapú, *ex gratia* jellegű megoldás, még akkor is, ha a jogalkotó ezek terheit jelenleg nem közvetlenül az államra telepíti, hanem azt a Magyar Nemzeti Bank előlegezi [ld. Tv. 4. § (4) bekezdés: áthidaló kölcsön], végső soron pedig – a Tv. 4. § (4) bekezdésében írt állami kezességvállalásra és a 4. § (5) bekezdésében írt visszafizetési kötelezettségre tekintettel – az állam viseli. Az *ex gratia* jellegű megoldások jellemzője, hogy „a jogalkotó nem jogi igényeket elégít ki, nem eleve jogosultakat különböztet meg, hanem méltányosságból juttat javakat” (775/B/2009. AB határozat, ABH 2010, 2125, 2128.). Mivel „nincs senkinek joga arra, hogy egy *ex gratia* juttatás meghatározott formájában részesüljön” [16/1991. (IV. 20.) AB határozat, ABH 1991, 58, 62.], következésképp a jogalkotót „széles körű mérlegelési jog illeti meg mind a jogosulti körnek, mind a juttatás mértékének és egyéb feltételeinek a meghatározása tekintetében. A megkülönböztetés korlátja a pozitív diszkrimináció elvi határa: az egyenlő méltóságú személyként való kezelés feltétlen betartása, illetve az Alkotmányban megfogalmazott alapjogok meg nem sértsése. [...] Ezen belül csak az követelhető meg, hogy a nem egyenlő kezelésnek ésszerű oka legyen, azaz ne minősüljön önkényesnek. [16/1991. (IV. 20.) AB határozat, ABH 1991, 58, 62.; 922/B/2000, AB határozat, ABH 2001, 1444, 1452.]” (775/B/2009. AB határozat, ABH 2010, 2125, 2128.) Ez azt jelenti, hogy bár *ex gratia* jellegű kedvezményre senkinek nincs alanyi joga, ha a jogalkotó – mérlegelés alapján – az ilyen jellegű megoldások alkalmazása mellett dönt, a jogosulti kör, a jogosultság mértéke és egyéb feltételei nem határozhatók meg önkényes módon. {vö. 3147/2015. (VII. 24.) AB határozat, [32]}
- [78] 2.3. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő, az indítványozók által hivatkozott (2) bekezdés szerint pedig Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Az Alaptörvény XV. cikke tehát „egyaránt tartalmazza az általános egyenlőségi sza-

- bályt [(1) bekezdés] és az alapjogok egyenlőségét, illetve a diszkrimináció tilalmát [(2) bekezdés]" {42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [22]}.
- [79] A magánszemély indítványozók kérelmüket az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére alapították, amely rendelkezés az abban említett tulajdonságok alapján történő különbségtételt tiltja (a felsorolás nem taxatív, hanem nyitott, mivel az úgynevezett „egyéb helyzet” szerinti különbségtétel is tiltott). A felsorolt tulajdonságok első-sorban „az egyén tulajdonságai” {42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]}. A Tv. hatályának meghatározása által teremtett differenciálás azonban nem köthető egyetlen, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti tulajdonsághoz sem. Ebből következően a támadott jogszabályi rendelkezés alkotmányosságát nem az Alaptörvény XV. cikk (2), hanem az (1) bekezdése alapján kell megítélni, amely az általános jogegyenlőségi szabály alapján „a jogrend valamennyi szabálya tekintetében azért biztosítja az egyenlő kezelés követelményét, mert az egyenlőség végső alapja az egyenlő méltóság” {8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [41]}.
- [80] A megkülönböztetés alkotmányosságának a vizsgálatkor alapvetően abból kell kiindulni, hogy „a diszkrimináció tilalma nem jelenti azt, hogy minden különbségtétel tilos, hanem azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a jognak mindenkit egyenlő méltóságú személyként kell kezelnie” {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [47]}. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatti alaptörvény-ellenesség akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos – homogén – csoportba tartozó (egymással összehasonlítható helyzetben lévő) jogalanyok között tesz különbséget, és a különbségtétel nem igazolható: az eltérő szabályozásnak nincs ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka, vagyis önkényes {ld. különösen: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54], 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41], 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [81] 2.4. A Tv. hatályát meghatározó – az indítványok által támadott – 1. § szerint a törvény hatálya azokra az ügyletekre terjed ki, amelyeknél az ügyfél jognyilatkozata a QUAESTOR FINANCIAL HRURIRA Tanácsadó és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság által kibocsátott, vagy ilyenként megjelölt, a QUAESTOR Értékpapírkereskedelmi és Befektetési Zártkörűen Működő Részvénytársaság vagy annak a számviteli jogszabályok szerinti kapcsolott vállalkozása által értékesített kötvények vásárlására irányult, és az ügyfél az ellenérték-fizetési kötelezettségének eleget tett, függetlenül attól, hogy a jogügylet érvényesen létrejött-e, illetve teljesedés-be ment-e. Kárrendezésre jogosultak azok a magánszemélyek, jogi személyek és egyéb szervezetek, akik az (1) bekezdés szerinti kötvénykibocsátásból eredően az (1) bekezdésben említett gazdasági társaságokkal szemben e törvény hatálybalépésének napján fennálló követeléssel rendelkeznek. A Tv. 11. § (1) bekezdése alapján a kárrendezés a BEVA által kifizetendő kártalanítást meghaladó követelésre vonatkozik, annak összege személyenként nem haladja meg az 1. § szerint fennálló követelések összegét, legfeljebb azonban a BEVA által fizetett kártalanítással együtt a harmincmillió forintot.
- [82] A Tv. 11. § (1) bekezdése tehát kifejezetten a BEVA által kifizetendő kártalanítást meghaladó követelésekről rendelkezik, amely körben az 1. § által meghatározott jogosultak számára biztosítja a harmincmillió forint értékig terjedő kártalanítást. Vagyis a szabályozás abból indul ki (joggal), hogy az 1. § szerinti jogosultak mindegyikének követelése úgynevezett biztosított követelés, vagyis a Tv. által lehetővé tett kártalanítás egy részét a BEVA fedezi. A BEVA által – a Tpt. szabályai szerint – fedezett követelések pedig minden egyes károsult pénzügyi befektetőre kiterjednek (ld. Indokolás [70]–[75]). Mindebből következően a szabályozás konstrukcióját akként (is) lehet definiálni, hogy az a (potenciálisan) károsult pénzügyi befektetők köréből kiemeli a Tv. 1. §-a által meghatározott személyi kört, és számukra biztosítja a Tv. 11. § (1) bekezdése szerinti többletkártalanítást.
- [83] A Tv. által a jogosultak számára harmincmillió forint összegig biztosított a kártalanítás, szemben az egyéb károsult befektetők számára a BEVA által lehetővé tett húszezer eurós (hatmillió forint) összeghatárú kártalanítással. Ez nyilvánvalóan hátrányos az utóbbiakra nézve. Ez a megkülönböztetés azonban alaptörvény-ellenességet csak abban az esetben okoz, ha az eltérő szabályozás egymással összehasonlítható helyzetben lévő – homogén csoportba tartozó – jogalanyokat érint, és ha igen, akkor a különbségtételnek ésszerű indoka nincs, tehát az önkényes.
- [84] Az első kérdés tehát az, hogy a Tv. 1. §-a által meghatározott személyi kör (Quaestor károsultak) és a BEVA által kártalanítandó más károsult pénzügyi befektetők (köztük az indítványozók) egymással összehasonlítható helyzetben vannak-e?
- [85] A vizsgált törvény esetében a legjelentősebb csoportképző ismérv az, hogy a károsultak kárát a velük üzleti kapcsolatban álló pénzügyi befektetési szolgáltató magatartása – illetve fizetési képessége és felszámolása – eredményezte, és azt részben a BEVA fedezi. Az érintett befektetési vállalkozások mindegyike esetében ún.

értékpapírhiány mutatkozik (véltetően fiktív ügyletkötések, illetve egyéb szabálytalanságok történetek), ebben a vonatkozásban a károsult befektetők összehasonlítható helyzetben vannak, homogén csoportnak minősülnek. A Tv. hatálya azonban csak a Quaestor vállalatcsoporttal kapcsolatban álló károsultakra terjed ki.

[86] A kérdés ezek után az, hogy a különbségtételnek van-e ésszerű indoka, vagyis hivatkozik-e a jogalkotó olyan szempontokra, amelyek kizárják a megkülönböztetés önkényes voltát.

[87] A Tv. javaslatának indokolása a következőket tartalmazza. „A törvény célja a Quaestor vállalatcsoport kötvénykibocsátásával érintett befektetők helyzetének a rendezése. A Quaestor vállalatcsoport jogszabálysértő és részben nem valós kötvénykibocsátása mintegy 32 000 befektető számára tette bizonytalanra korábbi befektetéseik megtérülését.

A Quaestor vállalatcsoport által elkövetett visszaélésekhez számos egyedi – a pénzpiacra tapasztalható más anomáliáktól eltérő – jellegzetesség kapcsolódik. A kötvények kibocsátására és forgalomba hozatalára egyrészt kizárólag a cégcsoport javára, annak finanszírozására került sor.

Másrészt ez a tevékenység több szempontból is hasonlít a betétgyűjtésre. Az ügyfelek pénzt helyeztek el a vállalatcsoport tagjainál, amelyekért értékpapírt kaptak. Ezeknek az értékpapíroknak egy jelentős részéről utóbb kiderült, hogy fiktív, vagyis tényleges értékpapír kibocsátásra nem is került sor. Ettől függetlenül azonban a kötvényeket forgalmazó társaság, valamint a készpénzt adó ügyfél között polgári jogi jogviszony jött létre. Ez részben a kölcsönszerződés, részben pedig a betétszerződés jellegzetességeit mutatja, hiszen az ügyfél kamat ellenében adta a pénzt a vállalatcsoport érintett tagjának.

A külön törvény megalkotására azért is szükség van, mert a károsultak nagy számára tekintettel az egyedi igényérvényesítés rendkívüli nehézségekkel járna. A bíróságok számára nehezen leküzdhető kihívást jelentene, ha a károsultak egyenként érvényesítenék igényüket. Mindez a károsultakat is hátrányos helyzetbe hozná, hiszen vagy polgári peres eljárást kellene indítaniuk befektetésük visszaszerzése érdekében, vagy hitelezőként a vállalatcsoport tagja elleni felszámolási eljárásba kellene hitelezőként bejelentkezniük, viselve annak kockázatát, hogy követelésük a fizetéseképtelenségi eljárásban mikor és milyen hányadban térül meg.”

[88] A törvényjavaslat indokolása és a Magyar Nemzeti Bank elnökhelyettesének tájékoztatása alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Quaestor csoport a tevékenysége finanszírozását jelentős részben kötvénykibocsátással biztosította, amelynek révén a mindenkori banki kamatokat meghaladó hozamígéretekkel jelentős kötvényállományt épített fel. A kialakított folyamatos árjegyzési mechanizmus és a korlátlan visszavásárlási gyakorlat segítségével likvid befektetés, illetve kvázi „bankszerű” működés látszatát kelthette. Az ügyfelek – a szokásosnál magasabb kockázatra történő figyelmeztetés ellenére is – azt hitték, hogy likvid pénzügyi eszközbe fektettek be, ezáltal tévesen azt a következtetést vonhatták le, hogy az általuk megvásárolt vállalati kötvény kockázati karakterisztikái alapján közelebb áll a bankbetéhez, mint a tőkepiaci ügyletekhez.

[89] Egyes befektetési szolgáltatók működési sajátosságaiból adódó különbségek – gondos (gazdaságpolitikai, pénzügy-politikai, szociális szempontú) mérlegelés mellett – adott esetben lehetővé tehetik a károsultak egyik csoportjának a többi közül kiemelését és esetükben speciális kártalanítási szabályok bevezetését.

[90] A törvényjavaslat indokolása azonban csupán a fiktív értékpapírok forgalmazására, illetve a károsultak nagy számára utal, e szempontok azonban korántsem csak a Quaestor károsultakra vonatkoztathatók, így azok önmagukban a különbségtétel kellő súlyú indokainak nem tekinthetők. Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban többször, és hangsúlyosan kimondta azt, hogy a megkülönböztetés alkotmányosságának alátámasztására az Alkotmánybíróság nem fogadhat el a preferált csoportokra vonatkozó olyan érveket, amelyek nem kizárólag erre a csoportra érvényesek [16/1991. (IV. 20.) AB határozat, ABH 1991, 58, 62.; 11/2003. (IV. 9.) AB határozat, ABH 2003, 153, 167.]. Továbbá a károsult befektetők szempontjából nincs relevanciája annak, hogy a kötvények kibocsátására és forgalomba hozatalára kizárólag egyetlen, a Tv.-ben nevesített cégcsoport javára, annak a veszteségeinek a finanszírozására került sor. Egyéb érveket pedig az indokolás nem tartalmaz.

[91] Ezért az indoklás érveit a különbségtétel tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű okaként az Alkotmánybíróság nem tudta elfogadni.

[92] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tv. 1. §-a az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme folytán alaptörvény-ellenes, ezért azt a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette.

[93] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: a Tv. 1. §-ának a megsemmisítése nem jelenti azt, hogy a Quaestor károsultak kárrendezése önmagában alaptörvény-ellenes lenne. A megsemmisítésnek pusztán az az oka, hogy – a fentiek szerint – a választott, a Tv.-ben szereplő jogalkotói megoldás jelen formájában – mivel a jogalkotó nem kezelte azonos módon az összehasonlítható helyzetben lévő károsultakat – nem elégíti ki a hátrányos megkülönböztetés tilalmának alkotmányos követelményét. A jogalkotónak lehetősége van a kárrendezés alkot-

mányos szempontoknak megfelelő újraszabályozására. Ennek során a kárrendezés módja, feltételei és mértéke – körütekintő mérlegelés alapján – a jogalkotó döntési kompetenciája.

- [94] Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a hátrányos megkülönböztetés szempontjából aggályos lehet az körülmény is, ha a károsultak kártalanítása a korábban realizált előnyök figyelmen kívül hagyásával történik. Ez ugyanis azt jelentené, hogy egyes befektetők (akik lényegében a korábbi évek – piacnál feltehetően magasabb – hozamát is évente „tőkésítették”) nemcsak a tőkére, hanem a hozamra is kiterjedő kártalanításban részesülnének. Erre a körülményre a jogalkotónak az esetleges újraszabályozás esetében figyelemmel kell lennie.
- [95] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően a befektetési szolgáltatók indítványai azon részét vizsgálta meg, melyek a tulajdonhoz való jog sérelmét állították.
- [96] 3.1. A Tv. nem rendeli el közvetlenül, hogy a BEVA tagok befizetést teljesítsenek a Quaestor Alapba, ugyanakkor megteremti a befizetés elrendelésének a jogi alapját (a Tv. 6. § d) pontja a BEVA igazgatóságát mint a Quaestor Alap irányítását végző szervezet hatalmazza fel a befizetésről szóló döntés meghozatalára). A Tv. szabályaiból egyértelműen következik, hogy a jogalkotó a befizetéssel nem csupán távoli, esetleges, hanem reális lehetőségként számol. Kifejezetten szabályozza ugyanis, hogy a Tv. alkalmazásában kik minősülnek BEVA tagnak [4. § (7) bekezdés], azt, hogy a BEVA tagok milyen arányban kötelesek befizetést teljesíteni [Tv. 4. § (6) bekezdés], illetve a naptári évenként fizetendő előleg megállapításának határidejét is [Tv. 4. § (8) bekezdés]. A Tv. az előleg visszatérítésének szabályait ugyanakkor nem tartalmazza: a Tv. 6. § d) pontja annyit ír elő, hogy a visszatérítésről történő rendelkezés az igazgatóság hatáskörébe tartozik; továbbá a vissza nem fizetett követelések „adóból történő levonásáról külön törvény rendelkezik” a Quaestor Alap záró beszámolóját – tehát a Quaestor Alap tevékenységének befejezését – követően (Tv. 13. §).
- [97] 3.2. A támadott Tv. által előírt előlegfizetési kötelezettség a Quaestor károsultak kárrendezése céljából létrehozott Quaestor Alap működésének a biztosítását (így például a Quaestor Alap által felvett kölcsön törlesztő részleteinek a megfizetését) szolgálja.
- [98] A Tv. által elrendelt, pénzvagyont érintő fizetési kötelezettség nem minősül köztehernek. A Quaestor Alap ugyanis nem része a költségvetésnek, nem állami/közösségi feladatok ellátása vagy a társadalom közös szükségleteinek a fedezése a célja [vö. Alaptörvény O) cikk és XXX. cikk, illetve 2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról, 28. § (1) bekezdés a közterhekről], hanem – preambuluma szerint – egy meghatározott gazdasági társaság által kibocsátott kötvényeknek az érintett cégcsoporthoz tartozó másik cég (és kapcsolt vállalkozásai) „általi értékesítési tevékenysége következtében megkárosított befektetők kárrendezése”. Lényeges tényező továbbá az is, hogy közterhek esetében a befizetett összeg pénzbeli visszatérítésére nem kerül sor – nem minősíthető visszatérítésnek az, ha a befizető adott esetben a befizetésekből finanszírozott állami szolgáltatásokból, juttatásokból, ellátásokból való részesedésre jogosultsággal rendelkezik (pl. a személyi jövedelemadó fizető személy juttatásra válik jogosulttá). A Quaestor Alap esetében viszont a Tv. a BEVA tagok által fizetendő előleg visszatérítésével számol, tehát valójában kölcsönről van szó. Ez a tény pedig kizárja az előlegfizetés köztehernek való minősítését.
- [99] 3.3. Hangsúlyozandó azonban, hogy a közérdeket nem csak a közterhek szolgálhatják. Amennyiben a Quaestor Alap igazgatósága elrendeli az előlegfizetést, azt a BEVA tagoknak a Tv. szerinti módon teljesíteniük kell meglévő forrásaikból. A Quaestor Alap a BEVA tagok által teljesített hozzájárulást („előleget”) az általa a Quaestor károsultak kárrendezése céljából felvett kölcsön törlesztő részleteinek, illetve az általa kibocsátott kötvény lejáratának a megfizetésére fordítja. Ez tehát egyértelműen azt jelenti, hogy a BEVA tagok forrásainak (vagyonának) egy része közvetett jogi megoldás útján a Quaestor károsultak kárrendezése érdekében időlegesen igénybe vehető. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ez a megoldás alkotmányjogi szempontból az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog korlátozásának minősül.
- [100] Emlékeztet rá az Alkotmánybíróság, hogy az alapjogok az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése szerint nem feltétlenül csak természetes személyeket illetnek meg, egyes jogok sérelmére hivatkozhatnak jogi személyek is. A tulajdonjog e jogok közé tartozik.
- [101] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az

alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Alkotmányellenes tehát a korlátozás, ha nem elkerülhetetlen, vagyis ha kényszerítő ok nélkül történik, továbbá ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan. Tulajdonkorlátozás alkotmányosságának a megítélésekor azonban az Alkotmánybíróság abból indul ki, hogy mivel az Alaptörvény a kisajátításhoz (tehát a legsúlyosabb beavatkozáshoz, a tulajdon elvételéhez) is csupán a közérdeket kívánja meg, ezért ennél szigorúbb szükségesség a korlátozás esetében sem alkotmányos követelmény, továbbá „[a] törvénnyel érvényesített közérdek alkotmánybírósi vizsgálata [...] nem a törvényhozó választásának feltétlen szükségességére irányul, hanem – még ha formálisan nem is a közérdek fennállására irányul, hanem a szükségesség-arányosság ismérveit alkalmazza – arra kell szorítkoznia, indokolt-e a közérdekre hivatkozás, illetve, hogy a közérdekű megoldás nem sért-e önmagában is valamely más alkotmányos jogot [...]. A közérdek és a tulajdonkorlátozás arányossága vizsgálatánál viszont az Alkotmánybíróság általában is meghatározhatja azokat az ismérveket, amelyek a beavatkozás alkotmányosságát eldöntik. Ezzel ellensúlyozhatja azt a kényszerű veszteséget, amelyet a jogbiztonság közérdek szükségességének korlátozott felülvizsgálata miatt szenved. Aránytalannak tekinti például az Alkotmánybíróság a tulajdonkorlátozást, ha annak időtartama nem kiszámítható. [...] Más esetekben a tulajdonkorlátozás arányosságához szükséges lehet a kártalanítás.” {64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 381–382.; e gyakorlatot az Alaptörvény hatályba lépése után – a 13/2013. (VI. 17.) AB határozat Indokolása [28]–[34] bekezdésében foglaltak alapján – a 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [154] megerősítette}.

- [102] Összefoglalva: a támadott rendelkezésekkel [Tv. 4. § (5)–(9) bekezdés; 6. § *d*) pont, 13. §] összefüggésben azt kellett mérlegelnie az Alkotmánybíróságnak, hogy 1. a korlátozás szükségessége fennáll-e, tehát, hogy a jogszabály valamely alapvető jog érvényesülése vagy alkotmányos érték, esetleg a közérdek védelme érdekében korlátozza-e a tulajdonhoz való jogot; s ha igen, akkor 2. a korlátozás arányos-e. Mivel az arányosság tekintetében a tulajdonhoz való jog Alaptörvényben meghatározott szabályából nem származik sajátos követelmény, az arányosság általános vizsgálati mércéje alkalmazandó: a korlátozással elérni kívánt cél fontosságának és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlyának összhangban kell állnia.
- [103] 3.4. A fentieknek megfelelően az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta meg, hogy a korlátozás szükségessége fennáll-e, e körben is először azt, hogy arra közérdekből került-e sor.
- [104] A gazdaság fenntartható működésének előfeltétele a stabil pénzügyi szektor. A pénzügyi rendszer stabilitásához pedig nagymértékben hozzájárul az ügyfelek bizalma a szektor megbízható működésében, betéteik és befektetéseik biztonságában. A jogalkotó feladata ennek a jogi feltételeit és eszközeit megteremteni. Az államnak egyrészt megelőző jelleggel, proaktív módon szükséges fellépnie (e körbe tartozik a befektetési szolgáltatók működése jogi kereteinek a kialakítása, illetve annak felügyelete), bizonyos esetekben azonban utólag is szükséges lehet a megfelelő korrekciók végrehajtása, egyedi intézkedések alkalmazása.
- [105] A Tv. elfogadásával a jogalkotó úgy döntött, hogy méltányosságból konkrét, egy adott cégcsoportba tartozó – a Tv. preambulumban és 1. §-ában is nevesített – befektetési szolgáltatók „tevékenysége következtében megkárosított befektetők kárrendezéséről” rendelkezik. A Quaestor Alap tehát nem kockázatközösség, kockázatközösség esetében ugyanis a résztvevők egy jövőben bekövetkező (kár)esemény pénzügyi kockázatát osztják meg egymás között oly módon, hogy bármelyik résztvevő – illetve ügyfele – potenciális haszonélvezője lehet ennek a konstrukciónak. A Tv. azonban egy konkrét, a múltban már bekövetkezett esemény negatív hatásainak az elhárítását tűzte ki célul. A BEVA tagok részvétele továbbá egyoldalú: esetleges – az igazgatóság által elrendelt – befizetésük révén is pusztán hozzájárulnak a kárrendezéshez, azonban fordított helyzetben (pl. ha ők néznének szembe pénzügyi nehézséggel) az alap forrásaiból nem részesedhetnének (csupán abban reménykedhetnének, hogy a jogalkotó a Quaestor Alaphoz hasonló pénzügyi kárrendezési alap felállításáról rendelkezik).
- [106] A kedvezményezett személyek köre tehát egy pontosan meghatározható, viszonylag szűk csoportot érint: kizárólag egy adott cégcsoport ügyfelei által elszenvedett veszteséget kívánja kompenzálni a jogalkotó, s az érintett cég ügyfelei közül is csak azokat, akik egy meghatározott terméket vásároltak (pontosabban: ha az ügyfél az ellenérték-fizetési kötelezettségének eleget tett, akkor a kárrendezésre attól függetlenül sor kerül, hogy az ügylet érvényesen létrejött-e, illetve teljességbe ment-e).
- [107] A csoport nagysága, illetve az a tény, hogy egy konkrét cégcsoport befektetőit kedvezményező jogszabályról van szó, a közérdek megállapíthatóságát önmagában még nem zárja ki. Emlékeztet rá az Alkotmánybíróság, hogy – elsősorban az ingatlantulajdont érintő korlátozások kapcsán kialakított – gyakorlatában a közérdek tág értelmezést kap: „a közérdek értelmezésénél elfogadható, hogy bár közvetlenül a magánérdek áll előtérben,

közvetetten a társadalmi problémák megoldása révén az egész közösség érdekeinek szolgálatáról van szó” {42/2006. (X. 5.) AB határozat, ABH 2006, 520, 529.; a 13/2013. (VI. 17.) AB határozat Indokolása [28]–[34] bekezdésében foglaltak alapján megerősítette: 18/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [25]}. E megközelítés kiindulópontját már a 64/1993. (XII. 22.) AB határozat tartalmazta, mely úgy fogalmazott, hogy bár „egyre több tulajdonkorlátozásért jár a kisajátításhoz hasonló védelem, egyre több korlátozást kell minden ellentételezés nélkül elviselni. Különösen érintik a korlátozások az ingatlantulajdont, ahol a klasszikus kisajátítás közérdekűségének tartalmát adó közhasznúság vagy közcélúság is megváltozik abban az értelemben, hogy a tulajdonkorlátozás vagy a tulajdonelvonás gyakran közvetlenül más magánszemélyek javára szól (és csak a társadalmi problémák megoldása által a köz javára) – mint pl. a városrendezés, földreformok, bérlővédelem sok esetben” (ABH 1993, 373, 381.).

- [108] A közérdek megállapíthatóságára lehetőség van abban az esetben, ha a jogszabály alapján előtérben álló magánérdek mögött a közérdek egyértelműen és nyilvánvalóan fellelhető. A kedvezményezett csoport nagysága nem *konkluzív* érv a közérdek szempontjából. Adott esetben egy szűkebb csoport érdekében hozott szabály is megtestesíthet közérdeket, ha például a vizsgált normának a csoportra gyakorolt hatásánál tágabb, általánosabb, esetleg társadalmi szintű hatása van. A kedvezményezett csoport nagysága – illetve a kedvezményezettek körének a kiválasztása – azonban befolyásolhatja annak a megítélését, hogy a normában megtestesülő alapjogkorlátozás közérdekből történik-e. Minél kisebb a kedvezményezett csoport, annál szigorúbb vizsgálatot és igazolást követelhet a tulajdonkorlátozás.
- [109] A közérdek vizsgálata azonban nem keverhető össze a diszkrimináció vizsgálatával. A közérdekűségi vizsgálatnak minden esetben arra kell irányulnia, hogy a kedvezményezett csoport érdekében alkalmazott megoldás mögött fellelhető-e a közérdek. Az, hogy adott esetben kiket zárt ki a jogalkotó a kompenzáció igénybevételéből, nem a közérdek vizsgálata körében értékelendő.
- [110] A befektetési szolgáltatók tevékenysége következtében elszenvedett károk méltányosság és társadalmi szolidaritás alapján történő teljes vagy részleges megtérítése hozzájárulhat az ügyfelek pénzügyi szektort érintő bizalmának a fenntartásához (helyreállításához), s ez a szektor működésének a biztonságára pozitív hatással lehet. Az állami beavatkozás megnyilvánulhat akár – mint jelen esetben is – *ex gratia* jellegű megoldás formájában. A Tv. esetében egyértelműen előtérben áll az érintett – viszonylag nagyszámú – befektető magánérdeke (a tulajdonhoz való jogok védelme), hiszen a jogszabály célja az általuk elszenvedett veszteségek kompenzálása, a kárrendezés. E mögött azonban a pénzügyi szektor stabilitásának a védelme is fellelhető mint jogalkotói cél. A Quaestor vállalatcsoport működése miatt ugyanis a pénzügyi szektor szereplői iránti bizalom kritikusan megrendült, amely komoly működési zavart is okozhatott volna az egész értékpapírpiacra, így más befektetési szolgáltatók vagy akár a pénzügyi intézmények (a bankszektor egésze) működésében is. A BEVA tagok így tulajdonképpen közvetlenül ugyan az érintett károsultak kártalanításához járulnak hozzá, valójában azonban a Tv. az értékpapírpiachoz és tágabban az egész pénzügyi piac fűződő piaci bizalom visszaállítását segíti elő. Ahogyan a magánjog egyik alapvető értéke a vagyoni forgalom biztonsága, úgy a pénzügyi piac egyik alapvető értéke a pénzforgalom biztonsága. Az állam utólag történő beavatkozása akkor, ha nagyszámú károsult érintett, nem csupán a károsult ügyfelek, hanem közvetve minden betétes és befektető pénzügyi szektort érintő bizalmát erősítheti. E bizalom pedig hozzájárul a pénzügyi rendszer működésének stabilitásához, ami közvetve nemzetgazdasági, ösztársadalmi érdek, azaz közérdek is. A szabályozás tehát kétségtelenül túlmutat a kártalanításban részesülők körén, azok egyéni érdekein.
- [111] A közérdekre történő hivatkozást az Alkotmánybíróság mindezek alapján nem tartja megalapozatlannak.
- [112] 3.5. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a fentiek szerint megállapíthatónak tartotta, hogy a BEVA tagok tulajdonának a korlátozására közérdekből került sor, ezt követően azt kellett megvizsgálni, hogy a korlátozás arányossága megállapítható-e. Az alapjogi korlátozás arányossága azt követeli meg, hogy a korlátozás ne legyen nagyobb, mint amennyit az alkotmányosan igazolt cél elérése megkíván. Ez azt jelenti, hogy az elérni kívánt cél fontosságának és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlyának megfelelő arányban kell állniuk egymással. Továbbá törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb – legkevésbé korlátozó – eszközt alkalmazni.
- [113] Az Alkotmánybíróság áttekintette a Tv. által szabályozott előlegfizetés előírásait, és a következőket állapította meg. A Tv. lehetővé teszi a BEVA tagok pénzvagyona egy részének az időleges igénybevételét a nagyszámú Quaestor károsult kárrendezése céljából, e körben nem rendelkezik azonban 1) a hozzájárulás éves mértékéről (csupán arról, hogy milyen arányban kell azt elosztani a fizetésre kötelezettek között), 2) arról, hogy az előlegfi-

zetést összesen hány alkalommal – hány éven keresztül – rendelheti el az igazgatóság, illetve 3) a Tv. szabályai-
ból az sem derül ki, hogy maximálisan mennyi időre kell rendelkezésre bocsátani az előleget. A jogszabály
előírásainak összevetése alapján előlegfizetésre akár minden évben sor kerülhet, s végső esetben ez a folyamat
akár több, mint tíz évig is tarthat: a „meg nem térült követelések” (értsd: a BEVA tagok által előleg címén kifi-
zetett hozzájárulás, amit az adott évben a Quaestor Alap nem fizet vissza) adóból történő levonására a Quaes-
tor-alap záró beszámolóját követően kerülhet sor, a záró beszámolót pedig a Quaestor Alap tevékenységének
befejezését követően fogadják el. Mivel a Quaestor Alap a működés biztosítása érdekében maximum tíz évre
vehet fel kölcsönt (illetve maximum tíz éves futamidejű kötvényt bocsáthat ki), működése akár több mint tíz
évig is tarthat, s ez alatt az időtartam alatt akár minden évben elrendelhető előlegfizetés [Tv. 4. § (4)–(5), (8) be-
kezdés, 6. § e) pont, 13. §]. A jogszabály továbbá 4) előírja ugyan a visszafizetési kötelezettséget [Tv. 4. § (5) be-
kezdés], azonban az erről szóló döntést az alap igazgatóságának diszkrecionális döntési jogkörébe utalja, illet-
ve a Tv. megemlíti az adóból történő levonás lehetőségét mint végső megoldást, azonban e külön jogszabály
még nem született meg. (E körben említendő meg az is, hogy a Tv. „az adóból történő levonás” perspektívájá-
ról szól, a társasági adó azonban például nyereségadó, tehát a levonás csak akkor lehetséges, ha az adóalap
pozitív.) Végezetül pedig 5) a Tv. a Quaestor Alap rendelkezésére bocsátott összegek használatáért ellenszolgá-
latást (pl. kamatot) sem állapít meg.

- [114] A szabályozásból az a következtetés vonható le, hogy az állam a Tv. megalkotásával méltányosságból döntött
egy adott cégcsoport ügyfeleinek kártalanítása mellett, tehát a kárrendezés *ex gratia* jellegű megoldásnak
minősül, ennek terheit azonban – közvetett módon, átmenetileg, de egyértelműen – a BEVA tagokra kívánja
hárítani. A BEVA tagok által ily módon elszenvedett tulajdonkorlátozásra ellenszolgáltatás nélkül kerül sor, rá-
adásul annak mértéke és időtartama is teljes mértékben kiszámíthatatlan. Végezetül, bár az előleg visszafize-
tését a Tv. elrendeli ugyan, azonban ennek garanciáit nem tartalmazza. A tulajdonkorlátozás mindezen törvényi
rendelkezések, illetőleg azok hiányosságai miatt aránytalanul súlyos mértékű.
- [115] Az elérni kívánt cél fontossága (a károsultak kárrendezése és közvetve a pénzügyi szektor stabilitásához való
hozzájárulás, az ügyfeleknek a szektor megbízható működésébe vetett bizalmának a helyreállítása) az Alkot-
mánybíróság megítélése szerint nem áll arányban a BEVA tagok által elszenvedett tulajdonkorlátozás súlyával.
Az alapjog-korlátozás aránytalansága miatt az Alkotmánybíróság a Tv. vonatkozó rendelkezéseit – a Tv. 4. §
(5)–(9) bekezdését, a 6. § d) pontját és a 13. §-át – megsemmisítette.
- [116] 4. Ezt követően az Alkotmánybíróság a Tv. 4. §-ának a hátrányos megkülönböztetés tilalmába való vélt ütközé-
se kapcsán az alábbi megállapításokat teszi.
- [117] A Tv. 4. § (1)–(4) és (10) bekezdései a Quaestor Alap vagyonával és pénzeszközeivel, illetve a követelések meg-
térülésével kapcsolatos szabályokat tartalmazzák, melyek a hátrányos megkülönböztetés tilalmával az indítvá-
nyozó érvelése alapján nem hozhatók közvetlen összefüggésbe. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkot-
mányjogi panaszok ezen részét elutasította. A Tv. 4. § (5)–(9) bekezdései tekintetében az alkotmányossági
vizsgálatot az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való jog szempontjából elvégezte és e szabályok alaptörvény-
ellenességének megállapítása mellett a rendelkezéseket megsemmisítette. Erre tekintettel a hátrányos megkülön-
böztetés tilalmának a sérelmét az Alkotmánybíróság e rendelkezések tekintetében nem vizsgálta meg.
- [118] 5. A BEVA tag indítványozók azt is sérelmezték, hogy a Tv. egyes rendelkezései [1. §, 4. §, 10. § (6)–(7) bekez-
dések, valamint a 11. § (1)–(3) bekezdések] a vállalkozáshoz való jogot is sértik, ugyanis a vállalkozás működé-
se a speciális előleg-biztosítási kötelezettség miatt elnehezül. Nem derül ki a jogszabályból – állítják az indít-
ványozók –, hogy a vállalkozáshoz való jog korlátozása milyen másik alapjog érvényre juttatását célozza,
valamint az sem, hogy a korlátozás arányos-e.
- [119] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapította, hogy a Tv. 4. § (1)–(4) és (10) bekezdései, a 10. §
(6)–(7) bekezdései, valamint a 11. § (1)–(3) bekezdései az indítványozók érvelése alapján nem hozhatók össze-
függésbe a vállalkozás szabadságával. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványokat ebben a vonatko-
zásban elutasította.
- [120] A Tv. 1. §-át és 4. §-ának egyéb rendelkezéseit pedig az Alkotmánybíróság a hátrányos megkülönböztetés tilal-
mának sérelme, a kellő felkészülési idő, illetve a tulajdonhoz való jog szempontjából már alaptörvény-ellenes-
nek minősítette és megsemmisítette, ezért a vállalkozáshoz való jog szempontjából e rendelkezést ismételt
nem vizsgálta.

[121] 6. A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Budapest, 2015. november 17.

*Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Stumpf István
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Kiss László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

I.

- [122] 1. Egyetértek a többségi határozat rendelkező részének 1. pontjába foglalt – *ex nunc* hatályú – megsemmisítésével.
- [123] 2. Álláspontom szerint azzal, hogy az Alkotmánybíróság a Tv. 1. §-ának mind az (1) – tárgyi hatályra vonatkozó – és a (2) – személyi hatályra vonatkozó – bekezdését teljes egészében megsemmisítette, akár szükségtelenné is válhattak volna a többségi határozat 2., 3. és 4. rendelkező részi pontjában foglaltak.
- [124] Határozott véleményem szerint a Tv. 1. §-ának alaptörvény-ellenessé nyilvánításával és megsemmisítésével a Tv. végrehajtása gyakorlatilag ellehetetlenült, a Tv.-ben foglaltak alkalmazhatatlanná váltak. Elég talán arra utalni, hogy például a Tv. 2. § (1) bekezdése, 3. § (1) bekezdése, 3. § (2) bekezdésének *a*) és *c*) pontjai, 4. § (10) bekezdése, 8. § (3) bekezdésének *b*) pontja, 9. § (1) bekezdése, 10. § (2) bekezdése és (7) bekezdése, a 11. § (2) és (3) bekezdései közvetlenül visszautalnak a Tv. alaptörvény-ellenessé nyilvánított és megsemmisített 1. §-ára.
- [125] Mindezekre tekintettel helyt lehetett volna adni az indítványozók egész Tv. alaptörvény-ellenességére és megsemmisítésére vonatkozó indítványának.

II.

- [126] A Tv. egészének megsemmisítésére irányuló indítványoknak az alábbiak miatt is helyt lehetett volna adni.
- [127] A jogalkotó lényegében „kölcson” nyújtására kötelezte az érintett befektetési szolgáltatókat és hitelintézeteket úgy, hogy bár a visszafizetés kötelezettségét a Tv. rögzítette, ennek garanciáit azonban nem tartalmazta. Egyetértve a határozat többségi indokolásával a Tv. 13. §-a kifejezetten számol annak a lehetőségével, hogy az előleg visszafizetésére nem kerül sor (erre az esetre az adóból történő levonást irányozza elő, később megalkotandó külön törvény alapján). A visszafizetés szabályai sem voltak kidolgozva, erre vonatkozó garanciális szabályokat sem tartalmazott a Tv. A címzettek okkal hitték ezért azt, hogy „előleg-kölcsonük” megtérítésére soha nem

kerül majd sor. Ezért állíthaták azt is, hogy még visszafizetés esetén is tulajdonkorlátozásról van szó, amennyiben pedig ez elmarad, már tulajdonelvonásról is, amely alaptörvény-ellenes, hiszen az alapjog-korlátozást sem más alapjog vagy alkotmányos érték védelme, sem pedig a nyomós közérdek nem indokolta. Mindezen megfontolásokra figyelemmel kérték a Tv. egészének, illetőleg amennyiben arra nem kerülne sor, úgy a Tv. 1. §-a, 4. § (4)–(7) bekezdései, 5. §-a, 6. § *d)* pontja, 11. §-a, 13. §-a megsemmisítését.

- [128] A visszatérítés bizonytalan, annak garanciák nélküli kilátásba helyezése nem ok nélkül keltette az indítványozókban azt az érzést, hogy „előleg-kölcsönük” megtérítését nem fontolgatja komolyan a törvényhozó. Kétségtelen tény, hogy a be nem tartott (garanciák nélküli) ígéretekkel az elmúlt évek során bőven találkozhattak az indítványozók. Közülük elég talán itt, ha az elkönfiskált magánnyugdíj-pénztári vagydon állami (egyéni) számlán történő kezelési rendje kimunkálásának elmaradására utalok.
- [129] A fentiek annál is inkább hangsúlyozandók, mivel – egyetértve a határozat többségi indokolásában foglaltakkal – a Tv. 1. §-ának alaptörvény-ellenessé nyilvánítása és megsemmisítése valóban nem jelenti azt, hogy a Quaestor károsultak kárrendezése önmagában alaptörvény-ellenes lenne. A megsemmisítésnek pusztán az az oka (s ez sem kevés), hogy a törvényhozó által választott megoldás a jelen formájában – azáltal, hogy a jogalkotó nem kezelte azonos módon az összehasonlítható helyzetben levő károsultakat – nem elégíti ki a hátrányos megkülönböztetés tilalmából eredő alkotmányos követelményeket.
- [130] A törvényalkotónak tehát lehetősége van a kárrendezés alkotmányos szempontok szerinti újraszabályozására. Az itt is irányadó szempontokat már a 34/2014. (XI. 14.) AB határozathoz fűzött különvéleményemben megfogalmaztam. Bár a kárrendezés óhatatlanul jogkorlátozással jár, de – a hivatkozott ügyben és itt is – lett volna kevésbé korlátozó eszköz a jogalkotói cél elérésére: a római jogi *lex Rhodia* kármegosztási-felelősségi alakzatának alkalmazása révén, amelyet mind a korábbi Ptk. 107. § (3) bekezdése, mind a jelenlegi Ptk. [5:26. § (3) bekezdése] ismer és tartalmaz – az osztrák polgári törvénykönyv (ABGB) 1043. §-ával, a német kereskedelmi kódexszel – vagy éppen az irányadó dél-afrikai gyakorlattal megegyezően.
- [131] A kárelosztásra-kártelepítésre nézve több korábbi alkotmánybíróági határozat (lásd például a 800/B/1993. AB határozatot, a 327/B/1998. AB határozatot, a 376/B/2003. AB határozatot, a 997/B/2004. AB határozatot) is tartalmaz olyan megfontolásokat, amelyeket a jogalkotónak érdemes figyelembe vennie a jövőbeni szabályozás során.
- [132] A fontosabb megállapítások közül néhány: „A jognak tehát egy olyan kárelosztási (kártelepítési) mechanizmust kell működtetnie, amelyben nemcsak a károsult, hanem a károkozó alkotmányos tulajdonvédelme is megfelelően igazolható. Ennek a kárelosztási – ellensúlyozó – rendszernek a szempontjait a törvényhozó – a minden tulajdonosra egyaránt kiterjedő alkotmányos tulajdonvédelem keretei között – általában szabadon mérlegelheti. [...] az Alkotmány tulajdonvédelmi szabályai a károsulti és károkozó pozíciókat egyensúlyozó kárelosztási rendszert csak annyiban határozzák meg, hogy a törvényhozónak a rendszer kialakítása során mindkét pozíciót körültekintően és a tulajdonvédelem szempontjából egyenlő súllyal kell mérlegelnie, vagyis figyelemmel kell lennie arra, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem mindkét pozícióra egyaránt vonatkozik. Ezen belül a rendszer részletszabályainak megalkotása, abban az alkotmányos tulajdonvédelem körén kívül eső egyéb szempontok (pl. felelősség, méltányosság stb.) kellő súlyú figyelembevételével, már a törvényhozó szabad mérlegelési körébe tartozik” (800/B/1993. AB határozat, ABH 1996, 420, 422 és köv.).
- [133] A 327/B/1998. AB határozatában „arra a következtetésre jutott az Alkotmánybíróság, hogy a tulajdonhoz való jog alkotmányos szintű védelméből nem lehet levezetni a tulajdon polgári jogi sérelmének kártérítési értékgaranciáját: az Alkotmányból tehát nem következik az, hogy a jogalkotónak biztosítania kellene a tulajdonos kárának feltétlen megtérülését. A kártelepítés, a kárelosztás lehetséges módozatai között a törvényhozó – a károsulti és károkozó pozíciók közötti egyensúlyozás figyelembe vételével – szabadságot élvez a szabályozás során” (ABH 2007, 2208, 2214.).
- [134] Végül a 376/B/2003. AB határozat megerősítette a 800/B/1993. AB határozat központi megállapításait, köztük azt is, hogy a kártérítéshez való jog nem alapjog. „A polgári jogi kártérítés nem a tulajdon alkotmányos értékgaranciája és alkotmányosan nem is kell, hogy az legyen. A kártérítés a kártelepítésnek, a kárelosztásnak egy – nem is kizárólagos – módja, amelynek részletes feltételeit a törvényhozó reparációs, prevenciós (kármegelőzési, felelősségi), kockázati és egyéb szempontok alapján szabad mérlegeléssel határozza meg a polgári jogi felelősség klasszikus elvei és a kárelosztás modern rendszerei együttes figyelembevételével. Ennek során tekintettel kell lennie az Alkotmány tulajdonvédelmi rendelkezéseire és a rendszerben számolni kell azzal, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem mindkét (károsulti és károkozó) pozícióra egyaránt vonatkozik. Ha azonban a rendszer a maga egészében érdekiegyenlítő, azaz a pozíciók kiegyensúlyozására törekszik, a kártérítés felté-

teleinek, esettípusainak, általános és különös alakzatainak, formáinak és mértékének stb. meghatározása már a törvényhozó szabadságába tartozik és nem alkotmányossági kérdés. Alapjogi sérelem ugyanis nem áll fenn, a kárviselés kockázatának differenciált polgári jogi kezelését pedig nem lehet közvetlenül az Alkotmányra visszavezetni” (ABH 2007, 1523, 1526.).

[135] Mi következik a fentiekből? Két körülmény feltétlenül:

a) Annak tudomásulvétele, hogy a kártérítéshez való jog nem alapjog.

b) A kártérítés feltételeinek, esettípusainak, általános és különös alakzatainak, formáinak és mértékének stb. meghatározása már a törvényhozó hatalom szabadságába tartozik, és önmagában nem alkotmányossági kérdés. Alapjogi sérelem ugyanis nem áll fenn, a kárviselés kockázatának differenciált polgári jogi kezelését pedig nem lehet az Alaptörvényre visszavezetni.

[136] Jelen esetben azonban az állam kizárólag a károkozásban vértlen intézményekre telepítette a kár viselését, azaz olyan jogalanyokra, akik a kár keletkezésében sem közvetlen, sem közvetett részt nem vállaltak. Kiemelésük és „felelőssé” tételük pedig diszkriminatív módon történt. Nem kizárt alkotmányosan, hogy részt vegyenek, „közreműködjenek” a kár megtérítésében, de csak úgy, ha teljes és feltételekhez nem kötött garanciát kapnak „előleg-kölcsönük” visszatérítésére. Nem ez történt, ami szintén megalapozhatta volna a Tv. egészének megsemmisítésére irányuló indítványoknak megfelelő döntést.

III.

[137] Az előbbi gondolatsort folytatva, kiemelten hangsúlyozom: a törvényhozó – élve normaalkotási szabadságával – alkothat alaptörvény-konform szabályozást a Quaestor-ügyben és az ahhoz hasonló (alkotmányjogi értelemben vett homogén csoportba tartozó) ügyek kárrendezése tárgyában. A jelenlegi szabályozás nem ilyen, ezért azt az Alkotmánybíróság akár teljes egészében is megsemmisíthette volna. Az új – alkotmányos követelményeket kielégítő – törvényi szabályozásnak (kármegosztásnak) azonban nem csak egyetlen (alapvetően pénzügyi) alanya lehet, hanem ugyanilyen alanya lehet (bár jóval kisebb hányadban) a kockázatot vállaló befektető (károsult) is. Az állam maga is alanya lehet a kármegosztásnak, mivel az ellenőrzésért felelős szervezete elmulasztotta az alapfeladatát jelentő hatékony ellenőrzést és a bekövetkező káresemény menet közbeni felderítését. Ha nem is azonos mértékben, de szóba jöhet(ne) az állam és a károsult is tehát egy új, alkotmányossági követelményeket kielégítő, kármegosztást célzó törvényi szabályozás során. Az állam kiemelten már csak azért is, mert az Alkotmánybíróság által vizsgált ügyben a befektetők „kára” nem a (tőzsdei) árfolyamkockázat következtében állt elő, hanem amiatt, hogy a károsultak befizetéseit – a hatékony állami ellenőrzés elmaradása miatt – a rendszer eltűntette (eltűntethette). Itt pedig több mint száz milliárd forintról van szó, amelynek a holléte felől ma csend fülel, s motoz a sötét.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[138] A határozat által megállapított alaptörvény-ellenességgel és megsemmisítéssel egyetértek, ugyanakkor a tulajdonhoz való jog sérelmét részben eltérő alapon indokolnám, továbbá az egyik indítvány visszautasításával kapcsolatban is elvi aggályaim vannak.

[139] 1. A többségi indokolás a IV.3.5. pontban (Indokolás [112]–[115]) a Tv. 4. § (5)–(9) bekezdésének, a 6. § *d*) pontjának és a 13. §-ának alaptörvény-ellenességét a tulajdonjog sérelme alapján állapítja meg, a korlátozás szükségességének (a közérdek meglétének) az elfogadása mellett a korlátozás aránytalansága miatt: „Az elérni kívánt cél fontossága (a károsultak kárrendezése és közvetve a pénzügyi szektor stabilitásához való hozzájárulás, az ügyfeleknek a szektor megbízható működésébe vetett bizalom helyreállítása) az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem áll arányban a BEVA-tagok által elszenvedett tulajdonkorlátozás súlyával.”

- [140] A korlátozás aránytalanságával ugyan egyetértek, de emellett azt is kétségesnek tartom, hogy az ebben a vonatkozásban vizsgált szabályok által előírt tulajdonkorlátozás kiállja-e a közérdek próbáját.
- [141] Érdemes felidézni, hogy az Alkotmánybíróság a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról szóló 2013. évi CXXXV. törvényt (a továbbiakban: Szhit.) felülvizsgáló 20/2014. (VII. 3.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) a tulajdonjogot korlátozó szabályozás több elemének vizsgálatakor a korlátozás szükségességét megalapozó közérdekként kezelte a szövetkezeti hitelintézeti szektor stabilitásának és működőképességének a megőrzését (vö. Indokolás [165], [193], [209]). Ehhez hasonlóan tehát elvileg a jelen ügyben a pénzügyi szektor egésze, illetve egy másik része stabilitásának megőrzése is közérdeknek fogadható el. Az Abh2. a közérdek meglétének vizsgálatakor a következő szempontokat mérlegelte:
- az Szhit.-ben foglalt szabályozásnak – a preambulumban is – deklarált célja a szövetkezeti hitelintézeti szektor hosszú távú működése biztonságának megerősítése volt (vö. Indokolás [164]).
 - a vizsgálat nem állt meg a stabilitásra mint közérdekűnek minősíthető célra történő hivatkozásnál, hanem a szabályozás részletes áttekintését követően állapította meg, hogy az a kiszámítható, stabil és prudens működés biztosítására és az üzleti kockázat minimalizálására, illetve a biztonságos hitelezési aktivitás növelésére – mint közérdekre – irányuló törekvést ténylegesen is igazolja (vö. Indokolás [165]–[172]).
 - a döntés hangsúlyozta, hogy a támadott szabályozásra a szövetkezeti hitelintézeti szektor alapvető átalakítása következtében került sor: „A jogalkotó úgy ítélte meg, hogy a szektor szereplőinek egy szervezetbe integrálása, s összehangolt működésük elengedhetetlen az érintett pénzügyi szektor stabilitásának és működőképességének hosszútávú biztosításához.” (Indokolás [217])
- [142] A jelen ügy tárgyát képező szabályozással összefüggésben a közérdek vizsgálata több tekintetben is eltért attól a módszertől, illetve részletességtől, amelyet az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben alkalmazott, továbbá különböztek a szabályozás körülményei is:
- [143] – a Tv. preambuluma és indokolása szerint a jogszabály célja egy bizonyos befektetői csoport által elszenvedett veszteségek kompenzálása, a kárrendezés volt. A pénzügyi szektor stabilitásának a védelméről és közérdekről kifejezetten nem esett szó, ilyen deklarált jogalkotói cél nem jelent meg. De egy ilyen formai részleten még ne akadjon fent a vizsgálat, nem kizárt, hogy az Alkotmánybíróság hivatalból vagy valamely beadvány nyomán felfedez a szabályozással összefüggő valamilyen közérdekű célt. Nem is vitatom, hogy a pénzügyi szektor stabilitásának a védelme tág értelemben véve a „közérdeknek” minősülhet, s hogy „[a]z állam utólag történő beavatkozása akkor, ha nagyszámú károsult érintett, nem csupán a károsult ügyfelek, hanem közvetve minden betétes és befektető pénzügyi szektort érintő bizalmát erősítheti” (Indokolás [103]–[111]). Az állami beavatkozásnak a Tv.-ben meghatározott konkrét formái ettől azonban nem feltétlenül minősülnek közérdekűnek.
- [144] – felmerül a kérdés: a pénzügyi szektor stabilitásának a védelme szükségessé teszi-e azt, hogy más jellegű állami beavatkozás – például szigorúbb szabályozás, hatékonyabb ellenőrzőrendszer, ezek elmulasztása esetén vagy attól függetlenül bizonyos mértékű állami helytállási kötelezettség – helyett a BEVA tagoknak (vagy bárki másnak) a tulajdonát – befizetési kötelezettség előírásával – korlátozzák? Véleményem szerint abból a tényből, hogy a BEVA tagok befizetéséből befolyó összeg esetleg valamilyen módon közérdek szolgáltatába állítható, nem következik az, hogy a közérdekű cél megvalósításának ez feltétele, azaz konkrétan az ő vonatkozásukban szükséges korlátozni a tulajdont (bármilyen módon és arányban).
- [145] – az is kétséges, hogy a befektetők védelmi szintjének és kompenzációs mechanizmusainak – a Tv. által célzott és az ügyben egyébként érintett befektetőkre is kiterjedően, de alapvetően – a [1] jövőre nézve [2] generális jelleggel történő megerősítése helyett miért szolgálná (jobban) a pénzügyi szektorba vetett bizalmat az [1] egyes utólagosan meghatározott [2] speciális befektetői csoportok kompenzálására vonatkozó [3] *ad hoc* jellegű állami beavatkozás. Az állami beavatkozás bizonyos formájának ugyanis – bizonyos befektetők kárrendezése, tehát érdeksérelmeinek orvosolása mellett – olyan negatív társadalmi, gazdasági hatásai lehetnek, amelyek pont gyengítik a befektetési szolgáltatási szektor stabilitását. Egyrészt, a „véetlen” befektetési vállalkozások utólagos bevonása a kárrendezés pénzügyi finanszírozásába e cégek stabil működésében, s ezen keresztül ügyfeleiben is bizonytalanságot okozhat. Másrészt, kialakulhat egy ezzel ellentétes hatás is, amely a befektetési szolgáltatók egy részénél a pénzügyi felelőtlenséget, a magas kamattal kínált, de kockázatos befektetéseket is ösztönözheti, a befektető ügyfelekben pedig annál kisebb óvatosságot, minél több ügyfele van az adott szolgáltatónak, abban a reményben, hogy kellően nagy számú érintett esetén az állam majd legfeljebb valaki mással kifizetési esetleges veszteségeket.

- [146] Összefoglalva: az Abh2.-ben azt fogadta el tehát az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való jog korlátozását meg-
alapozó közérdekként, hogy a jogalkotó a hitelintézeti szektor strukturális problémáit *ex nunc* jelleggel *generálisan* orvosolja, nem pedig a strukturális problémákat megoldatlanul hagyó, de egy *speciális* ügyféli kör érdek-
sérelmét *ad hoc* kompenzáló beavatkozást.
- [147] A fentiekre tekintettel a határozat többségi indokolása alapján a vizsgált tulajdon-korlátozás közérdekűségét
sem láttam kellőképpen igazoltnak.
- [148] 2. A többségi Indokolás I.1. pontja (Indokolás [1]–[2]) leírja, hogy az egyik BEVA tag indítványozó a Tv. egészé-
vel összefüggésben (konkrét jogszabályi rendelkezések megjelölése nélkül) terjesztett elő alkotmányjogi pa-
naszt. Az Indokolás III.1.2. pontja (Indokolás [39]) szerint „ezen indítvány nem felel meg a határozott kérelem
feltételeinek, így az Alkotmánybíróság ezt az indítványt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította”.
- [149] Az Alkotmánybíróság eljárására vonatkozó szabályok szerint ilyen esetben a visszautasítás előtt lehetőséget kell
adni az indítványozónak, hogy a hiányosságokat pótolja [Abtv. 55. § (3) bekezdés, Ügyrend 25. § (4) bekezdés,
33. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés]. Ezek a szabályok lényegesek abból a szempontból, hogy az alkot-
mányjogi panaszt benyújtó, Alaptörvényben biztosított jogában sérelmet szenvedett személy vagy szervezet
egy kiküszöbölhető formai hiányosság miatt ne essen el végleg az alkotmányos jogvédelem lehetőségétől
(ugyanis jellemzően a határidő lejárta miatt a visszautasítást követően nem lesz módja új alkotmányjogi panaszt
benyújtani).
- [150] Álláspontom szerint tehát egy indítványnak a fentiek szerinti hiánypótlás nélküli visszautasítását főszabályként
nem lehet elfogadni; az Alkotmánybíróságnak pedig különösen is ügyelnie kell arra, hogy az ilyen eljárás – sem
figyelmetlenségből, sem kényelmi szempontból – véletlenül se váljon gyakorlattá.
- [151] A jelen ügyben az adott indítványozót érintő visszautasítás kérdésében a nemleges szavazástól kivételesen
azért tudtam eltekinteni, mert a törvényi szabályoknak a többi (BEVA tag és magánszemély) indítványozó alkot-
mányjogi panasza alapján történő megsemmisítése – a többi BEVA taghoz hasonlóan – a visszautasított indít-
ványozó jogsérelmének elhárítására is alkalmas. Hangsúlyozom, ha ilyen kivételes körülmény áll fenn, amely
esetleg elfogadhatóvá teszi a hiánypótlás nélküli visszautasítást, akkor azt álláspontom szerint a döntés indoko-
lásában világosan alá kell támasztani. Ezt most a jelen párhuzamos indokolás végzi el.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Stumpf István
alkotmánybíró helyett

- [152] A párhuzamos indokolás 1. pontjához – a más jellegű állami beavatkozásra utalást kivéve – csatlakozom.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István alkotmánybíró különvéleménye

- [153] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjaival, mert álláspontom szerint a Tv. és a Tv.-t
támadó alkotmányjogi panaszok nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket, és nem
tekinthetők súlyos alapjogi problémának sem.
- [154] A Tv. 1. § (1) és (2) bekezdéseinek vizsgálatát illetően osztom a többségi határozat kiindulópontját, miszerint
jelen ügyben az állam nem jogi igényeket teljesít, hanem méltányosságból juttat javakat kedvezményezettek-
nek, nevezetesen egy adott cégcsoport meghatározott ügyleteiből tömegesen kárt szenvedett ügyfeleinek.
A kárrendezés ennek megfelelően *ex gratia* jellegű juttatás, melyet Alaptörvényben biztosított jog nem véd, és
melyre alanyi jogot senki nem alapíthat, vagyis ilyen juttatást kikényszeríteni nem lehet. Következtetésem sze-

rint így a törvényhozó nagy szabadságot élvez a kárrendezés részletszabályainak, így többek között terjedelmének, időbeli ütemezésének, valamint módjának kialakításakor. A Tv. 1. §-a a kárrendezést a Quaestor csoport egyik tagja által kibocsátott, vagy ilyenként megjelölt, és a csoport egy másik tagja által értékesített kötvények befektetői (vásárlói) számára biztosítja, függetlenül attól, hogy a jogügylet érvényesen létrejött-e, illetve teljességbe ment-e. Éppen ezért, eltérően a többségi határozat álláspontjától, értelmezésem szerint az *ex gratia* jellegű juttatás tekintetében a Tv. 1. §-a határozza meg az azonos, vagyis homogén csoportba tartozó (egymással összehasonlítható helyzetben lévő) jogalanyokat. Ebből következően, álláspontom szerint a hátrányos megkülönböztetés tilalmára alapított, a juttatás személyi körének bővítését célzó indítványok nem megalapozottak.

- [155] A Tv. 4. § (5)–(9) bekezdései, a 6. § *d*) pontja és a 13. §-a a kárrendezés módjáról szólnak, amelynek értelmében a kárrendezésre szánt pénzügyi szektor szereplői állami visszafizetés kötelezettsége mellett megelőlegezik, vagyis egyfajta kölcsönt nyújtanak. Nem osztom a többségi határozat legfőbb aggályát, miszerint e jogszabályi rendelkezések azért sértik a pénzügyi szektor szereplőinek tulajdonhoz való jogát, mert a visszafizetés garanciái hiányoznak (vö. többségi határozat, Indokolás [112]–[115]). E szabályok megítélésekor kiindulópontom, hogy a kárrendezést végső soron az állam viseli, annak jóhiszemű teljesítését pedig vélelem illeti meg. A visszafizetés garanciáinak kérdése így közvetlenül nem érinti a pénzügyi szektor szereplőinek tulajdonhoz való jogát. A garanciák bővítése emellett a Tv. rendelkezéseit megőrző, enyhébb jogkövetkezmény, így mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításával is elérhető lehetett volna.
- [156] Összegezve álláspontomat, az indítványokban előadott sérelmeket elsődlegesen azért nem tekintem alapjogi és egyúttal alkotmányjogi kérdéseknek, mert az *ex gratia* jellegű kárrendezést érintő juttatások kialakításakor a törvényhozót széles mérlegelési lehetőség illeti meg.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [157] Egyetértek annak megállapításával, hogy a Tv. részben alaptörvény-ellenes. A határozat indokolása alapján azonban – álláspontom szerint – a rendelkező rész 1. és 2. pontjában foglalt rendelkezések megsemmisítése helyett a határozatnak mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességét kellett volna kimondania, az Alaptörvény XIII. cikkén alapuló tulajdonhoz való jog korlátozására tekintettel, annak aránytalansága miatt.

I.

- [158] A Tv. 1. §-ának megsemmisítése egyúttal e jogszabály személyi és tárgyi hatályának megsemmisítését is eredményezi, a törvény teljes egészében kiürül és alkalmazhatatlanná válik.
- [159] 1. E megállapítással kapcsolatban mindenekelőtt felvethető, hogy a rendelkező rész nincs összhangban a határozat indokolásának olyan lényegi és meghatározó elemeivel, amelyek szerint a kárrendezés közérdek által indokolt tulajdonkorlátozás és méltányossági alapú, *ex gratia* jellegű kedvezmény, illetőleg megoldás (vö. Indokolás [47]–[53] és [112]–[115]).
- [160] A határozat indokolásának ezen elemei az eljárás során vitatottak voltak. A magam részéről az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából vett példák alapján azokat összességében elfogadhatónak tartom. Következésképpen, feltéve, hogy a törvény tekintetében akár a hátrányos megkülönböztetés tilalmának, akár a tulajdonjog sérelme megállapítható, számomra indokoltabbnak tűnik az adott jogszabályhelyek megsemmisítése helyett a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítása.
- [161] A fenti összefüggésben kizárólag a teljesség érdekében jegyzem meg, hogy a jelen esetben az Alkotmánybíróság olyan *lex imperfecta* jellegű törvényt vizsgált és tett a gyakorlatban alkalmazhatatlanná, amelynek tisztán elméletileg nézve a jogszabály teljes megsemmisítése, vagy – ezzel éppenséggel teljes ellentétben – az indítványok visszautasítása is következménye lehetett volna. Előbbire nem volt többségi akarat, utóbbi, az aktuális érintettség feltételei fennállása vizsgálatát pedig a testület mellőzte. Az eset összes méltányolandó körülmé-

nyeire, így különösen az Alkotmánybíróság, illetőleg az alkotmányjogi panasz funkcióira tekintettel ugyanis a többségi akarat a hátrányos megkülönböztetés, illetőleg a tulajdon-korlátozás tilalma alkotmányjogi vizsgálata mellett foglalt állást.

- [162] 2. Önmagában a Tv. 1. §-ának a diszkriminációra alapított megsemmisítését illetően álláspontomat azzal a megállapítással szemben fogalmazom meg, hogy az e tekintetben kizárólag a magánszemélyek indítványainak helyt adó határozatnak az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozó döntés indokolása szerint „a jogalkotó nem kezelte azonos módon az összehasonlítható helyzetben lévő károsultakat – nem elégtí ki a hátrányos megkülönböztetés tilalmának alkotmányos követelményét”. (Indokolás [81])
- [163] Véleményem szerint, ha elfogadjuk azt, hogy a jelen esetben olyan *ex gratia* jellegű megoldásról van szó, amely ráadásul részletesen indokolt közérdekből történik és a kárrendezésre sem a jelen ügyben, sem más hasonló esetben nem létezik alanyi jogosultság úgy – a *Varga Zs. András* alkotmánybíró különvéleményében foglalt állásponttal egyezően – leszögezhető: „a megkülönböztetés és annak ésszerű alapja kizárólag a Tv. hatálya alá tartozók tekintetében lett volna vizsgálható”. Következésképpen álláspontom szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme nem áll fenn, a Tv. 1. §-ának megsemmisítése ezen a címen megalapozatlan.

II.

- [164] A Tv. 4. § (5)–(9) bekezdése, 6. § *d)* pontja és 13. §-a alaptörvény-ellenességének megállapításával egyetértek, mivel a törvény nem szabályozta, hogy az előfizetésre kötelezett BEVA tagok hogyan és milyen feltételek mellett kapják vissza befizetéseiket. (Utóbbi rendelkezés esetében elismerésem nem vonatkozik a magánbefektetők indítványainak az erre a jogszabályhelyre vonatkozó érveire.)
- [165] A tulajdon korlátozásának az aránytalansága szerintem is fennáll, kétséges, hogy kellő garancia-e annak kimondása, miszerint a kártalanítást végső soron az állam viseli. Az állami kezességvállalás ugyanis csak a kötvényki-bocsátáshoz és az áthidaló kölcsönhöz kapcsolódik a törvény 4. § (4) bekezdése szerint.
- [166] A jogkövetkezmények szempontjából ugyanakkor figyelembe kellett volna venni a megállapított közérdekre tekintettel a Tpt. 222. § (7) bekezdésében foglalt, a BEVA tagokat terhelő azon rendkívüli befizetési kötelezettség elrendelhetőségét is, amelynek címzettje az Alap igazgatósága.
- [167] Összességében tehát az a véleményem, hogy elegendő lett volna, ha az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt állapít meg mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet és megfelelő határidő kitűzésével felhívja a jogalkotót annak kiküszöbölésére.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [168] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. pontjával és az ahhoz fűzött indokolással a következők miatt.
- [169] Az Alaptörvény 24. cikke (2) bekezdésének *c)* és *d)* pontja – és ezzel összhangban – az Abtv. 26. § (1) és (2) bekezdése, valamint 27. §-a egyértelművé teszi, hogy az alkotmányjogi panasz intézménye az egyedi ügyben hozott alaptörvény-ellenes bírói döntés felülvizsgálatára, továbbá –, ha az Alaptörvényben biztosított jog sérelme bírói döntés nélkül, valamely jogszabály alkalmazása, vagy hatályosulása folytán közvetlenül következett be –, úgy a sérelmet okozó jogszabály felülvizsgálatára szolgál. Mindebből az következik, hogy – egyéb feltételek fennállása mellett – bármely alkotmányjogi panasz befogadásának és érdemi vizsgálatának elengedhetetlen feltétele az egyedi érintettség és a bekövetkezett jogsérelem.
- [170] Az Alkotmánybíróság gyakorlata eddig következetes volt abban, hogy – különösen az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz esetében – kiemelt figyelmet fordított a személyes, közvetlen és aktuális érintettség vizsgálatára. Erre hivatkozott {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]} és ezt a gyakorlatot is követte az Alkotmánybíróság például a szövetségi hitelintézetek integrációjával kapcsolatos alkotmányossági eljárása

során {20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [43]}, úgyszintén erre hivatkozott a pedagógusi életpálya ügyében hozott döntésénél is {3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [14]–[16]}.

- [171] Jelen ügyben a határozat indokolása III.2.2.5. pontja (Indokolás [52]) az indítványozó magánszemélyek érintettségét illetően a következő megállapítást tette: „Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy egy adott, valamely előnyt juttató jogszabály személyi hatályával összefüggésben a hátrányos megkülönböztetés sérelmét az a homogén csoportba tartozó jogalany is állíthatja, akire az adott jogszabály hatálya csak közvetve terjed ki.”
- [172] Megítélésem szerint ezzel a döntéssel az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszok esetében az absztrakt utólagos normakontroll irányába mozdult el, ami az Alaptörvény 24. cikk c) és e) pontja szerinti – elkülönített – hatáskörökből semmiképpen sem vezethető le.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

- [173] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [174] Nem tudom támogatni a rendelkező rész 1. pontjában a vizsgált Tv. 1. §-ának megsemmisítését, de a 2. pontban meghatározott további megsemmisítéseket igen. Az 1. § megsemmisítése a határozatban ugyanis nem az Alaptörvényen nyugszik, hanem a korábbi alkotmánybírói többség által létrehozott és abba „beleolvasott” normatív formulán, az „általános egyenlőségi jogon”. Az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdése a törvény előtti egyenlőséghez való jogot rögzíti, mely a nyilvánvaló történelmi tények tanúsága szerint az emberek származási, vallási stb. szerinti különbségek szerinti szabályozását tiltotta. Az Alaptörvény ennek a felvilágosodás során kialakult elvnek a rögzítése után a cikk (2) bekezdésében az időközben fontossá vált további személyiségi alaptulajdonságok szerinti megkülönböztetésekkel kitérítve adja meg a törvény előtti egyenlőségből eredő pontos tartalmat a diszkrimináció tilalmához. Továbbá e tilalmat nem az egész jogrendszer tekintetében mondja ki, hanem tiszta nyelvi értelemmel rögzítve csak az alapvető jogok szempontjából. Ehhez képest a jelen határozat – követve a korábbi alkotmánybírói többség döntéseit – félresöpri az alaptörvényi rendelkezést, és e helyett a korábbi alkotmánybírói határozatokra alapozva semmisíti meg a vizsgált Tv. 1. §-át.
- [175] A mindenkori országgyűlési többség tetszőleges különbségtételeket fogalmazhat meg az új és új törvényeiben, míg azok az Alaptörvény által meghúzott kereteket, jelen esetben a XV. cikk (2) bekezdésében felsorolt tulajdonságok vonatkozásában az alapvető jogok szempontjából nem sértik a diszkrimináció tilalmát. A Quaestor károsultak és a többi károsult csoport közötti különbségtétel nem sérti ezeket, így az Alkotmánybíróság nem emelhet kifogást e személyi kör törvény általi privilegizált kezelésével szemben. A törvényhozói többség megtehetette ezt, ám azt nem, hogy a pénzügyi intézeteket kényszerkölcsönrel terhelje meg ezen új állami kötelezettségvállalás anyagi háttéréként. Ezért támogatom a többi javasolt megsemmisítést, mert ezek valóban sértik a pénzügyi intézetek Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való jogát. Az állam az általa vállalt kártalanítási kötelezettség pénzügyi alapját alkotmányosan csak saját eszközei terhére teremthette volna meg.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró különvéleménye

- [176] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1–3. pontjaival, következésképpen azok indokolásával sem.
- [177] 1. A határozat a Tv. 1. §-át az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme, a Quaestor károsultak és más károsult befektetők közötti különbségtétel tárgyilagossá mérlegelés szerinti ésszerű okának hiánya miatt; a 4. § (5)–(9) bekezdését, a 6. § d) pontját és a 13. §-át pedig az elérni kívánt cél (a károsultak kárrendezése és közvetve a pénzügyi szektor stabilitásához való hozzájárulás, az ügyfeleknek a szektor megbízható működésébe vetett bizalom helyreállítása) fontossága és az ehhez a Tv-ben megállapított tulajdonkorlátozás súlya közötti aránytalanság, következésképpen a XIII. cikk megsértése miatt semmisítette meg.
- [178] Mindkét megsemmisítési indok tekintetében a legfontosabb érvnek – egyben a Tv. megítéléséhez vezető kiinduló alapnak – azt tartom, hogy a Tv. szerinti „kártalanításra egyetlen befektetőnek sincs alanyi joga” (Indokolás [77]), a Tv. megalkotása pedig méltányosságból történt, az nem volt kötelezettsége a jogalkotónak (Indokolás [103]–[111]).
- [179] 2. Alkotmányos alapjog, sőt törvényben vagy más jogszabályban biztosított alanyi jog hiányában, amikor a Tv. megalkotása nem volt kötelezettsége a jogalkotónak, alaptörvény-ellenes diszkrimináció a Tv. által kedvezményezetttek és más károsultak között nem vethető fel, az fogalmilag kizárt. A megkülönböztetés és annak ésszerű alapja tehát kizárólag a törvény hatálya alá tartozók tekintetében lett volna vizsgálható, mivel számukra viszont éppen a Tv. biztosít alanyi jogot. A jogalkotó mozgásterét tehát ebben a tekintetben szinte korlátlan, végső soron kizárólag a minden ésszerű alapot nélkülöző önkényes döntés – N.N. kap, X.Y. pedig személyében rejlő okra tekintettel nem kap kártalanítást – lenne alaptörvény-ellenes.
- [180] A határozat érvelése szerint a jogalkotó csak akkor biztosíthatna *ex gratia* kártalanítást valamely szolgáltató károsult befektetőinek, ha a jövőre nézve is biztosítana hasonló kedvezményt a még nem is ismert károsultak számára (de felvethető ugyanez a közelebbi vagy távolabbi múlt tekintetében is). Ilyen követelmény nem következik az Alaptörvény egyetlen rendelkezéséből sem, ezért a Tv. 1. §-ának megsemmisítésére nincs kellő indok. Sőt, ebben az esetben a magánszemély indítványozók érintettsége sem állapítható meg.
- [181] Ugyanerre a következtetésre kell jutnunk akkor is, ha a diszkrimináció elvi lehetőségét a Tv. megalkotását követően kialakult helyzetre vonatkozóan elfogadjuk. Mivel ekkor sem alkotmányos alapjog, hanem a Tv.-ben biztosított alanyi jog diszkriminatív volta a vizsgálat tárgya, csak a megkülönböztetés ésszerűsége vizsgálható. A Tv. javaslatának a határozatban idézett indokolása pedig a Quaestor károsultak és más befektetők közötti különbségtételnek ésszerű indokát adja.
- [182] A határozatban szereplő kiegészítés ellenére, mely szerint a Tv. 1. §-ának a megsemmisítése nem jelenti azt, hogy a Quaestor károsultak kárrendezése önmagában alaptörvény-ellenes lenne, a határozat gondolatmenete szerint valójában a Quaestor károsultak, vagy bármely más hasonló csoport önállóan sem most, sem máskor nem kártalanítható.
- [183] 3. A határozatnak abból a megfontolásából, hogy a Tv. megalkotására nem volt jogalkotói kötelezettség, nem következik, hogy az Országgyűlés ne alkothatta volna meg. Nincs olyan szabály az Alaptörvényben, amely a törvényalkotást csak előzetes kötelezettség esetén tenné lehetővé. Éppen ellenkezőleg, az Országgyűlés, a Kormány és helyi közügyben az önkormányzatok mint a kormányzás letéteményesei jogosultak az általuk indokoltnak tartott esetekben, végső soron politikai megfontolás alapján, politikai felelősségük mellett jogalkotásra.
- [184] A szóban forgó esetben az Országgyűlés ezzel a felhatalmazásával élve döntött a Quaestor károsultak kártalanításáról, amikor megalkotta a Tv.-t. A kártalanítás nyilvánvalóan költséget jelent, amelynek finanszírozásáról az Országgyűlésnek döntenie kellett. A költségek finanszírozása mindenképpen azzal járt, hogy ezeket a költségeket a károsultak, illetve a befektetéseket kezelő jogi személyekhez képest más, külső szereplők viselik. Az Országgyűlés dönthetett volna úgy, hogy a központi költségvetésből finanszírozza a kártalanítást, ami azt jelentette volna, hogy az összes adózó között osztja el (teríti szét) a költségeket. Ez a megoldás is megfelelhett volna az Alaptörvénynek.
- [185] Az Országgyűlés azonban azt a megoldást választotta, hogy nem az adófizetők között, hanem a versenytársak, a befektetések természetéből adódóan befizetésre eleve képesebbek között osztja el – átmeneti időre – a költségeket a Magyar Nemzeti Bank (azaz közpénz terhére végzett) részleges előfinanszírozása (kölcsön) mellett.

Formailag nem, tartalmát tekintve – közjogi kötelezettségként – mégis közteher formájában oldotta meg a jogalkotó a finanszírozást. Ez a megoldás már csak azért sem tekinthető alaptörvény-ellenesnek, mert ha az lenne, akkor minden BEVA-befizetést ilyennek kellene minősíteni. A BEVA tagok forrásainak (vagyonának) korlátozása természetesen érinti a tulajdonhoz való jogukat, de ez a korlátozás – a közteher jelleg miatt – eleve nem ellentétes az Alaptörvénnyel.

[186] Másik kérdés, hogy a befizetési kötelezettség mértéke arányos-e, de erre vonatkozóan a határozat nem tartalmaz indokolást. A károsultak kártalanításához szükséges összeget nem meghaladó befizetési kötelezettség valószínűleg alapos vizsgálat esetén sem lenne aránytalannak tekinthető.

[187] 4. Az indítványok kifogásolják a felkészülési idő hiányát is. Ezzel összefüggésben a határozat úgy foglal állást, hogy az előlegfizetési kötelezettség, amely jelentős is lehet, különösen sérelmessé válhat az érintetteknek, mivel olyan rendkívüli, törvény által előírt fizetési kötelezettségként jelentkezik, amellyel nem számolhattak a gyakorlatukban megszokott pénzügyi év megtervezésekor. Ezt a körülményt nem lehet a Tv. 4. § (4) bekezdésének figyelembe vétele nélkül értékelni, amely szerint a Quaestor Károsultak Kárrendezési Alapja állami kezességvállalás mellett áthidaló kölcsönt vehet fel a Magyar Nemzeti Banktól. A rendkívüli befizetés előre nem látható terheit tehát a Tv. jelentősen csökkenti azáltal, hogy abban az érintettek mellett az állam és a Magyar Nemzeti Bank is szerepet kap. Az áthidaló kölcsön a felkészülési idő rövidegét – amit a Tv.-t szükségessé tevő azonnali körülmények önmagukban is indokolnak – megfelelően ellensúlyozza.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

[188] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1635/2015.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2015. évi 177. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3226/2015. (XI. 23.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.488/2013/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben – elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.488/2013/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt egyebekben visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.488/2013/9. számú ítélete ellen az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványra okot adó konkrét ügyben, társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránt indult perben a bíróság a felperes indítványozó keresetét elutasította. Az ítélet értelmében a felperes 2010. január 29-én személyesen nyújtotta be az előrehozott öregségi nyugdíj iránti kérelmét az alperes hatóságnál, az ellátás megállapítását 2010. február 1. napjától kérte. Nyilatkozott, hogy keresőtevékenységet ettől az időponttól kezdve nem folytat és biztosított jogviszonyban nem áll. Az illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóság a 2010. március 23-án kelt határozatával 2010. február 1. napjától kezdődően előrehozott öregségi nyugdíjat állapított meg a felperes részére. A határozat indokolása részletes tájékoztatást adott az ellátás megállapítása és folyósítása feltételeiről. A felperes 2011. december 2. napján nyugellátásának kiegészítését kérte, arra hivatkozott, hogy 2010. február 1-től 2010. május 31-ig tartó időszakban folytatott keresőtevékenységet folytatott. A biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyról való tudomást szerzést követően az igazgatási szerv az öregségi nyugellátás megállapítása tárgyában hozott határozatát 2012. június 5-én kelt határozatában visszavonta, így a felperes részére jogalap nélkül kifizetett ellátás keletkezett, amelynek visszaköveteléséről a határozat szerint az igazgatóság külön határozatban dönt. A felperes a visszavonó határozatot keresettel támadta meg, a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2.M.480/2012/5. számú jogerős ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [2] Az 1950-ben született felperes részére 2012. február 1. napjától jogszerűen járó nyugellátást állapítottak meg. Az igazgatási szerv 2013. július 10-én kelt határozatával – előrehozott öregségi nyugellátás jogalap nélkül történt felvétele jogcímen – 2 422 950 forint visszafizetésére kötelezte a felperest, a határozatot az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság Hatósági Főosztálya helybenhagyta. A hatóságok megállapították a téves adatszolgáltatást nyújtó foglalkoztató szerv felelősségét is, a felperes felelősségét 60%-ban, a foglalkoztatót 40%-ban határozták meg. A felperes keresetet nyújtott be a határozat ellen, a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.488/2013/9. számú ítélete a keresetet elutasította.

- [3] 2. Az indítványozó szerint a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság fenti ítélete azért sérti az Alaptörvényben rögzített Alapvetés B) cikk (1) bekezdését (jogállami klauzula), a Szabadság és Felelősség I. cikk (1)–(3) bekezdését (alapvető jogok tiszteletben tartása), a XIII. cikk (1) bekezdését (a tulajdon védelméhez való jog), a XXIV. cikk (1) bekezdését (tisztesseges hatósági eljáráshoz való jog), valamint a XXVIII. Cikk (1) bekezdését (tisztesseges bírósági tárgyaláshoz való jog), mert olyan alapvető eljárási és anyagi jogszabályokat sért, amelyek az ítéletet érdemben befolyásolták. Az indítványozó ebben a körben hivatkozott a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló a 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.), valamint a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) számos rendelkezésére, amelyekkel mind a visszafizetésre kötelező határozat, mind pedig a felülvizsgálatáról szóló bírósági ítélet ellentétes. Álláspontja szerint a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete azért nincs összhangban a fentebb felhívott alaptörvényi szabályokkal és az azokkal kapcsolatos törvényi rendelkezésekkel, mert a perben rendelkezésre álló tényekből, és a rendelkezésre álló okiratokból azt a téves következtetést vonta le, hogy a Megyei Kormányhivatal Nyugdíjbiztosítási Igazgatósága a visszafizetésre kötelező határozatát a reá irányadó anyagi és eljárási jogszabályok betartásával hozta meg. A bíróság tévedett abban, hogy a jogalap nélkül felvett összegek kiszámításánál nem kellett vizsgálnia azt, hogy a felperes 2010. június 1. napján nem állt társadalombiztosítási jogviszonyban, és ezen időponttól kezdődően jogosult volt a korábban megállapított előrehozott öregségi nyugdíjra. A sérelmezett bírósági döntés azért ellentétes a XVIII. cikkben megfogalmazott pártatlan bíróság tisztesseges eljárásához fűződő alapvető joggal, mert veszélyezteti a jogbiztonság követelményét. Az eljáró bíróság sérelmezett ítélete a döntésre kihatóan téves jogértelmezésen alapult. A támadott ítélet azért sérti a tulajdonhoz való alkotmányos jogot, mert a rendelkezésre álló bizonyíték ellenére elutasította a visszafizetésre kötelező határozat felülvizsgálata iránti keresetet, és így lehetővé tette azt, hogy olyan összeg visszafizetésére is kötelezzék, amelynek felvételére 2010. június 1. napjától a felperes jogosult lett volna. Előadta, hogy a Pp. és a Ket. szakaszaira azért hivatkozott, mert ezek megsértésével, illetve figyelmen kívül hagyásával is sérült a pártatlan bíróság és hatóság tisztesseges eljárásához való alapvető joga, amely a jogbiztonság sérelmén keresztül a jogállamiság követelményét is sérti.
- [4] Az alkotmányjogi panasz kiegészítésében az Alaptörvény XV. cikke (törvény előtti egyenlőség) és XIX. cikke (szociális biztonság nyújtása) sérelmét is állította. Kifejtette, hogy az Alaptörvény a B) cikk (1) bekezdését és az I. cikket azért sérti a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság támadott ítélete, mert nem vizsgálta a konkrét ügyre vonatkozó anyagi és eljárási szabályok betartását. Vizsgálata arra szorítkozott; hogy a felperes a nyugellátást jogalap nélkül vette-e fel, és a nyugellátást megállapító határozat meghozatalakor munkaviszonyban állt-e, valamint a visszafizetési kötelezettség elrendelése a felróhatóság figyelembe vételével történt-e.
- [5] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az „Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése azonban lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesszen a testület elé.
- [6] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. A panaszos megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], valamint az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. A panaszos – a tulajdonhoz való jog sérelmével összefüggésben – indokát adta az eljárás megindításának, kifejtette az Alaptörvényben foglalt és az indítványban felhívott jogok sérelmének a lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], indokolta továbbá azt is, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény általa felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. A panaszos kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

II.

[7] 1. Az Alaptörvény:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XIX. cikk (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[8] 2. A Tny-nek a bírói döntésben alkalmazott, időközben részben hatályát veszített rendelkezései:

„18/A. § (6) Nem jogosult előrehozott öregségi nyugdíjra és csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra a) az a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló közösségi rendelet hatálya alá tartozó személy, aki EGT-államban, [...]

– az igénylő nyilatkozata, illetve az ügyben hatáskörrel rendelkező külföldi szerv adatszolgáltatása alapján – azon a napon, amelytől kezdődően az előrehozott öregségi nyugdíjat, illetve a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjat megállapítják, a Tbj. 5. § (1) bekezdés a)–b) és e)–g) pontja szerinti biztosítással járó jogviszonynak megfelelő jogviszonyban áll.”

„18/B. § [...]

a) az a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló közösségi rendelet hatálya alá tartozó személy, aki EGT-államban, [...]

– az igénylő nyilatkozata, illetve az ügyben hatáskörrel rendelkező külföldi szerv adatszolgáltatása alapján – azon a napon, amelytől kezdődően az előrehozott öregségi nyugdíjat megállapítják, a Tbj. 5. § (1) bekezdés a)–b) és e)–g) pontja szerinti biztosítással járó jogviszonynak megfelelő jogviszonyban áll. [...]

„84. § (1) Az, aki nyugellátást jogalap nélkül vett fel, köteles azt visszafizetni, ha erre a felvételtől számított kilencven napon belül írásban kötelezték.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott idő elteltével a jogalap nélkül felvett nyugellátást attól lehet visszakövetelni, akinek a nyugellátás felvétele felróható.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott idő elteltével felróhatóság hiányában is vissza kell fizetni a bírósági ítélet alapján folyósított nyugellátást, ha a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálat keretében úgy dönt, hogy a nyugellátás megállapítása nem volt jogszerű.

85. § (1) A foglalkoztató és egyéb szerv köteles megtéríteni a jogalap nélkül felvett nyugellátást, ha a nyugellátás jogalap nélküli megállapítása, illetőleg folyósítása az ő mulasztásának vagy a valóságtól eltérő adatszolgáltatásának a következménye, és a nyugellátást a 84. § alapján visszakövetelni nem lehet.

(2) Ha nyugellátás jogalap nélküli megállapításáért, illetőleg felvételéért a foglalkoztatót vagy egyéb szervet és a nyugellátásban részesülőt is felelősség terheli, a jogalap nélkül felvett nyugellátást közrehatásuk arányában kötelesek megtéríteni, illetőleg visszafizetni. Ha a közrehatások aránya nem állapítható meg, a felelősöket egyetemlegesen kell megtérítésre, illetőleg visszafizetésre kötelezni.”

III.

- [9] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [10] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a bírói döntés ellentétes-e az Alaptörvényben biztosított tulajdonhoz való joggal.
- [11] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz. A tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [12] Ebből következik, hogy a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény XIII. cikke. Ezt erősítette meg a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat (Indokolás [39]) is, amely rámutatott, hogy a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatások esetében továbbra is fennáll az alkotmányos tulajdonvédelem.
- [13] A jelen esetben azonban éppen az kérdéses, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben korábban tulajdonként megszerzett vagyoni értékű jogról van-e szó. Az előrehozott öregségi nyugdíj megállapításának és folyósításának törvényben rögzített feltételei [társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 18/A. § (1) bekezdés *b*) pontja, 18/B. § (5) bekezdés] vannak. A jogalap nélkül felvett ellátás következményeit a Tny. és a végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tny. R.) szabályozza (Tny. 84. §, Tny. R. 80. §).
- [14] A konkrét ügyben mindkét eljárás hatóság és a bíróság azt állapította meg, hogy meghatározott időszakban ezek a jogosultsági feltételek nem teljesültek. Az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem a meglévő tulajdonra vonatkozik, a tulajdonhoz való jog nem biztosít jogot a tulajdonszerzésre {3021/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az, hogy az előrehozott öregségi nyugdíj feltételektől függ, a törvényből és a hatóság határozatából is megismerhető volt. Az indítványozó által felhozott összefüggésben és érvek alapján ezért a tulajdonhoz való jog és a bírói döntés között alkotmányos összefüggés nem mutatható ki.
- [15] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [16] 2. Az alkotmányjogi panasz feltétele, hogy olyan – alkotmányossági – kifogást tartalmazzon, amely a bírói döntést érdemben befolyásolhatta (Abtv. 29. §). Az Alkotmánybíróság e feltétellel összefüggésben arra emlékeztet, hogy a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak.

- [17] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [19] A jelen esetben ilyen, szakjogi és kizárólag törvényértelmezési kérdés az, hogy az előrehozott öregségi nyugdíj törvényi feltételei mely időszakban nem álltak fenn. Mindezekre figyelemmel a panasznak azokkal a további felvetéseivel, amelyek a Pp. és a Ket. egyes szabályainak megsértését, és ezen keresztül az Alaptörvény további rendelkezései sérelmét állították, az Alkotmánybíróságnak nem kellett foglalkoznia; a panaszt ebben a részében visszautasította [Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja].

Budapest, 2015. november 10.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1504/2015.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3227/2015. (XI. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.27.390/2014/22. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély 2015. július 8-án az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.27.390/2014/22. számú ítélete alaptörvény-ellenes-

ségének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével.

- [2] 2. Az indítványozó 2007. augusztus 29-én ingatlan-adásvételi szerződést kötött, melyben – 2007. augusztus 31-i hatállyal, a földhivatali bejegyzés napjával – megszerezte egy nagymarosi telekingatlan haszonélvezeti jogát. Vác város jegyzője mint elsőfokú adóhatóság 2013. július 8-án meghozott, 11/13-3/2013. számú határozatával kivetéses adómegállapítással a 2008–2011. évekre adóhiányként összesen 157 696 Ft telekadót, valamint 47 310 Ft adóbírságot állapított meg az indítványozó terhére. A határozattal szemben a panaszos fellebbezett, melyet a Pest Megyei Kormányhivatal PEB/040/2864-20/2013. számú határozatával elutasított. E határozattal szemben a panaszos keresetet nyújtott be a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, kérve annak hatályon kívül helyezését. Érvéle szerint az első- és a másodfokú adóhatóság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a panaszos a telekadó alanyának minősül, mivel az az ingatlan, amelyre nézve haszonélvezete keletkezett, nincs belterületként nyilvántartva, a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) értelmében azonban telekadó-fizetési kötelezettség csak belterületi telekingatlanon áll fenn. Az ingatlan-nyilvántartásban ugyan az ingatlan már az adásvétel időpontjában belterületiként volt feltüntetve, azonban az indítványozó érvelése szerint a közigazgatási szervek nem tudtak olyan, az ingatlan belterületté minősítésének tényét és időpontját rögzítő önkormányzati határozatot és iktatókönyvi bejegyzést, valamint a felperes jogelődje vonatkozásában az adókötelezettség keletkezésének tényét és „éve/dátuma” adatot rögzítő önkormányzati határozatot, illetve annak iktatókönyvi bejegyzését felmutatni, amelyekkel a belterületté minősítés mint közigazgatási aktus tényének és idejének bizonyítása lehetséges. Kérte a korábbi tulajdonosok tanúkenti meghallgatását, akik szerinte alkalmasak azon tény bizonyítására, hogy az adóhatóság az adásvételt megelőzően a korábbi tulajdonosok terhére soha nem állapított meg telekadó-fizetési kötelezettséget, így véleménye szerint ilyen pusztán az adásvétellel sem keletkezhett.
- [3] A bíróság a felperes indítványozó keresetét elutasította. Az ítéleti indokolás szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 195. § (1) bekezdése értelmében a közokirat olyan okirat, amelyet bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv ügykörén belül állított ki, és amely (egyebek mellett) teljesen bizonyítja az okirattal tanúsított tények és adatok valóságát, a 195. § (7) bekezdése alapján pedig a közokiratot az ellenkező bizonyításáig valódinak kell tekinteni. Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 5. § (1) bekezdése értelmében az ingatlan-nyilvántartás közhiteles nyilvántartás, (2) bekezdése alapján pedig az ellenkező bizonyításáig az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett ingatlanadról vélelmezni kell, hogy az fennáll. Mivel az ingatlan fekvését (belterület, külterület megjelölése) az ingatlan-nyilvántartásnak az Inytv. 14. § a) pontja alapján kötelezően tartalmaznia kell, ezért a tulajdoni lapon szereplő megjelölést az ellenkező bizonyításáig hitelesnek kell tekinteni. A bíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy a kérdéses ingatlan tulajdoni lapja tartalmazza, és már az adásvétel időpontjában is tartalmazta a belterületi megjelölést, ezt cáfoló bizonyítékot pedig a felperes nem terjesztett elő. A bíróság szerint a felperes adófizetési kötelezettsége szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a korábbi tulajdonosok fizettek-e adót, ezért az ő tanúkenti meghallgatásukat mellőzte, és annak sincs jelentősége, hogy a belterületté minősítés mikor történt meg. Úgyszintén nem értékelhető a felperes javára az a körülmény sem, hogy az adásvételi szerződésben nem szerepelt a belterületi megjelölés, mert ennek legfeljebb a felek egymás közti polgári jogi jogviszonyában lehet jelentősége, az adóigazgatási eljárásban nem. Mivel a felperes már az adásvételi szerződés megkötése előtt tudhatott arról, hogy az ingatlan belterületi megjelölésű, hiszen a tulajdoni lap nyilvános, így az adóhiány és az adóbírság megállapítása jogszerű volt. Minderre tekintettel a bíróság a felperes keresetét elutasította.
- [4] 3. A felperes e bírósági ítélet ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybírósághoz. Véleménye szerint az ítélet ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével; mindezekre tekintettel kérte az ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. A panaszindítványban és annak a főtítkári hiánypótlási felhívást követő kiegészítésében a panaszos a következőkre hivatkozott. Véleménye szerint az ítélet sérti az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében biztosított közérdekű adatok megismeréséhez való jogot, mert az érintett ingatlan belterületté történő minősítéséről nem maradt közokirat, és a bíróság a bizonyítás során annak feltalálására kísérletet sem tett, az erre vonatkozó bizonyítási indítványt elutasította. Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekez-

désében foglalt diszkriminációtilalmat, valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot azért sérti az ítélet, mert az „adóztatási diszkriminációt” valósított meg azzal, hogy míg a korábbi tulajdonosok terhére az adóhatóság nem állapított meg adófizetési kötelezettséget, az adásvételi szerződéssel haszonélvezővé vált felperes terhére igen. Az pedig, hogy a bíróság nem szerezte be azon közokiratokat, amelyek a belterületté minősítés aktusának tényét és idejét bizonyítanák, a tisztességes bírósági tárgyaláshoz fűződő, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által védett jogot sérti.

- [5] 4. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz alkalmas-e az érdemi elbírálásra, azaz megfelel-e befogadási feltételeknek. Ennek alapján a következő megállapításokra jutott. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírósági döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvénynek az indítványozó véleménye szerint megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pont].
- [6] Nem fogadható be azonban a panasz, ha az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó [Abtv. 29. §]. Jelen esetben megállapítható, hogy az indítványozó a bíróság ténymegállapítási tevékenységét támadja, érvelése pedig részben az ítélet tartalmi kritikáját, részben az ítélet jogi következtetései alapjául szolgáló bizonyításfelvétellel kapcsolatos kritikát foglalja magában; a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése azonban a bíróságok, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés.
- [7] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.27.390/2014/22. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. november 10.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2117/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3228/2015. (XI. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.27.391/2014/20. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély 2015. július 8-án az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.27.391/2014/20. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó 2007. augusztus 29-én ingatlan-adásvételi szerződést kötött, melyben – 2007. augusztus 31-i hatállyal, a földhivatali bejegyzés napjával – megszerezte egy nagymarosi telekingatlan haszonélvezeti jogát. Vác város jegyzője mint elsőfokú adóhatóság 2013. július 8-án meghozott, 11/13-4/2013. számú határozatával kivetéses adómegállapítással a 2008–2011. évekre adóhiányként összesen 157 696 Ft telekadót, valamint 47 310 Ft adóbírságot állapított meg az indítványozó terhére. A határozattal szemben a panaszos fellebbezett, melyet a Pest Megyei Kormányhivatal PEB/040/2864-19/2013. számú határozatával elutasított. E határozattal szemben a panaszos keresetet nyújtott be a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, kérve annak hatályon kívül helyezését. Érvelése szerint az első- és a másodfokú adóhatóság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a panaszos a telekadó alanyának minősül, mivel az az ingatlan, amelyre nézve haszonélvezete keletkezett, nincs belterületként nyilvántartva, a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) értelmében azonban telekadó-fizetési kötelezettség csak belterületi telekingatlanon áll fenn. Az ingatlan-nyilvántartásban ugyan az ingatlan már az adásvétel időpontjában belterületként volt feltüntetve, azonban az indítványozó érvelése szerint a közigazgatási szervek nem tudtak olyan, az ingatlan belterületté minősítésének tényét és időpontját rögzítő önkormányzati határozatot és iktatókönyvi bejegyzést, valamint a felperes jogelődje vonatkozásában az adókötelezettség keletkezésének tényét és „éve/dátuma” adatot rögzítő önkormányzati határozatot, illetve annak iktatókönyvi bejegyzését felmutatni, amelyekkel a belterületté minősítés mint közigazgatási aktus tényének és idejének bizonyítása lehetséges. Kérte a korábbi tulajdonosok tanúkenti meghallgatását, akik szerinte alkalmasak azon tény bizonyítására, hogy az adóhatóság az adásvételt megelőzően a korábbi tulajdonosok terhére soha nem állapított meg telekadó-fizetési kötelezettséget, így véleménye szerint ilyen pusztán az adásvétellel sem keletkezhetett.
- [3] A bíróság a felperes indítványozó keresetét elutasította. Az ítéleti indokolás szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 195. § (1) bekezdése értelmében a közokirat olyan okirat, amelyet bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv ügykörén belül állított ki, és amely (egyebek mellett) teljesen bizonyítja az okirattal tanúsított tények és adatok valóságát, a 195. § (7) bekezdése alapján pedig a közokiratot az ellenkező bebizonyításáig valódinak kell tekinteni. Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 5. § (1) bekezdése értelmében az ingatlan-nyilvántartás közhiteles nyilvántartás, (2) bekezdése alapján pedig az ellenkező bebizonyításáig az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett ingatlanadatról vélelmezni kell, hogy az fennáll. Mivel az ingatlan fekvését (belterület, külterület megjelölése) az ingatlan-nyilvántartásnak az Inytv. 14. § a) pontja alapján kötelezően tartalmaznia kell, ezért a tulajdoni lapon szereplő megjelölést az ellenkező bebizonyításáig hitelesnek kell tekinteni. A bíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy a kérdéses ingatlan tulajdoni lapja tartalmazza, és már az adásvétel időpontjában

is tartalmazta a belterületi megjelölést, ezt cáfoló bizonyítékot pedig a felperes nem terjesztett elő. A bíróság szerint a felperes adófizetési kötelezettsége szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a korábbi tulajdonosok fizettek-e adót, ezért az ő tanúkénti meghallgatásukat mellőzte, és annak sincs jelentősége, hogy a belterületté minősítés mikor történt meg. Úgyszintén nem értékelhető a felperes javára az a körülmény sem, hogy az adásvételi szerződésben nem szerepelt a belterületi megjelölés, mert ennek legfeljebb a felek egymás közti polgári jogi jogviszonyában lehet jelentősége, az adóigazgatási eljárásban nem. Mivel a felperes már az adásvételi szerződés megkötése előtt tudhatott arról, hogy az ingatlan belterületi megjelölésű, hiszen a tulajdoni lap nyilvános, így az adóhiány és az adóbírság megállapítása jogszerű volt. Minderre tekintettel a bíróság a felperes keresetét elutasította.

- [4] 3. A felperes e bírósági ítélet ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybírósághoz. Véleménye szerint az ítélet ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével; mindezekre tekintettel kérte az ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. A panaszindítványban és annak a főttkári hiánypótlási felhívást követő kiegészítésében a panaszos a következőkre hivatkozott. Véleménye szerint az ítélet sérti az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében biztosított közérdekű adatok megismeréséhez való jogot, mert az érintett ingatlan belterületté történő minősítéséről nem maradt közokirat, és a bíróság a bizonyítás során annak feltalálására kísérletet sem tett, az erre vonatkozó bizonyítási indítványt elutasította. Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt diszkriminációtilalmat, valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot azért sérti az ítélet, mert az „adóztatási diszkriminációt” valósított meg azzal, hogy míg a korábbi tulajdonosok terhére az adóhatóság nem állapított meg adófizetési kötelezettséget, az adásvételi szerződéssel haszonélvezővé vált felperes terhére igen. Az pedig, hogy a bíróság nem szerezte be azon közokiratokat, amelyek a belterületté minősítés aktusának tényét és idejét bizonyítanák, a tisztességes bírósági tárgyaláshoz fűződő, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által védett jogot sérti.
- [5] 4. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz alkalmas-e az érdemi elbírálásra, azaz megfelel-e befogadási feltételeknek. Ennek alapján a következő megállapításokra jutott. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírósági döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvénynek az indítványozó véleménye szerint megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pont].
- [6] Nem fogadható be azonban a panasz, ha az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéstről volna szó [Abtv. 29. §]. Jelen esetben megállapítható, hogy az indítványozó a bíróság ténymegállapítási tevékenységét támadja, érvelése pedig részben az ítélet tartalmi kritikáját, részben az ítélet jogi következtetései alapjául szolgáló bizonyításfelvétellel kapcsolatos kritikát foglalja magában; a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése azonban a bíróságok, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés.

- [7] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.27.391/2014/20. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. november 10.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2118/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3229/2015. (XI. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.27.392/2014/22. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély 2015. július 8-án az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.27.392/2014/22. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó 2007. augusztus 29-én ingatlan-adásvételi szerződést kötött, melyben – 2007. augusztus 31-i hatállyal, a földhivatali bejegyzés napjával – megszerezte egy nagymarosi telekingatlan haszonélvezeti jogát. Vác város jegyzője mint elsőfokú adóhatóság 2013. július 8-án meghozott, 11/13-3/2013. számú határozatával kivetéses adómegállapítással a 2008–2011. évekre adóhiányként összesen 157 696 Ft telekadót, valamint 47 310 Ft adóbírságot állapított meg az indítványozó terhére. A határozattal szemben a panaszos fellebbezett, melyet a Pest Megyei Kormányhivatal PEB/040/2864-18/2013. számú határozatával elutasított. E határozattal szemben a panaszos keresetet nyújtott be a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, kérve annak hatályon kívül helyezését. Érvelése szerint az első- és a másodfokú adóhatóság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a panaszos a telekadó alanyának minősül, mivel az az ingatlan, amelyre nézve haszonélvezete keletkezett, nincs belterületként nyilvántartva, a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) értelmében azonban telekadó-fizetési kötelezettség csak belterületi telekingatlanon áll fenn. Az ingatlan-

nyilvántartásban ugyan az ingatlan már az adásvétel időpontjában belterületiként volt feltüntetve, azonban az indítványozó érvelése szerint a közigazgatási szervek nem tudtak olyan, az ingatlan belterületté minősítésének tényét és időpontját rögzítő önkormányzati határozatot és iktatókönyvi bejegyzést, valamint a felperes jogelődje vonatkozásában az adókötelezettség keletkezésének tényét és „éve/dátuma” adatot rögzítő önkormányzati határozatot, illetve annak iktatókönyvi bejegyzését felmutatni, amelyekkel a belterületté minősítés mint közigazgatási aktus tényének és idejének bizonyítása lehetséges. Kérte a korábbi tulajdonosok tanúkenti meghallgatását, akik szerinte alkalmasak azon tény bizonyítására, hogy az adóhatóság az adásvételt megelőzően a korábbi tulajdonosok terhére soha nem állapított meg telekadó-fizetési kötelezettséget, így véleménye szerint ilyen pusztán az adásvétellel sem keletkezhetett.

- [3] A bíróság a felperes indítványozó keresetét elutasította. Az ítéleti indokolás szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 195. § (1) bekezdése értelmében a közokirat olyan okirat, amelyet bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv ügykörén belül állított ki, és amely (egyebek mellett) teljesen bizonyítja az okirattal tanúsított tények és adatok valóságát, a 195. § (7) bekezdése alapján pedig a közokiratot az ellenkező bebizonyításáig valódinak kell tekinteni. Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 5. § (1) bekezdése értelmében az ingatlan-nyilvántartás közhiteles nyilvántartás, (2) bekezdése alapján pedig az ellenkező bizonyításáig az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett ingatlanadról vélelmezni kell, hogy az fennáll. Mivel az ingatlan fekvését (belterület, külterület megjelölése) az ingatlan-nyilvántartásnak az Inytv. 14. § a) pontja alapján kötelezően tartalmaznia kell, ezért a tulajdoni lapon szereplő megjelölést az ellenkező bizonyításáig hitelesnek kell tekinteni. A bíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy a kérdéses ingatlan tulajdoni lapja tartalmazza, és már az adásvétel időpontjában is tartalmazta a belterületi megjelölést, ezt cáfoló bizonyítékot pedig a felperes nem terjesztett elő. A bíróság szerint a felperes adófizetési kötelezettsége szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a korábbi tulajdonosok fizettek-e adót, ezért az ő tanúkenti meghallgatásukat mellőzte, és annak sincs jelentősége, hogy a belterületté minősítés mikor történt meg. Úgyszintén nem értékelhető a felperes javára az a körülmény sem, hogy az adásvételi szerződésben nem szerepelt a belterületi megjelölés, mert ennek legfeljebb a felek egymás közti polgári jogi jogviszonyában lehet jelentősége, az adóigazgatási eljárásban nem. Mivel a felperes már az adásvételi szerződés megkötése előtt tudhatott arról, hogy az ingatlan belterületi megjelölésű, hiszen a tulajdoni lap nyilvános, így az adóhiány és az adóbírság megállapítása jogszerű volt. Minderre tekintettel a bíróság a felperes keresetét elutasította.
- [4] 3. A felperes e bírósági ítélet ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybírósághoz. Véleménye szerint az ítélet ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével; mindezekre tekintettel kérte az ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. A panaszindítványban és annak a főtítkári hiánypótlási felhívást követő kiegészítésében a panaszos a következőkre hivatkozott. Véleménye szerint az ítélet sérti az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében biztosított közérdekű adatok megismeréséhez való jogot, mert az érintett ingatlan belterületté történő minősítéséről nem maradt közokirat, és a bíróság a bizonyítás során annak feltalálására kísérletet sem tett, az erre vonatkozó bizonyítási indítványt elutasította. Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt diszkriminációtilalmat, valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot azért sérti az ítélet, mert az „adóztatási diszkriminációt” valósított meg azzal, hogy míg a korábbi tulajdonosok terhére az adóhatóság nem állapított meg adófizetési kötelezettséget, az adásvételi szerződéssel haszonélvezővé vált felperes terhére igen. Az pedig, hogy a bíróság nem szerezte be azon közokiratokat, amelyek a belterületté minősítés aktusának tényét és idejét bizonyítanák, a tisztességes bírósági tárgyaláshoz fűződő, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által védett jogot sérti.
- [5] 4. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz alkalmas-e az érdemi elbírálásra, azaz megfelel-e befogadási feltételeknek. Ennek alapján a következő megállapításokra jutott. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírósági döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az

- Alaptörvénynek az indítványozó véleménye szerint megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miatt ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pont].
- [6] Nem fogadható be azonban a panasz, ha az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó [Abtv. 29. §]. Jelen esetben megállapítható, hogy az indítványozó a bíróság ténymegállapítási tevékenységét támadja, érvelése pedig részben az ítélet tartalmi kritikáját, részben az ítélet jogi következtetési alapjául szolgáló bizonyításfelvétellel kapcsolatos kritikát foglalja magában; a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése azonban a bíróságok, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés.
- [7] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.27.392/2014/22. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. november 10.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2119/2015.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3230/2015. (XI. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 62. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja, a Debreceni Törvényszék 10.P.20.291/2012/31. számú ítélete, a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.488/2013/6. számú ítélete, valamint a Kúria Pf.VI.20.741/2014/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az ügyvéd által képviselt alapítvány (a továbbiakban: indítványozó) a Debreceni Törvényszék előtt pert indított egy sportegyesület I. rendű, a Magyar Állam II. rendű, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. III. rendű, egy

sportegylet IV. rendű, valamint egy kulturális- és sportegyesület V. rendű alperesek ellen (a továbbiakban sorrend szerint: I., II., III., IV., illetve V. rendű alperes).

- [2] 2000. június 16-án a Kincstári Vagyoni Igazgatóság (a továbbiakban: KVI) a társadalmi szervezetek által használt állami tulajdonú ingatlanok jogi helyzetének rendezéséről szóló 1997. évi CXLII. törvény (a továbbiakban: Tirtv.) alapján pályázatot írt ki egyebek között az egyedi ügy tárgyát képező ingatlanok tulajdonjogának ingyenes megszerzésére. A pályázatokat társadalmi szervezetek és alapítványok nyújthatták be 2000. augusztus 19-ig. A jelen ügyben a pályázatot az I. rendű alperes nyerte, ennek megfelelően a KVI ingyenes vagyónátadási szerződés keretében a tulajdonába adta a perbeli ingatlanokat.
- [3] Az egyedi ügy előzményeihez tartozik, hogy az indítványozó a Hajdú-Bihar Megyei Bírósághoz kártérítési keresetet nyújtott be, amit a bíróság elutasított arra hivatkozással, hogy az indítványozón és az I. rendű alperesen kívül más személyek is benyújtottak szabályszerű pályázatot, így nem volt megállapítható az, hogy mindenképpen az indítványozó nyert volna. A Szegedi Ítéltábla ezt az ítéletet helybenhagyta.
- [4] Az indítványozó ezután a Fővárosi Bíróság előtt kérte az I. rendű és a II. rendű alperesek közötti ingyenes vagyónátadási szerződés semmisségének megállapítását. Ennek a kérelemnek a Fővárosi Bíróság helyt is adott, mivel megállapította, hogy az I. rendű alperes bírósági nyilvántartásba vételére nem került sor, tehát nem jött létre a pályázat kiírás szerinti beadásának határidejekor.
- [5] Az indítványozó erre hivatkozással perújítási kérelmet terjesztett elő a Debreceni Törvényszéknél, ezt azonban a Törvényszék elutasította, és e döntését a Debreceni Ítéltábla is megerősítette. Döntéseik indokolásában arra mutattak rá, hogy a bíróságnak nem dolga megállapítani a pályázat győztesének a személyét.
- [6] Az egyedi ügyben az indítványozó elsődlegesen kérte, hogy a Debreceni Törvényszék állapítsa meg, és e körben pótolja a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5. § (3) bekezdése, valamint 295. §-a alapján a II. rendű alperes nyilatkozatát, miszerint a pályázat feltételeinek csak az indítványozó pályázata felelt meg. Másodlagosan kérte, hogy a törvényszék hozza létre az indítványozó és a II. rendű alperes között az ingyenes vagyónátadási szerződést. Harmadlagosan kérte, hogy a Törvényszék állapítsa meg és e körben pótolja a II. rendű alperes jognyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy a kiírt pályázatnak kizárólag az indítványozó pályázata felelt meg, majd törölje az ingatlan-nyilvántartásból az I. rendű alperes tulajdonjogát.
- [7] A Debreceni Törvényszék az elsőfokú ítéletben kiemelte, hogy a Tirtv.-nek az ügyben releváns szakaszai az elbírálás napjára, 2007. szeptember 27-től hatályukat veszítették, az Országgyűlés Társadalmi Szervezetek Bizottsága pedig már nem létezett. Rámutatott arra, hogy a jognyilatkozat pótlására akkor kerülhet sor, ha a jogszabály által megkívánt nyilatkozatot joggal való visszaélésszerűen tagadják meg, és ez nyomós közérdeket vagy különös méltánylást érdemlő magánérdeket sért, továbbá az érdeksérelem másként el nem hárítható. Ez nem állapítható meg a konkrét ügyben. A Törvényszék kiemelte azt is, hogy ha nem választhatja ki a pályázók közül a győztest, akkor az indítványozó további kéréseinek sem tehet eleget. A Ptk. 295. §-ában a Törvényszék arra mutatott rá, hogy annak alapján jognyilatkozat akkor pótolható, ha az szerződésen alapul, amiről a perbeli esetben nyilvánvalóan nincs szó.
- [8] A Tirtv.-nek az indítványozó által hivatkozott 8–9. §-ai kapcsán arra is felhívta a figyelmet a Debreceni Törvényszék, hogy azok arra az esetre vonatkoznak, ha valaki megnyerte a pályázatot, és később jogszabályszegés miatt, vagy azért, mert jogutód nélkül megszűnik, illetve a jogutód a használatot a jövőben nem vállalja, az állam tulajdonjogának visszajegyzésére kerül sor, ilyesmi azonban az egyedi ügyben nem történt. Egyébként pedig a Tirtv. hivatkozott 18. § (4) bekezdése szerint a szerződéskötési kötelezettség csak a kiválasztással szemben köti a II. rendű alperest, ezt azonban a választás aktusának kell megelőznie, ami az indítványozó vonatkozásában nem történt meg.
- [9] A Debreceni Törvényszék ítéletét a Debreceni Ítéltábla helybenhagyta, ez utóbbi határozatot a Kúria felülvizsgálati eljárásában hatályában fenntartotta. A jogorvoslati eljárásokban az indítványozó hivatkozott arra, hogy a törvényszék előtti eljárásban a III. rendű alperesnek nem volt szabályszerű képvisellete, a nevében nyilatkozó ügyvéd ugyanis a II. rendű alperestől kapta a meghatalmazását, és az ügyvédnek a III. rendű alperes nevében nem lett volna szabad a kapott egyezségi ajánlatot elutasítani, hanem közölnie kellett volna a megbízójával. Az ítéltábla ezzel szemben arra az álláspontra helyezkedett, hogy az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény értelmében az állami vagyonnal kapcsolatos polgári jogi jogviszonyokban a Magyar Államot a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. képviseli, emellett ugyanakkor nincs akadálya annak, hogy az állam a képviselőt ellátására további meghatalmazást adjon.
- [10] Az Ítéltábla mindemellett rámutatott arra, hogy a Törvényszék által alkalmazott 4/1999. polgári jogegységi határozat valójában nem alkalmazható a jelen esetben, ugyanis azok a privatizációs eljárások, amelyeket a

jogegységi határozat megjelöl, nem hasonlíthatók össze a konkrét ügygel, amelyben az Országgyűlés Társadalmi Szervezetek Bizottságának döntése közjogi aktus, ilyen esetben pedig nem a bíróság hatásköre az esetleges eljárási szabálytalanságok orvosolása, a bíróság nem helyezkedhet az Országgyűlés bizottsága helyébe.

- [11] Felülvizsgálati eljárásában a Kúria a Debreceni Ítéltábla álláspontját erősítette meg.
- [12] 2. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, illetve 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogra hivatkozott. Érvéle szerint tisztességtelen az, ha az eltérő fokon eljáró bíróságok eltérő érveléssel támasztják alá ugyanazt az álláspontot. Szerinte a pályázati eljárás és a per tárgyául szolgáló ingatlanok az I. és III. rendű alperesek érdekkörébe tartozó személyek – a hiánypótlásban szereplő pontosítás szerint „a [...] MNV Zrt. (korábban KVI) alkalmazásában álló személyek és az I. r. alperes képviselőjében eljáró személy” – által elkövetett bűncselekmények útján, „feltételezhetően korrupció segítségével” kerültek végül az I. rendű alperes tulajdonába. Ugyancsak sérelmezte az indítványozó azt, hogy a szerinte a II. és III. rendű alperesek részéről érvényes meghatalmazással nem rendelkező jogi képviselő nem kísérelte meg az indítványozó által benyújtott egyezségi kérelem felterjesztését. További sérelemként hivatkozott arra, hogy a III. rendű alperes csak tűrésre kötelezés miatt szerepelt a perben, ennek okán jogi érdek hiányában érdemi nyilatkozatot nem is tehetett volna a per további összefüggéseire tekintettel. Végül kifogásolja azt, hogy az elsőfokú bíróság nem is foglalkozott azzal, miért nem végezte el az indítványozó által kért törlést, a Debreceni Ítéltábla és a Kúria ítéleteivel összefüggésben pedig arra mutat rá, hogy a 3/2010. (XII. 6.) PK vélemény alapján az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inyvt.) 62. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában foglalt feltételek nem teljesülése esetén is törölhető a tulajdonjog bejegyzése az ingatlan-nyilvántartásból, azonban a nevezett bíróságok erre alaptörvény-sértő módon nem voltak tekintettel, és az indítványozónak a törlésre irányuló kereseti kérelmét is elutasították. Végül az indítványozó hangsúlyozta, hogy az Inyvt. 62. § (1) bekezdés a) pontjának aa) alpontja alaptörvény-ellenes, mert annak alapján csak a nyilvántartott joggal rendelkező személyek indíthatnak törlési pert, ez a személyi kör pedig kisebb, mint azok köre, akiknek jogi érdeke fűződhet hozzá, és ez az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő, a jelen üggyhöz hasonló, tisztességtelen bírósági eljárások lehetőségét eredményezi. Hiánypótló beadványában azt is sérelmezte, hogy a másodfokú eljárásban az akkor eljáró jogi képviselő néhány perces késése ellenére berekesztették a tárgyalást, holott az iratismertetés is több idő ennél, és a gyakorlat szerint a bíróság 10–15 percet vár a felekre; emellett, mivel a jogi képviselőt kiküldték a teremből, ezért a jegyzőkönyv kijavítását sem kérhette.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e az Abtv.-ben rögzített – formai és tartalmi – befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra.
- [14] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mely feltételek teljesülése esetén tekinthető határozottnak a kérelem. Ezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét, valamint az indítványozói jogosultságát megalapozó alaptörvényi és törvényi (Abtv.-beli) előírásokat. Megnevezte az Alaptörvény megsértett rendelkezését, és pontosan meghatározta, mely bírói döntést, valamint törvényi rendelkezést tartja azzal ellentétesnek. Kérelmében kifejezetten kéri a támadott bírói döntések, illetve jogszabály megsemmisítését.
- [15] Az indítványozónak az eljárásban való érintettsége is megállapítható, hiszen az egyedi ügyben félként vett részt; egyúttal az általa támadott törvényi rendelkezést alkalmazták az eljáró bíróságok. Emellett kimerítette jogorvoslati lehetőségeit, az egyedi ügyben nemcsak a rendes jogorvoslatokat merítette ki, de felülvizsgálati eljárásra is sor került.
- [16] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében előírt hatvan napos határidőn belül nyújtotta be indítványát az első fokon eljáró bíróságnál, így az alkotmányjogi panasz a törvényes határidőn belül benyújtottnak tekinthető.
- [17] Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [18] Az indítványozó alkotmányos sérelme alapjául lényegében azt jelölte meg, hogy az eljáró bíróságok nem az ő kereseti kérelmének megfelelően döntöttek, nem őt nyilvánították pernyertesnek az általa kezdeményezett jogvitában. Az Alkotmánybíróság döntéseiben következetesen érvényre juttatja azt az álláspontot, hogy „[a] bí-

rői döntés elleni alkotmányjogi panasz [...] nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. [...] A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3129/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [5]} Ebből kifolyólag az Alkotmánybíróság nem foglalkozhat érdemben önmagában azzal, hogy az eljáró bíróságok hogyan értelmezték és alkalmazták az általuk és az indítványozó által hivatkozott jogforrásokat. {Vö. 3054/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [17]} Ez csak akkor tartozna az Alkotmánybíróság hatáskörébe, ha a kérdéses jogalkalmazás-jogértelmezés az Alaptörvényt sértené, erre vonatkozólag azonban az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő, noha az Abtv. 52. § (4) bekezdése egyértelműen előírja, hogy az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Az Alkotmánybíróság főszabály szerint nem vizsgálhatja azt sem, hogy miért eltérő a különböző fokokon eljáró bíróságok által alkalmazott jogi indokolás, ugyanis a megfelelő jogi érvek kiválasztása és alkalmazása a rendes bíróságok feladata, abba az Alkotmánybíróságnak pusztán az eltérés miatt – megfelelően indokolt alkotmányjogi relevancia híján – nincs beleszólása.

[19] Nem felel meg az Abtv. 29. §-ának az indítványnak az Inyvtv. 62. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontját támadó része sem. Az indítványozó hangsúlyozza azt, hogy kereseti kérelme alapján a bíróságnak helyre kellett volna állítania az eredeti állapotot, vagyis törölnie kellett volna az I. rendű alperes tulajdonjogát, tekintettel arra, hogy a Fővárosi Bíróság megállapította az I. rendű és II. rendű alperesek közötti ingyenes vagyónátadási szerződés semmisségét. Arra nézve azonban nem ad megfelelő alkotmányjogi indokolást, hogy az Inyvtv. kérdéses rendelkezésében foglalt korlátozás neki mint olyan személynek, akinek az egyedi ügyet megelőzően sem volt joga a perbeli ingatlanokon, az Alaptörvényben biztosított jogát milyen módon sérti.

[20] 4. A fent ismertetett körülményekre és érvekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány nem mutat rá bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, továbbá nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, ennél fogva nem felel meg az Abtv. 29. §-ának, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. november 10.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1940/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3231/2015. (XI. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.883/2014/6. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 27.P.21.309/2011/21. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.967/2013/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A magánszemély indítványozó jogi képviselője alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria Pfv.VI.20.883/2014/6. számú ítéletével, a Fővárosi Törvényszék 27.P.21.309/2011/21. számú ítéletével, valamint a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.967/2013/3. számú ítéletével szemben.
- [2] Az indítványozó mint felperes és néhai szomszédjának örököse, valamint a néhai házastársa között kölcsön visszafizetése iránti per volt folyamatban.
- [3] A Fővárosi Ítéltábla és a Fővárosi Törvényszék a megjelölt ítéleteivel a felperes keresetét elutasította, a jogerős ítéletet pedig a Kúria hatályában fenntartotta.
- [4] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a támadott bírói döntéseket. Álláspontja szerint az ítéletek sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [5] A bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes indítványozó 2007-ben 9 millió forintot adott át szomszédja részére, aki a pénzüsszegek átvételéről elismervényt írt alá. Miután a pénzt átvevő személy 2010-ben elhunyt, a felperes keresetet nyújtott be a törvényes örökösével és a néhai örökhagyó házastársával szemben. Az alpereseket kölcsön jogcímén kérte marasztalni, amennyiben pedig ezen a címen a követelése nem teljesíthető, a jogalap nélküli gazdagodást jelölte meg másodlagos jogcímként. Az eljárás során a felperes előadta, hogy a pénzüsszeget szóbeli megállapodásuk szerint azért adta át, hogy azt a néhai örökhagyó fektesse be és kamatostól fizesse vissza. A kölcsönszerződés létrejöttét alátámasztó bizonyítékot, bizonyítási indítványt azonban nem terjesztett elő és azt sem bizonyította, hogy a pénzüsszegek átadására visszafizetés kötelezettségével történt volna.
- [6] A Kúria a másodlagos jogcím vonatkozásában megállapította, hogy „a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén a felperes keresete azért nem lehet alapos, mert a felperes a perben éppen azt adta elő, hogy közte és az alperesi jogelőd között szerződéses kapcsolat állt fenn. A kereseti tényelődadás tehát kizárta a jogalap nélküli gazdagodást, mint jogcímet. A jogalap nélküli gazdagodás szubszidiárius tényállás, nem alkalmazható akkor, ha a felek között van szerződés, csak annak pontos tartalma nem bizonyított. Önmagában tehát a vagyonmozgás ténye (a pénzáadás bizonyítottsága) nem teszi alaposná jogalap nélküli gazdagodás címen a felperes keresetét.”
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok jogalap nélküli gazdagodás körében őt érintő bizonyítási teherről tájékoztatták, ugyanakkor e kioktatással ellentétes tartalmú döntést hoztak, amely sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes eljárás követelményét.
- [8] Az alkotmányjogi panaszban előadott érvelés alapján a jogalap nélküli gazdagodás körében a fordított bizonyítási teher alkalmazására alaptörvény-ellenes módon történt, amely sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében garantált tulajdonhoz való jogot.
- [9] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [10] 3.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai feltételeit vizsgálta. Ennek során megállapította, hogy a határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz benyújtásra jogosulttól, azaz az alapügy felperesétől származik [Abtv. 51. § (1) bekezdés], és

az indítvány határozott kérelmet tartalmaz a megjelölt ítéletek megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. Az eljárás során az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].

- [11] 3.2. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság formai feltételeinek vizsgálatát követően az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 27. § a) pontja és 29. §-a szerinti tartalmi követelményeit vizsgálta.
- [12] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [13] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [14] 3.3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat, hogy az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető a bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmének keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [15] Az Alkotmánybíróság jogköre – a fentiekben hivatkozottak szerint – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [16] 4. Az alkotmányjogi panaszban megfogalmazott aggályok tekintetében az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy azok alapvetően nem különböznek a peres eljárás során, különösen a felülvizsgálati kérelem keretében is előadott – a Kúria által már elbírált – szakjogi érvektől. Az Alkotmánybíróság álláspontja alapján azok tehát tartalmilag a bírósági eljárás ismételt felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [17] A fentiekben túl az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó az alkotmányjogi panaszában értékelhető alkotmányjogi érvelést nem adott elő, és a bírói döntések érdemével kapcsolatosan sem jelölt meg olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne figyelembe venni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [18] 5. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadhatósági akadályban szenved. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2771/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3232/2015. (XI. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 75. § (1) bekezdése, 76. § (1) bekezdése, 423. § (1) bekezdése, a Kúria Bfv.II.888/2014/6. számú végzése, a Debreceni Törvényszék 1.Bf.109/2012/12. számú ítélete és a Debreceni Városi Bíróság 45.B.627/2010/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó elítélt – jogi képviselő nélkül eljárva – 2015. február 4-én – postai úton – a Kúriához alkotmányjogi panasz indítványt nyújtott be, amelyet hiánypótlási felhívás alapján kiegészített.
- [2] 1.1. A 2015. február 4-én benyújtott és az Alkotmánybírósághoz 2015. március 15-én érkezett indítvány, valamint a 2015. június 12-én az Alkotmánybírósághoz érkezett indítvány-kiegészítés az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be) 75. § (1) bekezdése, 76. § (1) bekezdése, 423. § (1) bekezdése, továbbá az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Bfv.II.888/2014/6. számú végzése, a Debreceni Törvényszék 1.Bf.109/2012/12. számú ítélete és a Debreceni Városi Bíróság 45.B.627/2010/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányul. Az indítványozó kérte a támadott jogerős ítélet végrehajtásának a felfüggesztését is az Abtv. 61. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján.
- [3] 1.2. Az indítványozót a Debreceni Városi Bíróság 2011. november 15-én kelt 45.B.627/2010/13. számú ítéletével 1 rendbeli rablás büntette [Btk. 321. § (1), (2) bekezdés] és 1 rendbeli testi sértés vétsége [Btk. 170. § (1), (4) és (7) bekezdés] miatt 2 év börtönbüntetésre ítélte, amelynek végrehajtását 5 év próbaidőre felfüggesztette.
- [4] A másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék 2013. március 18. napján jogerőre emelkedett 1.Bf.109/2012/12. számú ítéletével a testi sértés vétségét testi sértés büntettének [Btk. 170. § (1), (4) bekezdés első fordulata] minősítette és a börtönbüntetés tartamát 2 év 8 hónapra súlyosította, valamint a szabadságvesztés végrehajtásának a próbaidőre történő felfüggesztését mellőzte, továbbá az indítványozót 3 évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától. A büntetés súlyosításának indoka az volt, hogy a másodfokú bíróság a maradandó fogyatékoságot okozó testi sértés vonatkozásában – a tényállás pontosítása tekintetében lefolytatott bizonyítás után – a gondatlanság helyett szándékosságot állapított meg.
- [5] A Kúria 2014. november 12-én hozott Bfv.II.888/2014/6. számú végzésével a felülvizsgálati indítványt elutasította és a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [6] 1.3. Az indítványozó álláspontja szerint a Be. 75. § (1) bekezdése, 76. § (1) bekezdése, 423. § (1) bekezdése, valamint a Kúria Bfv.II.888/2014/6. számú végzése, a Debreceni Törvényszék 1.Bf.109/2012/12. számú ítélete és a Debreceni Városi Bíróság 45.B.627/2010/13. számú ítélete sértik a tisztességes eljáráshoz [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslathoz [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] való jogát, továbbá a jogállamiság elvét [B] cikk (1) bekezdés], a nemzetközi jog és a magyar jog összhangjának követelményét [Q] cikk (2) és (3) bekezdés] és a jogforrási hierarchiát [T] cikk (3) bekezdés]. Az indítványozó az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkében foglalt tisztességes eljárás és az ésszerű időn belül történő eljárás követelményeire is utalt.
- [7] Álláspontja szerint a Be. sérelmezett rendelkezései azért alaptörvény-ellenesek, mert a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás nem támadható. Esetében a jogerős ítélet nem a számára kedvező orvosszakértői véleményt vette figyelembe és a felülvizsgálati eljárásban ezen rendelkezések folytán a Kúria sem változtatott a tényálláson. A támadott jogszabályhelyek álláspontja szerint azért ütköznek a B) cikk (1) bekezdésébe, mert megfogalmazásuk homályos és többes értelmezésre ad lehetőséget.

- [8] Az indítványozó szerint a támadott bírósági határozatok a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát sértik [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], mert a kedvezőbb orvosszakértői véleményt nem tették a tényállás részévé. Vitatja továbbá a testi sértés vonatkozásában a maradandó fogyatékoság és a szándékos elkövetés megállapítását.
- [9] Az indítványozó a jogerős ítélet végrehajtásának a felfüggesztését is kérte.
- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen a Be. támadott rendelkezései és az ügy érdemében hozott bírói döntések elleni alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai feltételeit vizsgálta.
- [11] Ennek során megállapította, hogy az indítványozó az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket megjelölte [Abtv. 26. § (1) bekezdését, és 27. §-át], valamint a határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz benyújtásra jogosulttól származik [Abtv. 51. § (1) bekezdés], és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségét kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [12] Az indítványozó a határozott kérelem követelményei közül az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglaltakat azonban csak részben teljesítette.
- [13] Az Abtv. 26. § és 27. §-a értelmében az indítványozó alkotmányjogi panaszt kizárólag az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére alapítottan terjeszthet elő. Következésképpen a Q) cikk (2)–(3) bekezdésére és a T) cikkre alapított indokait az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta. {3115/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}
- [14] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének megsértésére hivatkozással alkotmányjogi panasz előterjesztésére csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának, illetve a kellő felkészülési idő követelményének megsértése esetén – van lehetőség. {3143/2015. AB határozat, Indokolás [31]} Az indítványozó ilyen körülményeket nem jelölt meg, így ezen cikkel összefüggő egyéb indokait az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta.
- [15] Az indítványozó a Be. 75. § (1) bekezdése, 76. § (1) bekezdése, 423. § (1) bekezdése, vonatkozásában nem terjesztett elő alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást arra nézve, hogy azok miért ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével. Ennek következtében az indítvány ezen része nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelménynek.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az Abtv. 27. § a) pontja és 29. §-a szerinti tartalmi követelményeit vizsgálta.
- [17] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [18] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [19] Az indítványozó a támadott bírói döntéseket azért tartotta az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésébe ütközőnek, mert a számára kedvező szakértői véleményt a bíróságok nem vették figyelembe, továbbá a mérlegelés során a testi sértés vonatkozásában megállapították a maradandó fogyatékoságot és a szándékos elkövetést.
- [20] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat, hogy az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető a bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}
- [21] Az indítványozó tehát alkotmányjogi panaszával valójában a bíróság ítéletének felülmérlegelését kívánja elérni. Az Alkotmánybíróság jogköre azonban az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel. {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]} Nem rendelkezik hatáskörrel az Alkotmánybíróság arra sem, hogy a bíróság felülbírálati jogköréhez tartozó – szakjogi – kérdésekben állást foglaljon. {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt kö-

- vetően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]]
- [22] A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.
- [23] 4. Az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróságnak nem kellett határoznia az indítványozó által az érintett bírói döntés végrehajtásának a felfüggesztése iránt előterjesztett kérelem tárgyában.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/717/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3233/2015. (XI. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 24.K.34.016/2014/30. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: bíróság) 24.K.34.016/2014/30. számú – részére 2015. július 28-án kézbesített – ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát 2015. szeptember 28-án adta postára. A beadvány 2015. október 19-én érkezett az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó kérte a támadott jogerős ítélet végrehajtásának a felfüggesztését is az Abtv. 61. § (1) bekezdés b) pontja alapján.
- [3] 1.1. A megelőző peres eljárásban megállapított tényállás szerint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) fedett adóhatósági ellenőrei a perbeli vendéglátó egységben helyszíni ellenőrzést folytattak. Ennek alapján a NAV megállapította, hogy a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Szjtv.) 26. § (1) bekezdése értelmében az ott üzemeltetett internetes terminál pénznyerő automatának minősül. Miután az indítványozó szerencsejáték szervezésére, és ennek keretében pénznyerő automata üzemeltetésére

az Szjtv. 2. § (2) bekezdésében előírt engedéllyel nem rendelkezett, ezért terhére a NAV 600 000 forint bírságot szabott ki.

- [4] A NAV határozata ellen az indítványozó keresetet nyújtott be, amelyben kérte annak hatályon kívül helyezését és az eljárás új eljárásra kötelezését, valamint az alperes perköltségben marasztalását. Álláspontja szerint a NAV azért járt el jogszabálysértő módon, mert a tényállást megfelelően nem tisztázta. Az indítványozó szakvéleményeket nyújtott be és a NAV előzetes állásfoglalására hivatkozott, amelyek szerint a vendéglátó egységben működtetett internetes terminál nem minősül pénznyerő automatának, ezért nem tartozik a Szjtv. 1. § (1) bekezdésének, valamint 26. § (1) bekezdésének hatálya alá.
- [5] A bíróság az indítványozó által támadott ítéletével a keresetet elutasította. Indokolásában rögzítette, hogy a perben eldöntendő kérdés jogkérdés volt, amelynek alapjául szolgáló tények megállapíthatók. A bíróság a benyújtott szakvéleményeket értékelte, de további szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványnak nem adott helyet, különös tekintettel arra, hogy a rendszer nem rendelkezik változáskövetésre alkalmas tanúsítvánnyal, így az újabb szakértői véleménytől a NAV döntésére kiható bizonyíték nem várható. A bíróság az indítványozónak a Kúria által hozott hatályon kívül helyező ítéletekre történő hivatkozását azért nem fogadta el, mert azon ítéletek eltérő tényállás alapján születtek, továbbá az indítványozó a keresetében nem hivatkozott azon jogszabály megsértésére, amelyre a Kúria a NAV határozatának a hatályon kívül helyezését alapította.
- [6] 1.2. Az ítélet ellen benyújtott alkotmányjogi panaszban az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslathoz való jogának [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] a sérelmét állította.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való joga azért sérült a peres eljárásban, mert a per során felmerült bizonyítandó tények olyan informatikai szakkérdések, amelyek megítélésére a bíróság nem rendelkezett szakmai kompetenciával, így az általa javasolt szakértőt kellett volna kirendelnie és ennek következtében megsértette a fegyveregyenlőség elvét. Az indítványában részletesen bemutatta az Alkotmánybíróságnak, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) a tisztességes eljáráshoz való joggal és azon belül a fegyveregyenlőség elvével összefüggő gyakorlatát.
- [8] Az indítványozó a Kúria által az ügygel kapcsolatosan hozott 8 felülvizsgálati döntésre hivatkozva úgy véli, hogy az Alkotmánybíróság 3135/2015. (VII. 9.) AB végzésében téves választ adott indítványára, amikor a negyedfokú jogorvoslat tilalma miatt visszautasította, hiszen olyan alapvető hiányosságok voltak a bizonyítási eljárásban, amely már alaptörvény-ellenességre vezet.
- [9] Az indítványozó a jogorvoslathoz való jogának sérelmét arra alapítottan állította, hogy a közigazgatási peres eljárásban nem áll rendelkezésre kétfokú bírósági jogorvoslat. Utalt arra is, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 340/A. § (2) bekezdés a) pontja kizárja, hogy az adott ügyben a Kúria előtt felülvizsgálati eljárást kezdeményezzen, a pertárgy értéke ugyanis nem haladja meg a felülvizsgálati értékhatárt.
- [10] Az indítványozó az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésével összefüggésben hivatkozott továbbá arra, hogy a támadott ítélet indokolásában nem szerepel az a tény, amely szerint az eljárás során csatolta a Kúria ítéleteit és nyilatkozataiban hivatkozott rá. Álláspontja szerint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság súlyosan megsértette a jogbiztonság alkotmányos alapelvét, amikor azonos tényállású ügyben eltérő gyakorlatot követett. A kiszámíthatatlan joggyakorlatot a Kúria alaptörvényi kötelezettségének megfelelően nem tudja egységesíteni. Így a jogorvoslathoz való jog sérelme kihat a jogbiztonság alkotmányos követelményének megvalósulására.
- [11] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai feltételeit vizsgálta. Ennek során megállapította, hogy a határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz benyújtásra jogosulttól származik [Abtv. 51. § (1) bekezdés], és az indítvány határozott kérelmet tartalmaz [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], valamint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségét kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [12] 3.1. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság formai feltételeinek vizsgálatát követően az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 27. § a) pontja és 29. §-a szerinti tartalmi követelményeit vizsgálta.
- [13] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében

hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.

- [14] Az indítványozó a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét részben arra alapítva állította, hogy a bíróság a perrel érintett internetes terminált anélkül minősítette pénznyerő automatának, hogy ezen – informatikai szakértői kompetenciába tartozó – szakkérdés megítélésében szakértőt rendelt volna ki. Az indítványozó ezért valójában alkotmányjogi panaszával a bíróság ítéletének felülmérlegelését kívánja elérni.
- [15] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így kimerítésüket az Alkotmánybíróság minden esetben külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]]. Az Abtv. 29. §-a szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának egyik feltétele, hogy olyan alkotmányossági kifogást tartalmazzon, amely a bírói döntést érdemben befolyásolhatta. Az Alkotmánybíróság e feltétellel összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak. Az Alkotmánybíróság ugyanis az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; megerősítette: 3108/2015. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [10]]. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően a bírói döntéseket kizárólag az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik. Egyfelől tehát következetes az alkotmánybírói gyakorlat abban, hogy „a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a következtetések levonása a rendes bíróságok feladata, amely önmagában alkotmányossági kérdést nem vet fel” [például: 3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14]; megerősítette: 3108/2015. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [13]]. Másfelől a töretlen gyakorlat szerint az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 3060/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [25]]. Ebből következik, hogy a peres eljárás egyes szabályainak megsértése nem vezet szükségképpen a tisztességes eljáráshoz való jog sérelméhez, és az sem, ha az anyagi jogszabályokat a bíróságok esetleg tévesen (az indítványozótól eltérően) értelmezik és alkalmazzák.
- [16] 3.2. Az indítványozónak a jogorvoslathoz való jog sérelmével kapcsolatos indokai alapján az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az alkotmányjogi panaszával támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét nem alapozhatja arra, hogy ellene nincs helye rendkívüli jogorvoslatnak, mert ez a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megítélésére nem hat ki. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – az adott ügyben az egyfokú bírósági eljárást megalapozó – jogszabályi környezet [pl. Pp. 340/A. § (2) bekezdés a) pont] alaptörvény-ellenességének megállapítását pedig nem kérte, ezért ezt az Alkotmánybíróság nem vizsgálta.
- [17] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság utal arra a következetes gyakorlatára, amely szerint a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe [3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]], mert a jogorvoslathoz való alkotmányos követelmény kizárólag a rendes jogorvoslatra terjed ki [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 68.]. Ebből következően a felülvizsgálat érdemi elbírálásának perjogi feltételekhez – az adott esetben a felülvizsgálati kérelemben vitatott értékhez – kötése nem vizsgálható az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tartalmához mérten, mert azzal – a fentiek szerint – nem áll alkotmányjogi összefüggésben [1/1994. (I. 7.) AB határozat, ABH 1994, 38.].
- [18] Az Alkotmánybíróság rögzíti továbbá, hogy alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani. [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, 1657, 1658–1659.; 3224/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [12]] Tekintettel arra, hogy az indítványozó a jogbiztonság sérelmét nem e két kivételes esetre való hivatkozással állította, az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésre hivatkozással nem fogadható be.
- [19] A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

- [20] 4. Az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróságnak nem kellett határoznia az indítványozó által az érintett bírói döntés végrehajtásának felfüggesztése iránt előterjesztett kérelem tárgyában.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3097/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3234/2015. (XI. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.33.882/2013/21. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó gazdasági társaság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.33.882/2013/21. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [2] Az alkotmányjogi panasz benyújtását követően a Kúria – az indítványozó felülvizsgálati kérelem folytán megindult Kfv.III.35.219/2015. számú felülvizsgálati eljárásban – az 5. sorszámú ítéletével az indítványozó által támadott bírói döntést hatályon kívül helyezte.
- [3] Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság – Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az ügyrend szerint okafogottá válik az indítvány – egyebek mellett – ha rendkívüli jogorvoslat folytán a bíróság a megtámadott bírói döntést hatályon kívül helyezte [Ügyrend 67. § (2) bekezdés d) pont].
- [4] Az Alkotmánybíróság a fentiek szerint az előtte folyamatban lévő eljárást ezért megszüntette.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/636/2015.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3235/2015. (XI. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.32.258/2014/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.32.258/2014/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [2] Az alkotmányjogi panasz benyújtását követően a Kúria – az indítványozó felülvizsgálati kérelem folytán megindult Kfv.I.35.140/2015. számú felülvizsgálati eljárásban – az 5. sorszámú ítéletével az indítványozó által támadott bírói döntést hatályon kívül helyezte.
- [3] Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság – Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafoyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az ügyrend szerint okafoyottá válik az indítvány – egyebek mellett – ha rendkívüli jogorvoslat folytán a bíróság a megtámadott bírói döntést hatályon kívül helyezte [Ügyrend 67. § (2) bekezdés *d*) pont].
- [4] Az Alkotmánybíróság a fentiek szerint az előtte folyamatban lévő eljárást ezért megszüntette.

Budapest, 2015. november 17.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/589/2015.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu
Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273